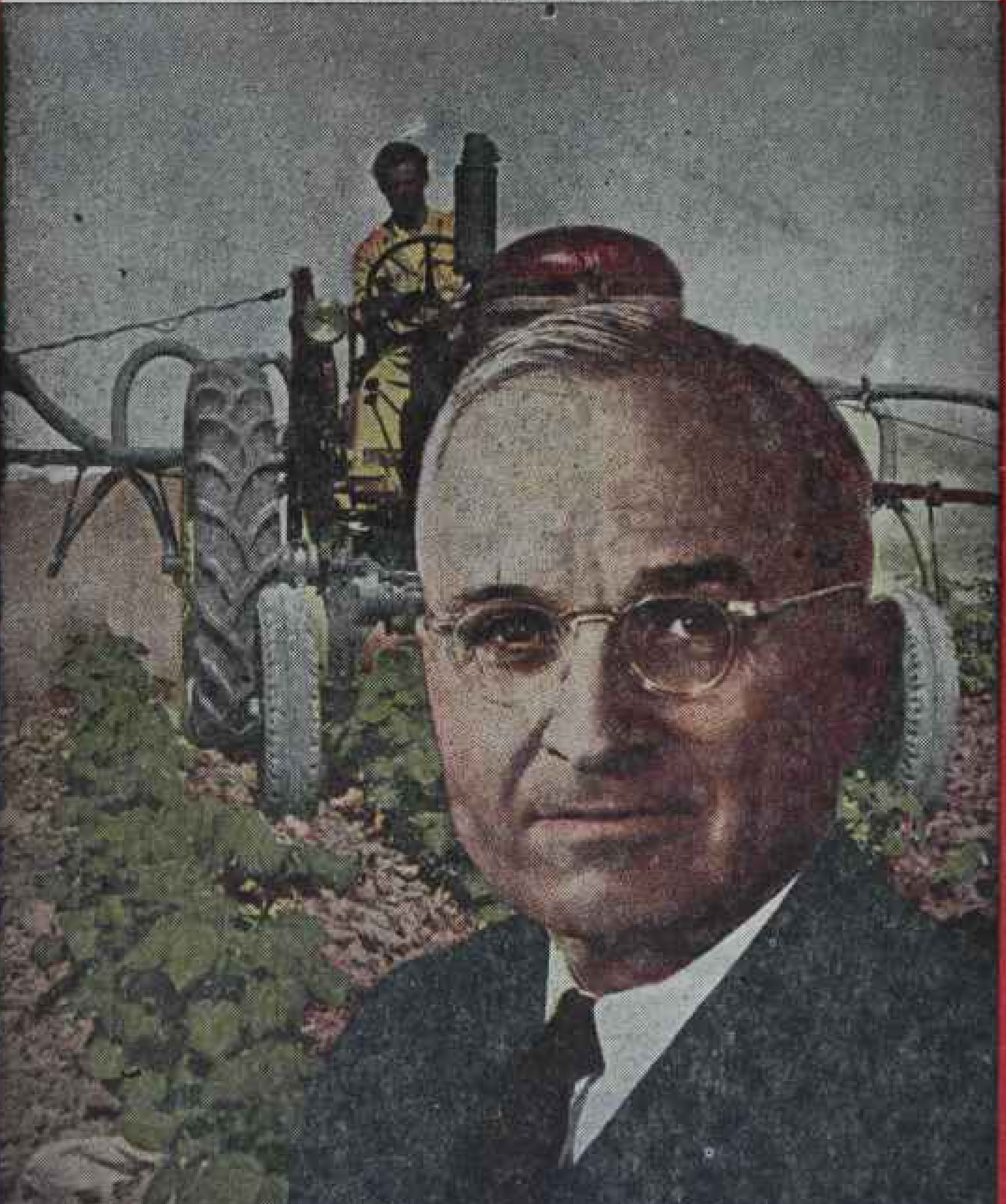
AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Bir Mecmuayı 4 Kişi Okursa

Her hafta 100 binden fazla insan AKİS'i böyle merakla okuyor

Bunlar Sizin İlanlarınızdan Faydalanabilecek Müstakbel Müşterilerinizdir

REKLAMINIZI AKİS'te YAPTIRINIZ

Kapak Baskısı : Rüzgârlı Matbaa Denizciler Cad. - ANKARA

Kapak Klişesi : Kenan Dinçman Klişe Fab. - İSTANBUL

AKİS

Haftalık Aktüalite Mecmuası

Sene : 3, Cilt : IX, Sayı 148

Rüzgârlı Sok. Ovehan
Kat: 3 Daire: 7
P. K. 582 — *Ankara*
18992 (Yazt İşleri)
15221 (İdare)

Fiatı 60 Kuruş

Müessisi :

Metin TOKER

İmtiyaz Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden Mes'ul Müdür:
Yusuf Ziya ADEMHAN

•

Umumi Neşriyat Müdürü :
Hamdi AVCIOĞLU

•

Teknik Sekreter :
M. Nevzat ÜNLÜ

*

Karikatür :
TURHAN

•

Fotoğraf :
Hüseyin EZER
Osman ÖZCAN
ASSOCIATED PRESS
TÜRK HABERLER AJANSI

*

Klişe :
Desen Klişe ATELTESİ

•

Müessese Müdürü :
Mübin TOKER

•

Abone Şartları :

3 aylık	**(12 nüsha) :**	**6 Lira**
6 aylık	**(25 nüsha) :**	**12 Lira**
1 senelik	**(52 nüsha) :**	**24 Lira**

•

İlan Şartları :
2 renkli arka kapak tam Sayfa : 350 Lira
Kapak içi 300 lira, metin sayfaları Santimi 4 Lira.

•

Dizildiği ve Basıldığı Yer :
Rüzgârlı Matbaa — ANKARA
Tel : 15221
Basıldığı tarih : 7.8.1857

Kapak resmimiz:

Harry S. Truman

Komünizme karşı

Kendi Aramızda

Mecmua hakkında

AKİS'in her sayısında Başbakan Menderese zımnen veya alenen demokratik rejimi bahsindeki tutumu vesilesiyle yapılmış tenkitlere rastlanılmadı umuru âdiyeden oldu. Öyle ki yarıdan sonraki sayfalarınızda dahi bunu gördüğümüze şaşmıyorum. Ancak biz AKİS okuyucuları, bir gün ya Adnan Menderes AKİS'e fazlasıyla kızıp veya başka bir sebeble Üniversite Muhtariyetini garantileyen kanunlar çıkarırsa, antidemokratik kanunları kaldırmaya başlarsa, Hâkim Teminatını ikame ederse, fikir ve vicdan hürriyetine lâyık olduğu mevkii verme yoluna girerse, radyo ve basın işini Batı zihniyetine uydurursa, dış siyasette realist yola dönerse, memlekette D.P. ye rey vermemiş vatandaşlar da olduğunu hatırlarsa, ve ... ve dört bası mamur bir iktisadi plân ve programla karşımıza çıkarsa: AKİS acaba suyu çekilmiş bir değirmene dönmiyecek mi?

Mustafa Ceylân - Diyarbakır

•

AKİS - Dûrendiş okuyucumuz müsterih olsun. AKİS o saman da simdi nasıl tenkit ediyorsa, dediklerinizi ba. saranları o şekilde metheder ve okuyucuları da aynı sevgiyle mecmualarını okumaya devam eder. Bu değirmenin suyu kesilmez.

•

142 sayılı AKİS'in 20 nci sayfasındaki "Nedir Bu Şımarıklık" başlıklı yazınızı okudum, isim yazmadığınıza göre bahsettiğiniz bu adam aramıza nasılsa girmiş bir şeytan olsa gerek!. Doğrusu kendi hesabıma pek memnun oldum. Zira nasıl olsa Hac farizesini yerine getirmek imkânını bulacağım yok. Hiç değilse, bu şeytanı hazır ayağıma gelmişken taşlar ve farizenin bir kısmını ifa etmiş olurum.

Reşat Dülger - Görele

•

AKİS, birkaç sayıdan beri Rock and Roll dansı vesilesiyle gençlik teşekküllerinin yaptığı toplantıları ele alıp, gençliğin başka işi yok mu gibilerden alay ediyor. Bizim düşüncemize göre bu işte küçümsenecek, alay edilecek bir nokta olmasa gerek. Bu dansın diğer memleketlerde yaptığı tahripler göz önündeyken, çok sevdiğimiz AKİS'in bu meseleyi diline dolaması cidden üzücü oluyor. Hem gençlik, Rock and Roll'dan başlayıp emekleye emekleye birgün elbette sizin arzu ettiğiniz meselelerle de meşgul olabilecek, bir hale gelecektir.

T. Güray - Ankara

•

Basın hakkında

Gazetelerin fiatlarının arttırılması hakkındaki protokolü ve bunu imzalayanları öğrendik. Geçen seneden beri bu işle uğraşan Ahmet Emin Yalmanın gözü aydın! Takip etlikleri yol yüzünden okuyucu edinemeyen gazetelerin yaşaması için girişilen bu hareket belki de bütün basının itibarını sarsacaktır. Gerçekte gazetelerin yaşama kudretini zaafa uğratan ne teknik masrafların, ne de vergi ve ücretlerin artmasıdır. Esas dert, gazetelerin vazifelerini yapamamaları ve okuyucuya beklediğini verememeleridir. Bugünkü kanunî takyidiler karşısında bile basının vazifesini yapmak imkânına sahip olduğuna kani bulunmaktayım. Takip edilecek yol, vazife ve hizmet yolu olmalıdır. Yoksa yükselen fiatlar veresmî ilânlar bir gazeteye yaşama gücü kazandıramaz, ortaya okuyucusuz gazete gibi garip bir kavram çıkar.

M. Toprak - Ankara

Kalkınma hakkında

Kalkınma cezbesine kapılan bugünkü İktidarın iktisat anlayışını kavramanın bir hayli müşkül olduğunu takdir edenlerdenim. Gazetelerde okuduğum bir habere göre, İrandan çay ve petrol alınacak yerine şeker, ilâç, buğday ve pamuklu ihraç edecekmişiz! Anlayamadığım ufak bir nokta var. Buğdayı Amerikadan alıyoruz, ilâç sıkıntısı ise son haddini bulmuş, plasterden ensüline, çok defa diş macunundan asprine kadar bulunmadığı malum.. Adamın dediği gibi: Anladık yeldeğirmeni ama, suyu nereden gelecek?

Refik Daniş - Gaziantep

*

Sarıyar barajı ile İkinci Sakarya Zaferini yaratanlar, batan İzmir vapuru kurtarıldığı takdirde ikinci bir 9 Eylül Bayramı ihdas ederler mi acaba?

Nesimi Yurdakul - İzmir

İmar hakkında

Geçen ay neşredilen İmar Kanunu hakkındaki bir eserin önsözünde tesadüf ettiğim şu cümlenin benim kadar AKİS okuyucularının da dikkatini çekeceğini sanıyorum: "Bir şehrin kafi imar planıyla buna muvazi, senelere sari imar programı kararlaştırılmadan yapılan büyük hamlelerin iktisadi ve mali büyük hatalara sebebiyet vereceği aşikârdır".

Bu mühim ve kıymetli tavsiye, bir muhalifin değil F.K. Gökayındır. Zira bahis mevzuu önsözün muharriri sevimli İstanbul Vali ve Belediye Başkanıdır.

C. Menekli - İstanbul

*

Bu sözlerimin alâkalı milletvekillerine duyurulmasını AKİS'ten rica ederim: Son imar faaliyetlerine göre değeri artan gayrimenkullerden şerefiye vergisi diye birşey alındığını duymaktayız. Acaba eskiden ana caddede bulunan ve imar hareketinden sonra ana caddenin başka yerden geçirilmesiyle eski değerini kaybeden gayrimenkullerin sahiplerine bir şerefiye-tazmtinatı ödenmesini teklif ederim. Bu suretle adalet terazisinde muvazene temin edilebileceğini zannediyorum.

Erhan Tuncer - İstanbul

Millet

Rütbesi iade edilen şehir

Bu haftanın başında radyolardan Kırşehirin tekrar vilâyet haline getirileceği haberini duyan Kırşehirliler sevinçle sokaklara, caddelere fırladılar. Kahvehanelerde, meydanlarda toplaşan muhalif, muvafık çeşitli partilere mensup Kırşehirliler birbirlerinin boynuna sarılıyor ve bu müjdeden dolayı duydukları sevinci ortaya koyuyorlardı. Hülâsa Kırşehir tam bir bayram havası yaşıyordu.

Bu haber karşısında sevinen, memnuniyet duyan sadece Kırşehirliler değildi. Haber, bütün vatan sathında ferahlık uyandırmıştı. Ama, Kırşehirin tekrar vilâyet haline getirilmesinden en ziyade memnuniyet duyacağı tahmin edilen Osman Bölükbaşı için aynı şeyi söylemek kolay değildi. C.M.P. lideri, kendisine müjdeli haberi veren gazetecileri "Bir çiçekle yaz olmaz" diye cevaplandırmıştı. Kırşehirlilerin gönlünde uzun zaman baş yeri işgal eden C.M.P. liderinin, şimdi yerinin İnönü tarafından alınmış olduğunu görmek belki de canını bile sıkıyordu.

Kırşehirin rütbesinin, tekrar iadesini temin edecek kanun tasarısının hükümet tarafından hazırlanıp Meclise sevkedilmesi, İktidar tarafından atılan ilk müsbet ve fiilî adım olarak, dikkat çekici bir hâdiseydi. Esasen bütün bu hafta zarfında Türkiyede hemen herkesin gözleri iktidara dönüktü. Zira İktidar, Bütçe müzakereleri sırasında bir iyi niyet tezahüründe bulunmuş, beynelmilel diplomasi tabiriyle "sulh taarruzu"na geçmişti. C.H.P. lideri İsmet İnönü strateji sahasındaki malûm maharetiyle bu taarruzu mukabil bir taarruzla karşılamış, böylece yeni ve fiilî adımları atmak vazifesi gene İktidarda kalmıştı. İşte, Kırşehirin yeniden vilâyet haline getirilmesi bu taarruzun bir neticesiydi ve şerefi bu bakımdan C.H.P. lideri İnönüye aitti.

Bu hafta beklenilen, liderler arasındaki ilk temastı. Ama bu temas eğer Kırşehir meselesiyle atılan adımların ne şekilde devam ettirileceğinin tesbiti için yapılacaksa fayda verecekti. Aksi halde iki veya dört kilinin bir maşa başında, karşılıklı geçip kadeh tokuşturmaları bir netice sağlamıyordu". Hakikaten bunun son misali 1955'te görülmüştü. C.H.P. lideri, Koraltanın evinde D.P. liderlerinin misafiri olmuştu; D.P. lideri C.H.P. liderini evine otomobiliyle götürmüştü; C.H.P. lideri resmî davetlilerin baş davetlileri arasına girmişti. Ama temasların müsbet safhaya girmesine imkân olmamıştı. Zira D.P. lideri bu sırada kendi grubunda hiç bir şeyi değiştirmiyeceklerini, Muhalefete güler yüzden başka taviz verilmiyeceğini açıkça ilân etmişti. Bunun üzerine C. H. P. lideri de, D. P. liderini kendi evine davet etmek tasavvurundan derhal vazgeçmişti. Maksat kadeh tokuşturmak değil, memleket meselelerini bir demokratik nizam içinde yürütmek olduğuna göre İnönü'ye ancak hak verilebilirdi.

Ama bu defa 1955'e nazaran ümit verici bir fark görmemek olmazdı. Kırşehirin yeniden vilâyet haline getirilmesini temin edecek tasarıyı Meclise getiren İktidar, hatâdan dönme yolunda ilk adımı atmış bulunuyordu. Dereyi görmeden paçayı sıvamakla itham edilebilecek olan C.H.P. lideri, hiç değilse şimdilik, işte dere diye Kırşehir tasarısını gösterecek vaziyete gelmişti.

D.P. İktidarına en şiddetli hücumları yapan Ulus başyazarı Hüseyin Cahit Yalçın bile durumu "pek hoş bir sürpriz" olarak karşılıyordu. Ulus başyazarı bundan başka "senelerden beri, İktidar' hakkında iyi bir söz yazma hasreti" duyduğundan da bahsediyordu. Bu hasreti duyan sadece Hüseyin Cahit Yalçın değildi. Muhalefete oy verdiği için cezalandırılan Kırşehirin tekrar vilâyet haline getirilmesi, iktidar hakkında iyi şeyler düşünmek, iyi şeyler söylemek hasreti içinde yaşayan birçok kimseye ferahlık getirdi.

İyi havanın esmesi ve bunun ilk fiilî neticesinin görülmesi kâfi miydi? Şüphesiz, hayır.. Ama bu kadarı bile, gönüllerde küllenmeye yüz tutan ümit ateşini yeniden uyandırmıştı. Bu ümidi söndürmemek İktidarın elindeydi.

Üç Politika

Padişah gere bir rüya görmüş. Dokuz yumurta var; dokuzu da kırılıyor. Hemen devrin rüya tâbircisini çağırmış, sormuş. Adam:

— Padişahım, demiş, sizin dokuz evlâdınız olacak; dokuzunun da ölümünü göreceksiniz.

Padişah kızmış ve emretmiş:

— Vurun boynunu!.

Bu, Bölükbası politikasıdır.

*

Padişah başka bir tâbirci çağırıp onun fikrini öğrenmek istemiş. Adam:

— Padişahım, demiş, sizin dokuz evlâdınız olacak. O kadar uzun bir ömrünüz var ki evlâtlarınızdan bile fazla yaşıyacaksınız.

Bu, İnönü politikasıdır.

•

Hikâyede yok ama, diyelim ki padişah bir üçüncü tâbirci emretmiş. Adam birincinin akıbetini biliyor va... Huzura varınca secdeye kapanmış:

— Padişahım, demiş, müjdeler olsun! Dokuz yumurta yokmu, onlar dokuz evlâdınız olacağını gösteriyor. Kırılmaları ise benim aslan sultanım, mürüvetlerini teber teker göreceğinize alâmet..

Tabiî bu da, bizim şöhretli **Nihat Erimin politikası...**

Eski yakınlaşmalardan bir hatıra

Artık geriye sadece fotoğraflar bırakmıyalım

Tahammül Etmelisiniz, Adnan Bey!.

Büyük Millet Meclisinde çok hararetli safhalar geçirerek on gün süren bütçe müzakerelerinin sonunda bir açık hakikati görmemeye artık imkân kalmamıştır: İktidar ile Muhalefet arasındaki gergin havadan artık millet bıkmıştır. En ufak bir iyi münasebet havasının esmesi, hemen hemen herkesi sevindirmektedir. Meşhur tâbirle "vatan sathı"nda huzur yolunun neden ibaret Olduğu böylece ortaya çıkmıştır. Bu yol, demokrat Türkiyede demokrasi usullerinin tatbiki; oyunun kaidelerine riayet edilerek oynanmasından ibarettir. Bunları yapabilmek için demokrasinin faziletine inanmak, muvaffakiyeti o rejimin çerçevesi içinde aramak kâfidir.

Demokrasinin fazileti, demokratik hakların korunması için lüzumlu silâhı benliğinde taşımasıdır. Bu silâh Muhalefetin murakabesi ve serbest tenkittir. Bu silâhın çok fena kullanılması her zaman için mümkündür. Ama İktidar tahammül gösterdiği zaman bu silâh daima geri tepmiştir, daima kötü kullananı yaralamıştır. Aksi halde yaralanan bizzat demokrasi olmuştur. Demokrasi hiddet ve şiddet rejimi olmadığına göre, onun müdafilerinin de hiddete ve şiddete ihtiyacı yoktur. Herkesin üzerine düşen vazifeyi, ama azimle, ama ısrarla, ama yılmadan ve ürkmeden yapmaya çalışması gayet tabiidir. En ufak bir hakkın zedelenmesi -veya öyle farzedilmesi - çok şiddetli protestolar yaratmazsa o rejimin adına demokrasi denmesi neyi değiştirir? '

Haksızlık mevcut olsun veya olmasın, eğer Muhalefetten çok şiddetli protestolar yükseliyorsa size düşen tahammül etmektir, Adnan Bey.

Muhalefet Bağdat Paktının aleyhinde söyliyecektir, siz tahammül etmelisiniz Adnan Bey. Kıbrıs hakkında tenkitte bulunacaktır; siz gene tahammül* etmelisiniz, Adnan Bey. Muhalefet "Mecliste söz hakkının kısıldığını söyleyince "Hükümet olun, siz de konuşursunuz" dememelisiniz Sevgili imarınız tenkit edilince de tahammül etmelisiniz. Bütün bunlara karşı siz de fikirlerinizi söylemelisiniz. Ama karşı fikirleri bir takım vatan, millet edebiyatıyla susturmaya kalkışmamalısınız. Basın söyliyecek; tahammül etmelisiniz. Her muharrir Peyami Safa olmıyacak; onlara da tahammül etmelisiniz. Herkes söyliyecek, siz de söyliyeceksiniz. Millet hükmünü verecek.

Devlet idaresinde, eğer rejimin adı demokrasi ise, İktidarda kalmanın tek çaresi muvaffak olmaktır. Muhalefetten İktidara geçmek için de lüzumlu şart gene muvaffak olmaktır. Siz yapacaksınız, Muhalefet tenkit edecek. Buna tahammül edeceksiniz ve cevaplarınızı hiddete, şiddete ve hele edebiyata başvurmadan vereceksiniz. Seçmenler yapılanları ve söylenenleri duyacak, gelecek seçimlerde oylarını buna göre kullanacaklar. Eğer tatbik edilen rejimin adı demokrasiyse bundan başka yol yoktur ve başka devrin usullerini artık Türklere kimse kabul ettirmeye muktedir değildir.

Başbakan olan bir devlet adamı, muayyen bir politikanın şampiyonudur. Bu politikayı beğenenler olduğu gibi hoşlanmıyanlar da bulunabilir. Hoşlanmıyanların vazifesi tenkit etmektir. Bu tenkitler içinde yapıcı olanlar mesut olduğu gibi insanın içine bir "öksüzlük" çöktürenleri de bulunabilir. Ama siz gene de tahammül etmelisiniz Adnan Bey. Tıpkı politikanızdan hoşlanmıyanlarm size tahammül ettikleri gibi...

Zira akıllı İktidarlar, sevmedikleri Muhalefet partilerini ve Hoşlanmadukları muhalefet organlarını ezerek, onları sindirmeye çahşarak birer kahraman mertebesine yükseltmezler. Bunların balonlarına ufacık bir iğne batırmak, çok zaman bütün meseleyi halletmeye kafi gelir. Nitekim son Kırşehir hâdisesinde C.M.P. için değilse bile Osman Bölükbaşı için böyle olmamış mıdır? Hükümet Meclise bir ispat hakkı tasarısıyla gelip bunun kanunlaşmasını temin etseydi, Hür. P. nin hikmeti vücûdundan geriye ne kalabilirdi ki?.

AKİS

Muhalefet

Vezir Gambiti

Satranç oyununda taraflardan birinin oyuna istediği inkişaf seyrini vermek için yaptığı maksatlı hamleye "gambit" derler. Karşı taraftaki oyuncu, "gambit"i kabul veya redder. "Gambit'in kabul edilmesi çok defa rakibe muvakkat bir avantaj sağlar. Bununla beraber birkaç hamle sonra ilk tesirin izalesi mümkündür, iyi bir satranç oyuncusu ve mahir bir stratej olan İnönünün İç. İşleri Bakanlığı bütçesi görüşülürken yaptığı konuşma, bir "Vezir gambiti"nj andırıyordu. İktidar kabul etmediği takdirde kötü bir pozisyona düşecek, kabul ettiği halde de "iyi münasebet" bahsinde ilk teşebbüsü yapmak ve bu teşebbüsün fiili meyvalarını ortaya çıkarmak zorunda kalacaktı. İktidar İkinci yolu tercih etti ve İnönünün teşebbüsü başlangıçta muvaffak oldu. DP. lideri daha o gün Muhalefete elini uzattı. Fakat Hür. P. nin durumu Adnan Menderesin, Muhalefeti ayırmak gibi bir taktiğe kendisini kaptırmasına yol açtı. D.P. lideri C.H.P ve liderinin tarihî rolünden sitayişkâr bir dille bahsederken "batnı maderiyi yırtarak vücut bulan" diğer iki muhalefet partisine hücumlarda bulunmakta fayda mülâhaza etmişti. Halbuki ölçüleri doğru bile olsa. Muhalefetleri İktidar partilerinin başkanları değerlendirmediğine göre Menderes taktiğini fazla belli etmek gibi bir taktik hatası yapmıştı. Bunun neticesi, CM.P. ve Hür. P. nin "iyi münasebet" 'havasına karşı cephe alması oldu. Daha fenası herkes bunun bizzat D.P. lideri tarafından da arzu edildiği zehabına kapıldı. Artık Menderes İktidara karşı tutumunda Hür P. veya C.M.P. nin değil C.H.P.'nin haklı olduğunu ancak bir tek şekilde gösterebilirdi: Herkesin bildiği rejim dâvalarının çarelerini gerçekleştirmekle.. Ancak o takdirdedir ki Hür. P, ve C.M.P. hakikaten birer "fuzuli parti" haline gelebilirlerdi.

Kırşehirin yeniden vilâyet haline getirilmesi bu bakımdan da çok büyük ehemmiyet taşıyan bir ilk adımdı. Nitekim bu adım, C.M.P. çevrelerinde Osman Bölükbaşıya karşı bir infial uyanmasına yol açtı. Ama bu hâdise dolayısıyla C.H.P. içinde İnönüye, D.P. de de Menderese karşı infial duyanlar da yok değildi. Fakat İnönü ve Menderes hakiki birer siyasî parti lideriydiler. Ama Bölükbaşı hiç bir zaman lider olamamıştı. Bu son hâdisede de devlet adamı vasıflarını taşımadığını gösterdi.

Sulh taarruzundan, bir mukabil taarruzu başarıyla neticelendiren C.H. P. nin kârla çıktığı muhakkaktı. D.P. nin şimdiye kadar kullana kullana eskitemediği bir silâh olan C.H.P. nin mazisi, bundan sonra her ele almışında geri tepecekti. "D.P. liderinin Meclis kürsüsünden C.H.P. ve lideri hakkında söyle dikleri bu yolu tıkıyordu. Zira bizzat Adnan Menderesin ağzıyla, en sarih tâbirler kullanılmak suretiyle İnönünün memlekete yapmış olduğu hizmetlerin ve devlet adamı vasıflarının belirtilmiş ve övülmüş olması, bu gibi töhmetlere karşı fiili bir senet kıymetindeydi.

Sulh taarruzunun Kırşehirliler hesabına da bir zaferle neticelendiği söylenebilirdi. Üç seen evvel bütün bir şehir halkının iktisadiyat ve içtimaiyatına darbe teşkil eden, birçok aileleri hicrete mecbur bırakan bir tedbirin kaldırılması hemen hemen temin edilmişti. Bunun şeref payı İktidar kadar belki de daha fazla C.H.P. ne aitti.

Üçüncü bir zafer de sulh taarruzunun umumi efkârda uyandırdığı müsbet tesirdi. Çok kimse iktidar ve Muhalefet arasındaki sert ve kırıcı

Osman Bölükbaşı

Devlet adamlığı nerede kaldı?

mücadeleleri istemiyordu. D.P. grubunun da su yüzüne çıkamayan arzusunun "vatan sathı"nda huzur olduğu biliniyordu. Kırşehir meselesiyle atılan fiilî ilk adımın devam ettirilmesi, yurda bu huzuru getirecek ve milleti memnun edecekti.

C. H. P.

İzmirden gelecek ses

İyi münasebet havasının tatlı bir meltem gibi bütün memleketi ok-

Nüvit Yetkin

Paçaları sıvayınız

sadığı şu günlerde bütün gözler gelecek haftanın başında yapılacak C.H.P. İzmir İl Kongresine çevrilmiş bulunuyor. Pazar günü vapurla İstanbuldan İzmire gelecek olan İnönünün Pazartesi günü kongrede yapacağı konuşma, bu alâkanın bir sebebini teşkil etmektedir. Diğer bir sebeb te bu kongrede "iyi münasebetler" havasının hemen akabinde toplanan bu kongrede, teşkilâttan yükselecek ilk seslerdir. Bu sesler arasında tek tük hoşnutsuzluk mırıltılarının işitilmesi de imkânsız değildir. Fakat umumî havanın liderin gösterdiği istikametten farklı olmıyacağı-muhakkaktır,

C.H.P. liderinin bütçe müzakerelerinden bu yana daha da olgunlaşan ve Kırşehir hadisesiyle İktidar cephesinde de makes bulan partiler arasındaki iyi münasebetler hakkındaki fikirlerinin İzmir kongresinin sıklet merkezini teşkil edeceği muhakkaktır. İnönünün İzmirde bir konuşma yapacağı haberi, umumiyetle Bütçe müzakerelerinden sonra bir gevşeme gösteren siyasi havayı büsbütün hareketlendirmiş bulunmaktadır. Bu sebebledir ki bu haftanın ortalarında İnönüyü takiben, D.P. lideri Adnan Menderes ve Hür. P. Genel Başkanı

SİYASİ

C. H.P. nin İstanbuldaki gençlik kollarından birine' mensup üniversiteli bazı gençler, partinin Genel Sekreterine sormuşlar:

— İktidara gelmek için D.P. nin halka bol vaadlarda bulunduğunu bilirsiniz. Sizin de konuşmalarınızda tatlı vaatlar var.. Halkın şüphe duyması karşısında ne gibi teminat verirsiniz ?

Genel Sekreterin, Gençlik Kolu lokaline asılan cevabı şudur:

— Biz düşünmeden, tahakkuk imkânlarını hesaplamadan hiçbir vaatta bulunmayız.

•

Sütten ağzı yananların yoğurdu üflemeğe hazırlanmaları iyi bir alâmettir. Devlet hayatına reyle iştiraki vazife bilerek umumî işlerle alâkanın bu yoldaki tekâmülü sayesindedir ki seçmen korkusu politika adamlarının kafasında lüzumlu olan müessiriyeti kazanır.

. İktidara gelmek için siyasî partilerin tatlı ve bol yaatları daima mevcut olacaktır. Bu içtinapsızdır ve korkulacak bir şey de değildir. Halkın ihtiyaç ve meşru iptilâlarını okşayan cazip fikirlerle siyasî partilerin geniş seçmen' muhitini kendi taraflarına çekmeğe çalışmaları genel rey usulünün bir vakıasıdır.

Demokratlar da bu yoldaki vaatlarla cazibeli bir programın iş başında tahakkuk ettirilmesi için iktidarın kendilerine verilmesini milletten istemişlerdir. Bu arada, gelişigüzel konuşmalarla bilhassa, tahakkuk imkânları düşünülmeyen mübalâğalı vaatlar da ileri sürülmüş olabilir. Meselenin ruhu orada değildir. Meselenin ruhu, halkın teveccühünü kazanmak için umumî menfaatlerle beraber olan vaatlarla iktidara geldikten sonra muhalefetteki görüş tarzının esaslı surette değişmesinde, tahakkuk ettirilmesi mümkün olduğu halde askıda bırakılan prensiplerin vakıalarla tahribe uğramasındadır.

D.P. nin esaslı vaadi ikinci cumhuriyetin çatısına taallûk ediyordu. Hürriyetlerimizi himayesi ajtında çiçeklendirecek demokratik cumhuriyetçi rejimin modern, sağlam esaslara dayanan çatışını kurmak taahhüdü, öyle düşünülmeden yapılmış bir vaat değildi. Tamam olan bir tekâmülden sonra yeni merhalenin inanılmış prensipleri olarak ilân edilip seçimlerde milletin tasvibini kazanmakla • bir milli kontrat olmuştu.

D.P. nin serbest muhalefet zamanındaki büyük hedefi, iktidarın koltuklarında tehlikeli surette unutulmuştur. Demokrasinin cazip esprisiyle ruhlarda demirli kalan eski itiyatlar arasındaki mücadeleyi parti iklimlerinde, maalesef, idealist taraf kaybetmiştir.

Hâdiseler Demokrat partiye yalnız bir noktada hak vermiştir:

"Siyasî sistemin demokratik zihniyet içinde reformu yapılmadan içtimaî ve iktisadi sahalardaki düzensizliklerin tanzim ve ıslahına insanların iyi niyetleri, kâfi gelmiyor!

Demokratik inkılâbı kelimelerle yetinmek derecesine indirmeğe müteveccih politik bir tutumun uyandırdığı hayal kırıklığı sebebiyledir ki. şimdi, muhalefetteki C.H. P. nin Genel Sekreterine umumi hayatla ilgili gençler soruyorlar:

— Halkın tatlı vaatlardan ağzı yanmıştır. Yarın da sizleri iktidara getirecek hoşa giden fikirlere partinizin sonradan ihanet etmiyeceğine halkın emin olabilmesi için teminatınızı söyler misiniz?

Gençlerin esasta endişelerini yersiz bulmak güçtür. Çünkü zafer ve kudret insanlara fikirlerin rehberliğini kaybettirebilir. Ve bunun istisnaları da nadir oluyor, çünkü.

Ancak zafer ve kudretin tahriplerine karşı hakikî teminatı acaba nerede aramak ve nasıl elde etmek mümkündür ?

Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu da İzmirde birer konuşma yapmayı lüzumlu görmüşlerdir.

İnönünün tzmir kongresinden gelecek sesinin partiler arasında iyi münasebetler bahsine birçok yenilikler kazandırması beklenmektedir. İnönünün İzmir konuşmasının da şimdiye kadar yaptığı diğer konuşmalar gibi meselelerin derinlerine nüfuz eden, fikirleri büyük bir vuzuhla ortaya döken bir konuşma olacağı muhakkaktır. Bundan başka, İnönünün bu Konuşmasında münhasıran iç politika meselelerinden ve İktidar - Muhalefet münasebetlerindeki son gelişmelerden bahsetmesi de gayet tabiidir. Fakat Bütçe müzakereleri sırasında, her sahada İktidarla Muhalefet arasında görüşülen iç politika meselelerinin her. biri üzerinde İnönünün ayrı ayrı durması beklenmemelidir. Ama C.H.P. liderinin bu meselelerin en mühim noktalarına temas etmesi mümkündür.

Partiler arasında ve bilhassa İktidarla bütün muhalefet partileri arasında herkesin alâkadar olduğu ciddi meseleler meydana çıkmıştır. İnönünün bu meseleleri tahlili; bu mevzular hakkındaki görüşleri konuşmasında mutlaka yer alacak ve belki de C.H.P. liderinin İzmir seyahatinin en fazla akis uyandıracak hadisesini bu mevzudaki beyanları teşkil edecektir.

İnönünün Meclis konuşmalarının istikameti, C.H.P. liderinin İzmir konuşmasında da iç politikamızı, Başbakanın da söylediği gibi '"bir kör döğüşü" halinden çıkarmak için salim bir istikamete sevketme arzusuyla dolu olacağında en ufak bir şüpheye yer bırakmıyacak kadar sarihtir. İnönünün bu yolda, eskiden olduğu gibi büyük bir gayret sarfedeceği şüphesiz telâkki edilebilir.

Son günlerde teşkilâtından ahenk-

PARTİLERİN VAADLARI

Faik Ahmet BARUTÇU

Muhalefetteki partilerin demokratik bütün memleketlerde seçim menfaati zaviyesinden avantajlı vaziyetleri vardır: Hallerinden memnun olmayan insanlar ve zayıf sosyal tabakalar için kentli prepsiplerini daha cazip şekillerde tertip ve tanzim edebilirler; ilerisi için kolaylıkla daha ümit verici şekilde konuşabilirler. Peşin icra istemeyen vaatlar muhalefetlerin bir avantajıdır. Nasıl ki buna mukabil iktidardakiler de seçim menfaati zaviyesinden daha çok reklâm vasıta ve imkânlarına tasarruftaki kolaylıktan faydalanırlar. Ancak demokratik memleketlerde ne iktidarı zaptetmek ve ne de iktidarda çengellenip kalmak için aldatıcı vaatlar düşünülemez; fiiller ve hareketler önceden kabul ve ilân edilen esaslı kanaatlere dayandığı için hiç bir parti sonradan kendi prensiplerine ihanetle politik yolunu mebzul olan mezarlarına düşmeği bile bile göze alamaz. Bunun teminatı seçmen korkusunun kafalarda yerleşmiş olmasıdır. Halkın teveccühünü elde etmek için tatlı, mübalâğalı vaatlar nasıl genel oy usulünün bir vakıası ise vaatlarını yerine getirmeyen ve taahhütlerini bozan partinin hakimiyetine son vererek onun yerine diğerini getirmek de umumi rey usulunün tabiî bir neticesidir. Halkı memnun edemeyen ve usandıran gidiyor!

Ve fiili realite de odur ki iktidara geçmek için yüklenilen taahhütlerin yerine getirilmesine sıra geldiği zaman halkın teveccühünü muhafaza etmek de kolay olmuyor. Çünkü bir defa uzun vadeli vaatlerin cazibesi çabuk kayboluyor. Kitleler kendilerine vaadedilen cennetlerin saadetinden evvel hayat seviyelerinin ıslahına doğru peşin aile bütçelerinde ferahlandırın istihkaklara kavuşmakta sabırsızdırlar. Sonra da talepler mütemadiyen arttığı için gerek müşterilerin yani kendi seçmenlerinin mübalâğalı talepleri yüzünden gerek menfaatlerin çarpışmaları veya büyük menfaatlerin gizli tesirleriyle siyasî partiler vaatlarını tahakkuk ettirmekte çok defa bocaladıklarından dolayı demokratik memleketlerde seçmenlerin rey verdikleri partilerden memnun kaldıkları nadir oluyor. Devamlı memnun kalmaları ise imkânsızdır. . Ahlakiyundan La Bruyer'in dediği gibi "Oh! Bir tek adamdan her zaman memnun olmak müşküldür" de onun için .

Memnun olmayınca da rey verdikleri partilere bu defa ders vermeği hiç bir âmil seçmenlere unutturmuyor. Bunun en meraklı ve demokratik hayatın örneklerine bizim gibi muhtaç ve teşne olanlar için enteresan bir misali, Churchill'in liderliği esnasında partisine kazandırdığı sonuncu seçimi müteakip kurduğu kabinede ilk Ulaştırma Bakanının ilk iş olarak şimendifer ücretlerine zam yapması üzerine, İngilterede cereyan etmiştir. Aslında şimendiferlerin zarar görmekte olması sebebiyle hükümetin aldığı bu karar İngiliz efkârın gazaplandırarak gazetelerde ve. yer yer toplantılarda yapılan şiddetli tenkitlerden başka halkın bu yüzden hissettiği gayri memnunluğun en müessir ihtarı, o sırada gelip çatan belediye seçimlerinde hükümet partisinin namzetlerine en kuvvetli sayıldıkları intihap dairelerinde rey vermemek olmuştur. Belediye seçimlerini bil yüzden kaybettiğini gören Muhafazakâr Parti hükümetinin, efkârın bu sert ve zihinlere işleyen tepkisi karşısında reaksiyonu ne olmuştur dersiniz? Ulaştırma Bakanının derhal istifasıyla yapılan zamların taliki!

*

Batlı vaatlerin uyandıracağı şüpheler karşısında teminat için müracaat edeceğimiz, politik teşekküllerin kendileri değildir. Parti programlarının ve sözlerin ehemmiyeti şüphesizdir. Ancak müeyyide olmağa kâfi gelmedikleri ve asıl tutumların ve tarzların mühim olduğu bir realitedir. Politikacıların sözlerini tutmak vecibesini kendilerine seçmen öğretecektir. Demagoji zanneder misiniz ki yalnız olgunluk derecesi ileri seviyede olmayan memleketlerde *geçen* bir akçedir. Demokrasinin İyilikleri yanında içtinapsız olarak bir dereceye kadar doğuşunda mündemiç sayılan demagojinin zarar ve tahriplerini önliyecek esas vasıta, politikacıların kafasında yerleşecek olan seçmen korkusudur .

Seçmen korkusu politika adamlarının uykuya mukavemetlerini arttırır. Demokratik partiler, halka ilân eyledikleri prensipleri azamî ihlâllerle seçmenlerin reylerini hiçe saymalarının kendileri için ilerdeki seçimlerde bedbahtlığa müncer olacağını yakinen bilirlerse uyanık bulunmağa mecbur olurlar.

Aziz gençler! Hangi parti ve kola mensup olursanız olunuz sizlerin lokallerinize asacağınız, fâni levhalar olmamalıdır. Rejimin işlemesini selâmete çıkaracak,olan seçmenlerin umumî islerle alâkasını arttırmaktır. Demokrasinin tatlı meyvalarını toplayabilmek seçmenler heyetinin neme lâzımcı olmamalarına ve reyleriyle partiler üzerinde ağır basmağı ihmâl etmemelerine vabestedir. Sen uyanık olmazsan, demokrat tanınan devlet adamlarının dahi uykuya mukavemeti güçleşir.

Seçmen uyanık olacaktır. Yoksa Şeyh Sadi'nin dediği gibi: "Uyuyan uyuyanı uyandıramaz".

●

Tırakırsanız hastalık kendiliğinden şifayap olmaz. Bırakırsanız basit bir nezlenin bronşit şeklinde dejenere olması mukadder olur. Bırakmıyacaksnız ki sonradan daha çok doktor ve ilâç parası ödemeyesiniz!

siz sesler gelmeye başlayan eski partinin liderinin şahsi prestiji ve teşebbüsü sayesinde de olsa hareketsizlikten kurtulması hayırlı bîr işarettir. CH.P. nin öteden beri şikâyetçi olduğu rejim meselelerine bir çare getirilmesi ümidi karşısında, sarfetme mecburiyetinde olduğu gayretlerde liderini tek basına bırakması beklenemez. Bu bakımdan bir çok tarihi vazifeleri başarmış olan CH.P. nin uzun zamandan beri duçar olduğu hareketsizlikten çıkması ve kendisini bekleyen mühim işe azimle sarılması son gelişmelerin tatlı sürprizlerinden birini teşkil edecektir. Bu takdirde CH.P. bünyesindeki ağzı lâf yapan, genç ve aklı başında partililerin -Meselâ İsmail Rüştü Aksal, meselâ Nüvit Yetkin- şimdiden paçaları sıvamaları icap etmektedir.

Seçimlere yaklaşıldığı bir sırada uyandırılacak olan bu vazife ve mesuliyet duygusu, ihtimal eski partinin son hâdiseler dolayısıyla elde ettiği en büyük kazanç olacaktır.

Basın

Saç meselesi

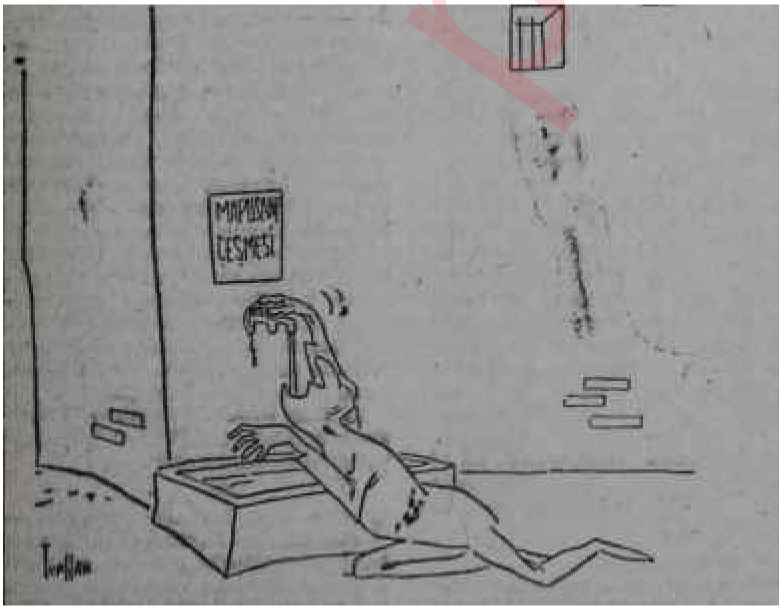
kan Hürriyet gazetesinin ilk sayfasında yer alan iki resmin sahiplerini -resimlerin altlarında isim yazılı olmamasına rağmen-kolayca tanıdılar. Zira bu şahısların resimleri son günlerde birinci sayfalarda sık sık gözükmeye başlamıştı. Hürriyet gazetesindeki resimlerden biri yukardaydı ve altında "Bir fikir adamı: Saçsız" yazılıydı. Kimse bu resmin 11 Şubat tarihinden beri Ankara Cezaevinde bulunan Metin Tokere ait olduğunu anlamakta güçlük çekmedi. Aynı derecede kolaylıkla tanınan diğer resim ise Metin Tokerin resminin hemen altındaydı ve altında yazılı olanlar şuydu: "Bu da idam mahkûmu: Saçlı"..

Hürriyette çıkan resimler
Ankara Savcısına ithaf

İkinci resim geçen hafta idama mahkûm olan Harbiye cinayeti faili İsmet Erince aitti ve mahkemenin kararını dinlediği sırada çekilmişti. İki resim arasında şu fark vardı: Metin Tokerin saçları makinayla traş edilmişti; İsmet Erinçin ise parlak ve dalgalı saçlarını muhafaza ettiği görülüyordu. Esasen Hürriyet te bu iki resmi bu farka işaret etmek için yanyana neşretmişti. Hakikaten tuhaf bir tezat karşısında bulunulduğu aşikârdı. Fikir adamı saçsız, idam mahkûmu saçlı!.

Hürriyet gazetesindeki bu resimleri görenler içinde en fazla hayrete düşen - zira hayrete düşmemek imkânsızdı -, şüphesiz Ankara Savcısı olacaktı. Zira bilindiği gibi Ankara Savcısı geçen ay Metin Tokerle Şinasi Nahit Berkerin saçlarının kestirilmesini haber veren Ulus gazetesine bir açıklama göndermiş ve "mevkuf ve mahkûmların saçlarının kesilmesinin nizamnamelerin sarih hükümlerinin icabı" olduğunu bildirmişti. Şimdi aynı Ankara Savcısı hayretler içinde kalmaz da ne yapardı? Diğer bir büyük şehirde vazife gören bir başka meslekdaşı nizamnamenin tatbikinde kendisi kadar hassas davranmaya lüzum görmemişti.

"HÜRRİYETE SUSAYANLAR"

Dış Politika

Misafir prens

Bu haftanın başında karlardan yeni temizlenmiş Yeşilköy hava alanına inen bir tayyareden kürk yakalı paltosuna sıkıca sarınmış, orta boylu, narin ve zarif bir yolcu indi. Amerika yolculuğuna çıkmazdan önce Türkiyeye uğramayı uygun bulan Irak Veliahtı Prens Abdülilâh, Amerikadan yurduna dönerken gene İstanbula şöyle bir uğramadan edememişti. Diğer bir Amerika yolcusu -Kral Suud - da gözdelerine kavuşmazdan önce Kahirede kısa *bir* mola vermişti.

Altes Prens, Yeşilköy hava alanında, bir devlet şefine lâyık merasimle karşılandı. İhtiram kıt'asını teftiş etti. Kalabalık karşılayıcılar arasında bizzat Başbakan Adnan Menderes de hazır bulunuyordu.

Doğrusu Veliaht hazretleri Washington'dan pak de elleri boş olarak dönmüyordu. Irakın görüşleri Amerikada sempatiyle karşılanmıştı. Petrol borularının tahribi dolayısıyla sallanan Irak iktisadiyatına Sam Amca yardım elini uzatmâyı reddetmiyordu. Irakın askerî yardım görmesi de ihtimal dahilindeydi. Boşa çıkan tek şey, Veliahtın Amerikayı Bağdat Paktına girme husundaki ikna teşebbüsleriydi. Beyaz Saray Pakta girmeyi düşünmediği, tereddüde mahal vermiyecek bir şekilde, Prens Abdülilâh a anlatıldı. Prensin bu noktayı gayet iyi anladığı muhakkaktı. Nitekim İstanbul Hilton Otelinde yaptığı basın toplantısında "Bağdat Paktına girip girmemenin tamamiy-

le Amerikaya ait bir iş olduğunu bilhassa tebarüz ettirdi.

Prensin Amerikada elde ettiği en büyük muvaffakiyet, Kral Hazretleri Suudun huzuruna kabul şerefine nail olmasıydı. Suud şimdiye kadar firak kral hanedanının ve Bağdat Paktıma en azılı bir düşmanı olarak tanınıyordu. Kral Suud Bağdat Paktıma Hâlâ azılı bîr düşmanı olarak Kalıyorsa da Irak kral hanedanına karşı duyduğu kin -Eisenho\ver'in ricası üzerine -, hafiflemeye yüfe tutmuştu. Kından sonra Haşimî ve Vahabi sülâleleri arasında daha az düşmanca münasebetler tesisi mümkün olacaktı.

Gazetecilerin, gayet tabiî olarak, bilmek istedikleri bir nokta da Irakın Amerikanın Orta Doğu plânı kararındaki durumuydu. Prens mevzudaki suallere cevaben, İrakın tutumunun kendisinin yurda dönüşünden sonra yapılacak müzakerelerde tesbit edileceğini söyledi. dikkati çeken nokta, üç hafta evvel Irakın Kâhiredeki elçisinin Mısırlılara şirin görünmek gayesini güden bir nutkunda hemen hemen aynı ifadeyi kullanmasıydı. Eisenhower plânına taraftar olmasına rağmen, resmen vaziyet almakta Irakın bu kadar ihtiyatlı davranması cidden garipti. Bu durum ancak, Irak hükümetinin halk efkârının baskı nidan ve reaksiyonundan çekinmesiyle izah edebilirdi. Irak hükümeti bir siyaset takip ediyordu; fakat siyasetinin halk efkarı tarafından tasvip edileceğinden emin bulunmuyordu. Kısacası hükümet halktan korkuyordu. Yarin bir hükümet değişikliği vuku bulursa, şimdiki "büyük dostumuz Irak'tan hangi tabirlerle bahsedeceğimiz, doğrusu üzerinde ciddiyet-bir meseleydi.

Prens Abdülilah
Dost Veliaht...

Sırmalı da Akis'e Ateş Püskürüyor

AKİS Mecmuası Yazı işleri Müdürlüğüne,

Bir kısım arkadaşlarımla C.H.P. İstanbul İl İdare kurulundan istifamız sebebiyle, bazı kimseler ta*' rafından, hakkımızda yazılan yazıların, günlerdenberi, basında yer aldığı görülmektedir. Son İl Kongresine tekaddüm eden günlerde başlayan, bu kabil nahoş yazılara, hakkımda, ortaya çıkanları, dedikodulara, onları yazanların hizasına inerek cevap vermeğe bile lüzum görmemiştim. Tekmil o yazılara, isnatlara en beliğ cevabi parti teşkilâtım vermiş, son İl Kongresinde İl Başkanlığına, kahir bir ekseriyetle, beni tekrar seçmiş olmakla, parti içinde, bana olan sevgi ve teveccühü bu kimselere anlatmıştı.

Yazılarına cevap veremeyişimizi zaaf eseri telâkki eden bu eşhas, isnatlarım, şeref kırıcı raddeye vardırmışlârdır. Bu cümleden olmak üzere mecmuamızın son sayısında, "Beceriksizlik rekoru" başlığı altında, dört sütunla çıkan bir yazıda yine bize karşı yakışmaz tecavüzlerin yer aldığı, bu meyanda, benim enirim altındaki Basın Bürosu vasıtasıyla, vaki olmayan Ocak, Bucak, İlce ziyaretlerimin, vukuunu bültenlerle yayınlamak gibi küçüklüklerin bana yakıştırıldığı, istifa şeklinin tahrif olunduğu, bunda da sorumlu vaziyetin ve benden sadır olmayan hareketlerin bana izafe edildiği görülmüştür.

1954 seçimlerinin kaybını müteakip, benim, İstanbul İl Başkanlığına geldiğim tarihtenberi, parti işlerindeki çalışmalarımı övecek kadar şöhret meraklısı olmadığım gibi, kendi kendimi tezkiye edecek de değilim. Benim sistemli, tesanütü mesaimi teşkilâtımızın bilmesi kâ fidir. Yalnız basın bürosu bülten; ile, vâki olmayan ziyaretleri yapıl mış gibi yayınlattığım çok çirkin uydurulmuş bir hayaldir.

28 Ekim 1956 tarihinde tekrar İl Başkanlığına seçildiğim günden beri, Ocak Bucak İlçelerde, bazı İlçelerin bütün Ocaklarını, geceleri saat 23 buçuğa kadar devam etmek üzere, bazı İlçelerin bir kısım Ocaklarını, Pazar günleri dahil, ayırdığım günlerde, sabahtan akşama kadar yine bir kısım köy ocaklarını bazı köylerde akşam karanlıklarına kadar, gaz lâmbaları altında, yaptığım ziyaretlerimle konuşmalarımın hemen hiç birisi, yazının aksine, olarak, basına aksettirilmemiş; keza, yeni açtığımız bazı ocaklarda açılış hareketleri, mecmuanızdaki yazıda ileri sürülen maksadın tam zıddına basına geçmemiş, gösteriş ve reklamdan hazer edilerek, parti çalışmalarında ciddiyet şiarı elden bırakılmamıştır. Bu hakikat, teşkilâtımızdan, son ayılrda sıraya tabi tutularak, gezdiğim, Bakırköy, Beyoğlu, Fener, Şehremini, Şişli, İlçe Başkanlarıyla o İlçelere bağlı ocaklardaki partili arkadaşlarımın malûmudur.

İl Basın bürosuna da, mecmuada belirtildiği gibi, bir tavsiyede bulunmadığım Basın bürosunda çalışan arkadaşlarca bilinmektedir.

İstifamız şekli de mecmuanızda belirtildiği gîbi değildir; Parti İl Sekreteri İsmail Arar,.Parti muhasip üyesi güzide Tanrıyar ve Kurul azası Abdurrahman Aslan arkadaşlarımla beraber, aleyhimize yakışmaz bir tertibin hazırlandığı, bir takım hâdiseler yaratılmak istendiği, parti arşivlerinde yedek üyelerin isimleri alınarak, onlar üzerinde de, menfi tesirlere baş vurulduğu ve aleyhimize tahrik edildikleri haberini almamız üzerine, hakkımızda hazırlanan ve yirmi dört saat sonra tatbike konacağı muhakkak olan bu hâdiselere, bizim tekaddüm ederek, dört arkadaş dört imzalı, tek istifanameyi, Genel Başkanlığa sunmuş bulunduğumuz ve bu suretle, nahoş hareketlerine meydan vermeden, onların bize yapacaklarını bizim kendilerine yapmış olduğumuz bir vakıadır.

Bu hâdiseler böylece neticelenmiş ve artık benim parti İl teşkilâtındaki faal, yahut, mecmuanızdaki tabir veçhile, "gayrı faal" vazifem sona ermiştir.

Hal böyle iken ve benim Başkanlıkdan çekilmeküğimle sona ermiş olan bu hâdiseleri, bu gün, bir takım haysiyetşiken yazılarla istismar etmek, ne mecmuanızın ciddiyetine yakışır, ne de, içtimai saygı prensiplerine uyar.

Kendi amaline ulaşmak bahasına, herkesin haysiyet ve şerefiyle oynamağa, "En az fena", "Karamanın Koyunu" gibi, basın edebiyatına yaraşmayan, amiyane tâbirlerle, herkesin izzeti nefsine taarruz etmeğe kimsenin hakkı yoktur.

İstifamıza rağmen, teşkilâtın, bize olan sevgi ve bağlılığı tezahürü gözükmüş de, sevda, bu kıymetli hislere dahletmek ise, böyle, soğuk bayağı ve çirkin taktiklerle, emellere muvaffak olmak şöyle dursun, ancak hüsran mukadder olur.

Bu kabil neşriyatın mecmuanızın da şöhretine yakışmıyacağına, hâttâ, zarar vereceğine, şüphe yoktur.

Benim, İstanbul İl Başkanlığını tarihe karışmıştır.. Verimli veya verimsiz, gayretlerimiz, harekelerimiz, rüggar gibi geçmiştir. Bütün çalışmalarımı kendi meslek mücadelelerime tahsis etmiş bulunmaktayım, Benimle lütfen uğraşmamanızıre beni rahat bırakmanızı rica ederim.

Muhlis SIRMALI

METİN TOKER AKİS HAKKINDAKİ

Bundan bir ay önce üzerine Ankara Cezaevinin ağır demir kapıları kapatılan ve o zamandan beri "görülmemiş ihtimam" içinde muhafaza edilen Metin Toker, geçen haftanın sonunda, Perşembe günü Ankara Toplu Basın Mahkemesinde bir dâvası vesilesiyle konuşmuştur. Yalnız Metin Tokerin değil, AKİS'in de vaziyetini en mükemmel şekilde aksettiren bu konuşmayı okuyucularımız aşağıda aynen bulacaklardır :

Huzurunuzda duruşması yapılmakta olan dâvanın benimle alâkalı kısmına aydınlık serpme zamanı gelmiştir. Bu bakımdan bazı hususları arzetmek istiyorum.

Evvelâ benim, bu dâvadaki vaziyetimi tesbit etmek lâzımdır. Dâva mevzuu, daha doğrusu dâvalar mevzuu yazıların neşredildiği tarihlerde benim AKİS Mecmuasındaki sıfatım nedir? Neşriyat Müşavirliği. Kanuna bakıyoruz; kanun neşriyat müşavirliği vazifesini deruhte eden bir şahsa ceza derpiş etmemiş. O halde benim burada işim ne? Kantin neşriyat müşavirine ceza derpiş etmemiş ama, savcılığın mutlaka bana ceza derpiş etmek arzusu var. Ne yapması lâzım? Kanunu açmış, kimlerin ceza mükellefiyeti bulunduğunu tesbit etmiş. Kanun bir yazıdan dolayı 3 kişiyi cezalandırıyor: Mevkutenin sahibini, yazı işleri müdürünü ve yazıyı yazanı. Savcılık bana bu sıfatlardan birincisini yakıştırmış. Neden birincisini de, ikincisini veya üçüncüsünü değil? Benim için tamamiyle meçhul Ama ben eminim ki savcılık beni böyle mahkûm ettiremezse, yarın, "öyleyse yazı işleri müdürüdür", o da tutmazsa "öyleyse yazıyı yazandır" diye tekrar ve tekrar huzurunuza getirecek, talihini, bir de öyle deneyecektir. Bundan zerrece şüphe etmiyorum. O günleri beklerken şimdi, bugünkü iddiaları teker teker ele alalım:

«Haziran ayının başında ben, sahibi bulunduğum AKİS Mecmuasını Yusuf Ziya Ademhana devrettim. Devir muamelesini kanunun gösterdiği makamlara da bildirdik. Aramızda mukavele yaptık; ben mecmuanın neşriyat müşavirliği vazifesini aldım. Herhangi bir notere gidip, gizli ikinci bir mukavele yapmadığımızdan da emin olabilirsiniz. Bunu, bu türlü mukavelelere meraklı olanların bulunduğunu bildiğim için arzediyorum. Şu anda - ve yazıların neşredildiği anda - benim AKİS Mecmuası üzerinde ne maddî, ne manevi en ufak bir sahiplik hakkım kalmamıştır. Buna rağmen reis beyfendi, savcılık bizim muvazaalı bir satış yaptığmız isnadıyle beni karşınıza çıkartmaktan çekinmemiştir. Yarın, suç ihtiva ettiği ileri sürülen yazıların esası ele alındığında üstelik derhal görülecektir ki o suçlar bile, savcılık tarafından, sırf beni dâva edebilmek için yaratılmıştır. Bugünkü sert Basın Kanunu karşısında dahi yazılar öylesine masumdur.

Şimdi Reis beyfendi, bir muvazaa iddiası dâvasında noterlerin tozlu arşivlerinden bulunup getirilen gizli mukavelelerin sarih maddeleri, karşısında dahi tatmin olmamak, o maddeleri muvazaanın delili saymamak hassasına sahip, son derece titiz savcılık makamının; kendi iddialarını neye dayadığını tetkik edelim. Bu dayanakların adedi dörttür. Ve sayın basın savcı* sının hazırladığı iddianamede mündemiçtir. Aydınlık serpmek zamanının geldiğini söylediğim hususlar bunlardır.

Savcılığa göre AKİS'in sahibi Metin Tokerdir. İşte bu iddianın ilk delili: Metin Toker, mecmuasını sattığım bildirdikten sonra ismini mecmuanın baş sayfasında Neşriyat Müşaviri olarak ilân etmiştir. Basın Kanunu bir Neşriyat Müşavirliğini derpiş etmemektedir. Metin Toker isminin orada bırakılması Metin roketin mecmua ile alâkasının devamına işarettir. Demek ki Metin Toker mecmuanın hâlâ sahibidir; demek ki Metin Toker mesuldür. O halde yürü Metin Toker mahkemeye!.

Size, AKİS Mecmuasının son iki sayısını takdim ediyorum. Bu mecmualar ben mahpushaneye sokulduktan sonra neşredilmiştir, tamimin mutad yerde durduğunu göreceksiniz. Yalnız, üstündeki Neşriyat Müşaviri ibaresi kalkmış, yerine Müessisi ibaresi konmuştur. Şimdi, bir yeni yazıda savcılık suç görse, sahip diye beni mi yakalıyacaktır? Öyle ya, Basın Kanunu Neşriyat Müşavirliğini derpiş etmediği gibi Müessisliği de derpiş etmemektedir. Farzediniz ki ben öldüm. İsmim "müessis" olarak aynı yerde kalmakta devam edecektir. Basın savcısı Sami Coşarcan gene bir yazıda suç gördü. Ahrete, benim namıma celpname mi çıkaracaktır? Yani ben, muhterem iddia makamının hışmından mezarımda da kurtulamıyacak mıyım? Zannedersem delilin saçmalığını izah etmiş bulunuyorum.

İddianamedeki ikinci delil, Yusuf Ziya Ademhanın vaziyetinin, bir sahibin vaziyeti olmadığıdır. Ademhanın vekili elbette müekkilinin vaziyetini benim yapacağımdan çok daha iyi arzedecektir. Ancak, sahiplik vaziyeti nedir ? Devletin vilâyetine göre AKİS imtiyazı Ademhana aittir. Bu isimde bu mecmuayı ondan başkası çıkaramaz. Devletin Basın Yayın Umum Müdürlüğü AKİS'in sahibi olarak Ademhanı tanır; bana Ademhanm imzaladığı bir beyannameye . istinaden AKİS Mecmuası muharriri olarak basın kartı verir. Devletin Devlet Bakanlığı AKİS'in ihtiyaçlarını Ademhanın yaptığı talepleri göz önünde tutarak karşılar. Devletin maliyesi AKİS'e ait vergileri, Kızılbey Vergi Dairesi marifetiyle Ademhandan alır. Ademhan bana verdiği maaşın vergisini de oraya öder. Ben ise Ademhana yaptığım satışın vergisini ödemekle mükellef addedilirim. Bir Ankara Savcılığıdır ki Ademhanın vaziyetini bir sahibin vaziyeti saymaz. Neden? Meçhul... Şimdi bu delilin de saçmalığını ortaya koyayım. Mesela iddia makamını işgal eden zat AKİS'i satın almak istedi, Ademhan da satmaya razı oldu. Anlaştılar, mukavele yaptılar. Benim buna itiraza hakkım olur mu? Olmadığına göre, insaf edilsin, bu ne biçim sahipliktir ki sahip malına tasarruf imkânını elinde bulundurmamaktadır. Böyle şeyi, savcıdan başka, aklı alan tek kimse yeryüzünde gösterilebilir mi?

İddianamedeki üçüncü delil şudur: AKİS çıktığından beri birçok yazı işleri müdürü değişmiştir. Buna mukabil mecmuanın hüviyetinde en ufak bir değişiklik olmamıştır. Bu demektir ki AKİS'in sahibi aynı kalmıştır; bahis mevzuu sahip de Metin Tokerdir: mecmuayı o sevk ve idare etmektedir.

Reis beyfendi, işte burada savcılığın en mühim şikayetine gelmiş oluyoruz: AKİS bir türlü değişmedi. Yüreklerine su serpeyim: Emin olsunlar ki, AKİS değişmiyecektir de.. Ben arkadaşlarımı tanırım.

Takdim etmiş olduğum son iki sayıyı savcılık mutad dikkat, alâka ve ihtimamıyla, eminim satır satır ve mutad veçhile bazı yerleri kırmızı kalemle çizerek tetkik etmiştir. Zahmet buyurunuz ve siz de tetkik ediniz, üslûbundan zihniyetine, zihniyetinden tertibine, hatta kötü baskısından mürekkep emmeyen kâğıdına -Devlet bize onu tahsis ediyor- en ufak bir değişiklik müşahede etmeye imkân yoktur. Ve olmıyacaktır, Reis beyfendi.

Halbuki işte ben, mahpushanedeyim. Hem de, AKİS'le temas etmemem için alınmış ne tedbirlerle çevrili olarak.. Ben 11 Şubatta mahpushaneye sokuldum. Şimdi mahpushanenin kapısında müdüriyetin 12 Şubat tarihli bir tamimi duruyor: Başgardiyanından

FİKİRLERİNİ ANLATIYOR

diğer alâkalılara, içeri girip çıkan herkes, bilaistisna, dikkatla aranacak diye.. Ben girdikten sonra, resmi ziyaret günlerinin haricindeki görüşmeler gene bilaistisna kalktı. 12 Şubattan beri mahpushanenin kapısında Birinci Şubenin bir memuru nöbet bekliyor. Resmi ziyaret günlerinde üç ziyaretçimden başkası alınmıyor ve 10 dakika konuşturuluyor. Avukatımla reis beyfendi, avukatımla tel perde arkasından görüşürken yanımda bir memur bulunduruluyor. AKİS'e. bana hücumlara cevap mahiyetinde yazı yazmak istedim, reddedildi. AKİS ne kelime, içinde Yeni Sabah adı geçiyor diye karıma yazdığım bir mektup "siyaseti âlet etmek" sayıldı ve gönderilmedi. Mahpushanenin o kararını da ilişik olarak takdim ediyorum. Bana gelen ve benden giden mektuplar öylesine kontrol ediliyor ki, kimyahâneye de gönderilmedikleri hususunda, doğrusu elimi ateşe sokamam. Buraya, yüksek mahkemenizin huzuruna ise kralların ağzının suyunu akıtacak bir refakat altında getirilip götürülüyorum. Her tarafım sarılıyor, kırmızı mahpushane arabası nezaretin tahta kapısına tamamı tamamına yapıştırılıyor.

Bunlardan şikâyetçi değilim reis beyfendi. Şikâyet maksadıyla da değil, AKİS ile temasıma imkân verilmediğini belirtmek için arzediyorum. Bulunduğum yer elbette ki sayfiye mahalli değil, mahpushanedir. Ama, insan biraz fesat olsa şöyle düşünmemesi elde değil: Savcılığın "âdi hakaret suçundan dolayı mahkum" diye bahsettiği Metin Toker hakkındaki takibat, sakın kendisi AKİS'ten uzaklaştmlabilsin diye düşünülmüş olmasın?

Bütün bunlara rağmen, işte son iki AKİS! AKİS'in ilk iki sayısından ne farkı var? Demek ki beni değiştirmek, AKİS'in neşriyatını değiştirmiyor. O halde, neşriyatı değişmiyor diye AKİS'in sahibi Metin Tokerdir demek, saçma değil midir? Bir hususun iyi bilinmesinde fayda vardır: AKİS bir zihniyettir. O zihniyeti yaratan amiller ortadan kalkmadıkça, sahibinin adı şu veya bu olmuş, AKİS hiç değiştirilebilir mi? Buna imkân var mıdır?

Savcılığın son delili şudur: Metin Toker AKİS'i Basın Kanunu tadil edilince ve yeni kanun mevkute sahiplerine de ceza teşmil edince satmıştır; onun için bu bir muvazaadır. Metin Toker AKİS'i cezadan kaçmak için satmıştır.

Bir an için AKİS'i cezadan kaçmak için sattığımı farzedelim. Eee, ne olmuş? Cezadan kaçmak da mı, cezayı müstelzim suçlar arasına girdi? Bu mülâhazayı ilk, defa işittiğimi acizane itiraf ederim. Üstelik, cezadan kaçmayı cezayı müstelzim suç sayan da kim? Bizzat savcılık.

Sonra, gene insaf edilsin, cezadan kaçan bir halim var mı? Evimden gelmiyorum reis beyfendi, mahpushaneden geliyorum. Bu saçlarım, gür çıksınlar diye değil, mahpushane nizamı onu icap ettiriyor diye kesildiler. Üstelik, mahkûm edildiğim dâvanın duruşması boyunca cezadan kurtulmak imkânım daima elimde tuttuğumu bizzat şikâyetçi Dr. Sarol belirtmek büyüklüğünü gösterdi. Pek âlicenap şikâyetçi "eğer Metin Toker bir an nedamet gösterseydi, onu derhal affederdim" demiştir. Ben bunun böyle olduğunu daima bilmişimdir; ama bir işi vazife sayarak yapanlar sıkıya gelince nadim olurlar, dâvalarını terkederlerse cemiyet için onların yüzüne okkayla tükürmekten başka yapacak ne kalır ki? Bu bakımdan cezadan kaçacak adam olmadığımı, şu arkamda duran iki jandarma ispat etmiyor mu, savcının son delilini de onlar çürütmüyor mu?

Ama, madem ki bu bir itiraf saatidir, size AKİS'i niçin sattığımı söyliyeyim. Basın Kanununu hatırladığınızı ümid ederim. Son tadilâtla bu kanun, mevkute sahiplerine cezai mesuliyet tahmil etmiştir. Bu bir. İkincisi, altı aydan fazla hapis cezası yiyenlerin, gazete sahibi olmalarım men etmiştir. Bu iki.

Birinci madde, eğer istenilirse, bir mevkutenin sahibini, yazı işleri müdürünü ve muharririni aynı anda, savcılığın talebi üzerine bir Sulh Ceza hakiminden karar alarak tevkif etmek imkânını vermektedir. Yani hasın dâvasının sonunu beklemeden.. Eğer bu türlü yıldırım tevkiflerin misalleri bulunmasaydı. - hem de haksız tevkiflerin - mesele yoktu. Ama Bedii Faik misali, Cüneyt Arcayürek misali ortadayken AKİS'i günün birinde üç kişiden birden mahrum bırakmak tehlikesini göze alamazdık. Bu bakımdan sahiplik ile yazı işeri müdürlüğünü aynı şahıs üzerinde birleştirmekte fayda vardı. Sahip yazı işleri müdürü olacağına, yazı işleri müdürünün sahip olması daha uygundu. Zira sahibin, yani benim zaten görülmekte olan, bitip tükenmez görünen bir dâvam vardı. Altı aydan fazlaya mahkûm edildiğim takdirde sahiplik vasfım ortadan kalkacaktı. Bir insanın, adı Metin Toker de olsa, malını istediği zaman, istediği şahsa devrine mani bir kanun bulunmadığından mukavele yaptık, benim mecmua üzerinde en ufak hakkım kalmadı. Eğer AKİS, para getirsin diye çıkan bir gazete olsaydı bu devrin yanında hemen notere koşar, bir de gizli mukavele yapar, AKİS üzerinde haklarımı muvazaa yoluyla muhafaza ederdim. Ankara Savcısını ve Türkiyenin bütün savcılarını böyle bir mukaveleyi bulup çıkarmaya davet ediyorum. Savcı böyle bir mukaveleyi ortaya koymadığı müddetçe benim nazarımda elinde delil bulunmadan şerefli vatandaşları mahkemeye sevkeden bir kimse olarak kalacaktır. Vazifesinin bu olmadığına kaniim. O kendine bunu iş edindikçe, biz de AKİS'i kapattırmamak için kanunların verdiği bütün imkânları kullanacağız. Savcı bir mecmua olan AKİS'e bir dinamit fıçısı muamelesi yapmaktan vazgeçmelidir. Şu elinizdeki iddianameye lütfen göz atınız. Temyiz hâkimlerinin emekliye sevkedilmesini bütün memleket tenkid ediyor. Biz de yazmıştık. Biz yazınca, "vay, ammeyi heyecan ve telâşa vermek" olmuş. Dâvaların biri bu. Milletvekillerinin 2800 lira almalarının herkes aleyhinde. Bin "2800 ler indirilmelidir" demişiz. "Vay, sınıfları birbirinin aleyhine tahrik". İkinci dâva o. Amerikanın meşhur Time mecmuasından bir parça almışız, Başbakana hakaret olmuş. Ankara Savcısı, tamir Bavcısının bir iddianamesinde kelimesine ve virgülüne kadar mevcut bir cümlesini Başbakana tecavüz mahiyetinde saymak maharetim göstermiştir. Beşinci dâvaya gelince B.M.M. nin, resmî albümünde yedi milletvekilinin hususi tahsilli olduklarının bildirildiğinin AKİS'te yazılması savcı için dâva mevzuu sayılmıştır. İşte bizi bunun için muhakeme ediyorsunuz.

Her şey gösteriyor ki savcı AKİS'in kapatılmasını temin vazifesini yüklenmiş. Bir defa bunu başaramayacaktır. Böyle yazılardan dolayı hepimizi teker teker mahpushaneye atar, hepimizin yerine yeni sahipler, yeni neşriyat müşavirleri, yeni muharrirler bulunacaktır ve onların hepsi bizim gibi yapacaktır. Zira bu topraklar üstünde müstakil yaşamak için nasıl ölmeye razı insanlar çıkmışsa, hür yaşamak için böyle suçlardan hapsedilmeye razı insanlar daima çıkacaktır. Ama yarın, AKİS'in bugün maruz bırakıldığı muameleler devrimizin basın hürriyeti mefhumunun da, adalet istiklâli mefhumunun da ne olduğu hususunda fikirlerin an mükemmelini verecektir.

İşte AKİS çıkıyor. Hem aynı şekilde çıkıyor. Lütfen takdim ettiğim mecmuaları tetkik buyurunuz ve savcının bahis mevzuu dört delilinden başka delili yoksa benim hakkımda alâkasızlık kararı veriniz.

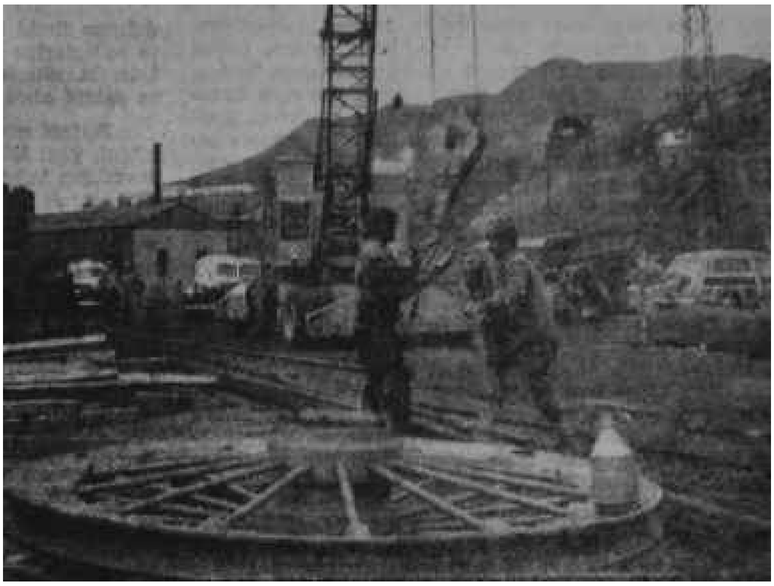
Amerikan Yardımı

Onuncu yılın **nihayetinde**

Başbakan Adnan Menderes, geçen ayın sonunda bir Amerikan radyosuna verdiği beyanatında, "Askeri ve iktisadi bakımdan kuvvetli bir Türkiye yaratılsaydı -ki bu büyük bir külfeti icap ettirmezdi-, bugün Orta Doğudaki herhangi bir tecavüzün karşısında daha kuvvetli bir cephe bulacağını" söylüyordu. Evet, Amerika askerî ve iktisadî bakımdan Cumhuriyet Hükümetinin arzuladığı imkanları temin etmemişti ve halen de etmekten kaçınıyordu. Amerikan yardımını dağıtmakla vazifeli makamlara meramımızı anlatmak bir türlü mümkün olmamıştı. Katta hu makamlar kendi dertleriyle başbaşa bırakılıp, doğrudan doğruya en yüksek makamlara başvurulmuştu. Fatin Rüştü Zorlu, Amerikan Dış İşleri Bakanlığını, Türkiyeye 300 milyon dolar verilmesinin bizzat Amerikanın menfaati icabı olduğum öne sürerek bir hayli zorlamıştı Fakat "Sam Amca" kılını bile kıpırdatmamıştı. Amerikan Senatosunun Türkiyeye gönderdiği temsilci Norman Armour, daha geçen hafta, raporunda "İran ve Türkiyedeki iktisadî kalkınma projelerinin tahdidini" teklif ediyordu. Cumhuriyet Hükümeti yardımların artmasını beklerken, Amerikada bazı şahsiyetler, sıkılmadan musluğu kısmaktan dem vurmağa cür'et ediyorlardı. Bu hasis elçilerin kefaretini ödemek -inşaallah- Kasım Gülek'e düşmiyecektir.

Marshall
Plana adını verdi

Zonguldak kömür havzasında Amerikan malzemesi
İktisadi yardım

Diğer taraftan Eisenhower plânının tatbikatından da fazla bir şey beklememek lâzımdı. Zira Amerikanın Mısır ve Suudi Arabistan gibi memleketleri, sadık dostlarından daha çok, lütuf ve ihsana garketmeyi düşündüğü anlaşılıyordu. Kurda ensen neye bu kadar kalın diye sormuşlar, kendi işimi kendim görürüm de ondan demiş... Galiba Cumhuriyet Hükümetine de evvelâ kendi kendine güvenmek düşüyordu. Eş dosttan yardım gelirse, başımızın üzerinde yeri vardı. Fakat fazla hayal Kurmanın zararının milletçe çekildiği attık iyice ortaya çıknjıştı.

Fakat Amerikanın son sukutu hayallere - ve Kasım Güleke - rağmen, şimdiye kadar bize bir hayli yardım ettiği muhakkaktı. Amerikadan başka Dünya Bankasından ve İthalât - İhracat Bankasından da oldukça faydalanmıştık. İktisadî İşbirliği Teşkilâtından da kotamızı tüketinceye kadar kredi almıştık. Batı Avrupa memleketleri sadece kısa vadeli borçlarımızın ödeme müddetini uzatmakla iktifa etmeyip bize uzun vadeli krediler de açmışlardı. Fakat başlıca yardım. Amerikan hükümetinden gelmişti. Amerikanın, 1948 den bu yana muhtelif isimler altında bize yaptıkları yardımların yekûnu şuydu:

Yıl	Milyon dolar
1949	19
1950-	60,7
1951	45.8
1952	71
1953	57. 1
1954	78.7
1955	126,7
1956	130.4
Yekûn	619,4

Bu 619 küsur milyon doların 324 milyon 300 bin doları hibe şeklinde verilmişti. Borç olarak verilen miktar da gayet düşük bir faiz nisbetiyle ve 35-40 sene zarfında ödenmek şartıyla verilmişti.

Hibe şeklinde memleketimize ayrılan tahsisat sarf edildikçe bu yardımdan istifade eden müesseseler, karşılığını Türk lirası olarak Merkez Bankasındaki "Karşılık Fonu" adlı bir hesaba yatırmaktadırlar. Karşılık Fonunun % 10'u Amerikan hükümeti nih Türkiyede yapacağı masraflara ayrılmaktadır. Evvelce % 5 olarak tesbit edilen bu nisbetîn ne sebeble % 10'a yükseltildiği bilinmemektedir.

1955 Eylülünde yekûnu 744 milyon Türk lirasını bulan bu Karşılık paraların yarısından çoğu Millî Savunma masraflarına tahsis edilmişti. İktisadî masraflara sarfedilen miktar ise 192 milyon lira civarındaydı. Hususî teşebbüse 55.5 milyon lira ayrılmıştı. Bu miktarın dörtte üçü gıda maddeleri, mensucat ve taş, toprak, cam, çini sanayiine sarf edilmişti.

Amerikan yardımı en iyi, en plânlı şekilde sarfedilse ve diğer dış kaynaklardan da azamî kredi temin edilse bile, gayret gene de "yiğit"e düşmekteydi. Türkiye evvelâ kendi kendine yardım edecekti. Dış yardım hiç bir zaman kalkınmanın merkezi sıkleti olamazdı. Dış yardım sadece kalkınmayı kolaylaştıran, yabana atümıyacak bir vasıtaydı. Hiç bir zaman, "sıkışınca Amerika ödiyecek-

tir" gibi rahavet verici bir uyku ilâcı değildi. Bu hakikati bir an önce anlamak, menfaatimiz icabıydı. Yatırım politikasıyla atbaşı giden sıkı bir para ve maliye politikası takip etmedikçe, edebiyatını şevkle yaptığımız Kalkınma tahakkuk etmiyeceği gibi, fiat yükselmelerinin de ardı arkası kesilmiyecekti.

Almanya

İktisadî taarruz arifesinde

Bonn-Mart... (Feyyaz Tokar yazıyor)

Geçen senenin İlkbaharında Bonn'da yapılan Türk - Alman Ticaret görüşmeleri sırasında Türk heyetinden Ziya Müezzinoğlu, Kiel Üniversitesinde sessiz sedasız cereyan eden bir olaydan haberdar olmuş ve Türkiyeye açılacak yeni bir imkân kapısı görerek sevinmişti. O sıralarda AKİS'in de haber vermiş olduğu gibi, Federal Almanya Doğudaki pazarlarını kaybetmemek için Orta Doğuya müteveccih bir yardım plânının hazırlıklanyla meşgul bulunuyordu.

Fakat Federal Almanya bu yardım programı üzerinde çalışırken cereyan eden siyasi hâdiseler ve bilhassa Amerikanın Eisenhower doktrinini ortaya atması, Almanyanın tasavvurlarında değişiklikler meydana gelmesine âmil oldu. Orta Doğuda Amerikayla boy ölçüşüyor gibi görünmeyi arzu letmeyen Almanlar, yardım programlarını bu bölge yerine Batıya yöneltmeyi tercih ettiler ve iktisadî yardımlarını NATO çerçevesine tevcih edeceklerini açıkladılar.

Şubat sonunda yaptığı bir basın toplantısında kendisine Türkiyenin de bu yardımlardan faydalanıp faydalanmıyacağım sorduğumuz Şansölye Adenauer'in müsbet cevabı üzerine mevcut üç programdan hangisinin Türkiyeye tatbik edileceğini beklemek ve büyük hisse koparmak için hazırlıklı bulunmak lâzımdır. Fakat bu işlerle vazifeli şubelerimizin, mutad olduğu üzere, henüz hiçbir kıpırdamada bulunmadıklarını görmek daha başlangıçta elem verici bir müşahede olarak dikkati çekmektedir.

Almanyanın üç programı

*M*evcut dolar ve altın stoklarını loş mahzenlerin rutubetinden kurtarmak azminde olan Almanyanın, döviz ihtiyatlarını aktif hale getirebilmesi hususunda üç program hazırlanmış bulunmaktadır.

Tekliflerden birisi, Başbakan yardımcısı Blücher'in programıdır ki esasları hükümet tarafından da benimsenmektedir. Blücher, NATO devletleri bünyesinde teşekkül edecek beynelmilel bir ajansın iktisaden az gelişmiş memleketler -bilhassa Avrupa kıt'asında bulunanlar- için yardım programları hazırlamasını teklif etmekte ve "iktisadi ferahlığa erişecek NATO memleketlerinin ve diğer Demokrasi âleminin kavuşacağı moral düzgünlüğünün bu cephenin, politik ve askeri gücünü de arttıracağına" işaret etmektedir.

Diğer teklif Almanyanın kömür, gemi inşaat ve yapı malzemesi tezgâh ve fabrikalarının kralı olan Sohlieker'indir. Şimdiki halde Alman iktisadî çevrelerinin tasvibini toplayan plân da budur. Üç maddeden ibaret bulunan plânını birkaç gün evvel Adenauer'e de izah ederek Şansölye-

Amerikan Yardımında Son Gelişmeler

Doğan AVCIOĞLU

Bundan on yıl evvel, Amerika tarihte şimdiye kadar görülmemiş bir maceraya girişiyordu. Türkiye ve Yunanistana yardımla başlayan Marshall Planıyla bir memleket, milletlerarası münasebetlere hibe usulünü getiriyordu. O tarihten beri Amerika, dış memleketlerde 50 milyar dalar harcadı. Bununla beraber, Amerika kadar yardım gören memleketler de durumdan tamamiyle memnun değillerdir. Yardımın büyük kısım askerî masraflara yöneltilmiştir. Meselâ, 1957 yılı için ayrılan 3,776 milyondan ancak 350 milyonu, yani % 10 dan az bir miktar, iktisadî kalkınmayı ilgilendirmektedir. Amerikanın sabık Hint sefiri Chester Bowles'un yazdığı gibi, yardım kredilerinin % 99'u askerî makamların emriyle harcanmaktadır. Diğer taraftan az gelişmiş memleketlere yardım tamamiyle ihmal edilmiştir. İngiltere 1948 den beri adam başına 75 dolar almıştır. Hindistan için bu r ak kam 1,5 dolar civarındadır. Buna rağmen askerî masraflar için, dış memleketlerde harcanan milyarlarca dolara ses çıkartmayan birçok Amerikan senatörü, Hindistan gibi bir memlekete yapılan cüz'i yardıma karşı ateş püskürmektedir. Maliye Bakanı Humphrey bütçe denkliğinden dem vurmaktadır.

Bununla beraber, Cenevre ve Bandung Konferanslarından beri Amerikanın dış yardım hakkındaki görüşleri değişmeye başlamıştır. Cenevre, Hidrojen Bombası devrinde, iki tarafın da dünya harbini intihar olarak düşündüğünü ortaya koymuştur. Bandung, yeni istiklâline kavuşmuş bir milyar insanın açlık, cehalet ve hastalıktan kurtulmayı hürriyetten az arzu etmediklerini göstermiştir. Amerika için, bu bir milyar insanın komünizme kaymasını önlemek hayati bir meseledir. İşin daha fenası, Rusya gürültülü bir İktisadi taarruza başlamış bulunmaktadır. Hindistan, Mısır, Afganistan, Suriye Rusya ve peyklerinden yardım görmektedirler.

Amerikada, Asya ve Afrika memleketlerinin kalkınmasını temin için, büyük bir iktisadî, yardım fikri işte bu şartlar altında doğdu. Askerî yardımın birdenbire azalması, iktisadi kalkınma projelerinin anide çoğalması beklenmemelidir. Fakat, Amerikan dış yardımının askerî olmaktan çıkıp, az gelişmiş memleketlerin iktisadî kalkınmalarına yöneldiği gözükmektedir. . Hindistana geçen yaz yapılan 300 milyon küsur dolarlık yardıma, daha büyük ölçüde devamın hemen hemen kat'ileşmesi, Amerikan siyasetindeki değişikliği ifade etmektedir. Eisenhower'in "insanlığın üçte biri yeni bir hürriyet, fakirlikten kurtulma hürriyeti için tarihî bir mücadeleye girişmiştir" sözü bu yeni görüşü ifade etmektedir.

Siyasî sebebler kadar Amerikanın iktisadî menfaatleri de, dış yardımın arttırılmasını gerektirmektedir. Kauçuk, kalay, kurşun, çinko, krom, boksit, petrol gibi Amerikanın gittikçe büyük ölçüde muhtaç olduğu ham maddeler, Afrika ve Asyada bulunmaktadır. Bundan başka, istihsali hızla artan Amerika için, bir milyar nüfuslu az gelişmiş memleketler, ihmal edilmiyecek bir pazar olabilecektir.

Amerikalı iktisat mütehassısları yulardır bu fikirleri tekrarlamaktadır. Amerikan Hükümeti de nihayet bu fikirleri benimsemiştir. Dar görüşlü siyaset adamlarının nüfuzundan kurtulmaya çalışmaktadır. Fakat Amerikanın iktisadî yardımını arttırması, otomatik olarak Afrika ve Asya memleketlerinin iktisadî gelişmelerini tonun etmiyecektir. İktisadî kalkınma, uzun vadeli bir meseledir. Marshall Plânı gibi dört yıl süreli bir yardım, az gelişmiş memleketler için büyük bir fayda sağlamıyacaktır. Diğer taraftan, yardımı alan memleketler, hakikaten kalkınmayı arzulamaz, bunun için kalkınmayı kâğıt üstünde kalmayan hakiki bir plân çerçevesinde gerçekleştirmezlerse, pek az müsbet netice elde edilecektir. Bilâkis, cömertçe harcanan dolarlar, o memleketlerin sosyal güçlüklerini arttırarak huzursuzluk yaratacaktır, iktisadi yardım. Amerika ve az gelişmiş memleketlerin uzun bir zaman karşılıklı anlayış ve gayret içinde çalışmalariyle beklenen neticeleri verebilir. Ancak o zaman, içinde bulunduğumuzdan farklı bir dünyaya kavuşmak mümkün olacaktır.

nin alâkasını celbetmeye çalışan Schlieker, Almanyanın son bir senelik dolar ve altın stokunun 4,4 milyar dolara çıktığını ifade etmekte ve şöyle demektedir: "Mevcut stoklar, Almanyayı ticari bir gerileme ve mevcut pazarlarında husule gelecek ani bir zayıflama halinde koruyucu vazifesini görecek lüzumlu miktarın çok üzerinde bulunmaktadır". Açılacak kredilerin Alman ekonomisinde bir tesir icra eylemiyeceğine bu şekilde temas eden Schlieker, Federal hükümetin takip etmekte olduğu liberal ithalat politikasına, E.P.U. bünyesindeki durumuna ve senelik dolar artışlarına etraflı bir şekilde temas ettikten sonra plânın dördüncü maddesinde aynen şöyle demektedir: Almanyanın NATO partenerlerinden bazılarının sıkışık bir ekonomik durum aızettikleri malûmdur. Federal Cumhuriyet bu memleketlere yapacağı nakdî yardımlarla "durgun" döviz fazlasını işleteceği gibi NATO'daki bu müttefiklerinin şükranlarını da kazanacaktır.

Conrad Adenauer

Kesenin ağzını açıyor

Üçüncü teklif Krupp firmasından gelmektedir. Haddizatında yardım programlarının en eskisi de budur. Fakat Krupp firmasının hazırladığı ilk teklif doğrudan doğruya Uzak ve Yakın Doğu memleketlerini içine almaktaydı. Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi Eisenhower doktrininin ortaya çıkmasıyla Krupp firması da yardım projesinin istikametini Batıya yöneltmiştir. Krupp'un tezi Blücher'inkinden biraz farklıdır: Hükümetlerin koyacakları kapital yerine iktisaden kuvvetli Batılı memleketlerin büyük firmalarının kapitallerini talep etmektedir.

Eisenhower doktrininin Almanyanın birikmiş dolarlarını adamakıllı hareketlendirdiği görülmektedir. Açılacak dolar kapılarından ne şekilde faydalanabileceğimiz dikkatle tetkik edilmelidir. Zira hakikate uymayan rakam ve tatbiki imkânsız plânların müdafaalarını yapan temsilcilerimizin Almanyada karşılarında daima mütebessim bir çehre buldukları bilinen acı hakikatlerdendir.

Kapaktaki Devlet Adamı

Harry S. Truman

Bundan tanı 10 sene önce, 12 Mart 1947'de, Amerikan Senatosu ve Temsilciler Meclisi azalarının yaptıkları müşterek bir toplantıda kürsüye çıkan orta boylu, gözlüklü ve azimkar bakışlı adam tarihi bir nutuk verdi. Herhangi bir vasat Amerikalıya benziyen bu adam, Kongreden 400 milyon dolar talep ediyordu. Kürsüdeki adam İkinci Dünya Harbinin Amerikaya 341 milyar dolara mal olduğunu söylüyordu. Bu, sulhü ve dünya milletlerinin hürriyetlerini kurtarmak için yapılmış bir plasmandı. istediği 400 milyon dolar, ise, harp sırasında harcanan 341 milyarın yanında bir sigorta taklidinden bile daha ucuzdu. Kongre önünde bir sigorta komisyoncusu gibi konuşan adam, Amerika Birleşik Devletlerinin Başkanı Truman'dı ve Türkiye ile Yunanistanın komünizmin eline düşmesini önlemek için kongreden yardım istiyordu.

Truman böylece Amerikan siyasetinde yeni bir devir açmış oluyordu. Ruslarla anlaşmak hayaldi. Yapılacak en doğru iş komünist ilerlemesini durdurmaktı. Bunun için hür milletler askerî ve iktisadî bakımdan kuvvetlendirilmeliydi. İşte Marshall plânı ve NATO bu doktrinin neticeleriydi. Tınmanın fikirleri o kadar isabetliydi ki on sene sonra Orta Doğudaki vahim durum karşısında, Eisenhower hükümeti, ancak Truman'ın 1947 de yaptığını tekrarlamaktan başka bir çare bulamadı.

Bugün 68 yaşında bulunan sabık başkan, 1952 den bu yana sadece basit bir Amerikan vatandaşıdır. Beyaz Saraydan bin mil uzakta, Missouri'dekı çiftliğinde yaşamaktadır. Bununla beraber yaşı yetmişe yaklaşan sabık başkanın tekaüde çekildiği sanılmamalıdır. Bir çok emekli siyasetçi gibi, Truman da hatıratım kaleme alıp neşretmiştir. Ama siyasî hayatta faal roller oynamaktan vazgeçmiş değildir. Truman Demokrat Parti içinde bugün de son derece nüfuz sahibi bir şahsiyettir. Herhangi bir siyasî meselede sesini millete duyurmaktadır. Truman, Amerikan halk efkârı nezdinde hâlâ Berlin ablukasına, Köredekl komünist tecavüzüne derhal mukabele eden enerjik adamdır. Daha geçenlerde, sabık başkan Truman, Eisenhower hükümetinin Orta Doğu siyasetini tasvip etmediğini belirtmiş ve bu siyaseti şiddetli bir lisanla tenkit etmiştir. Vakıa Truman da Eisenhower doktrinine taraftardır, ama Amerikanın Birleşmiş Milletlerin arkasına saklanmasını bir türlü anlamamaktadır. Komünizmle mücadele edeceğini yüksek sesle ilân eden Eisenhovver hükümeti, komünistlerin ekmeğine yağ süren Arap -İsrail ihtilâfını bizzat halledeceği yerde, işi hakiki bir kuvvete sahip olmayan Birleşmiş Milletlere bırakmaktadır. Bu görülmemiş beceriksizlik, sadece Orta Doğudaki komünist nüfuzunu biraz daha arttırmaya yaramaktadır. Sabık başkan, derhal netice almasını seven her boksör gibi, Eisenhower hükümetinin yaptığı aşırı ayak oyunlarına ve eösterdiği tereddüde sinirlenmektedir.

Türk hükümeti Amerikan yardımını ortaya atan Truman'ın, yardımın onuncu yıldönümü olan 12 Mart 1957 gününü Ankarada geçirmesini istemişti. On yıl önce. Rusların Boğazlarda hak iddia ettikleri, Kars ye Ardahanı ilhaktan dem vurdukları bir sırada, Türkiyeye yardım elini uzatan hakikî dost Truman'ı aramızda görmek bizi elbette son derece memnun edecekti. Başkan Eisenhower de selefinin Türkiye seyahatini sevinçle karşılıyacağını ihsas etmişti. İhtimal Truman'ın bu jesti sayesinde. Demokrat senatörlerin gün geçtikçe şiddetini artıran dış politika tenkitlerini önliyeceğini umuyordu. Fakat Truman, belki de amansız bir partici olarak, hükümetin siyasetini tasvip ediyor görünmemek için davetlinizi reddetti. Amerikan ic politikasına müteallik bu endişeler elbette bizi ilgilendirmez. Ne olursa olsun Truman, Türk milleti için komünizme karşı ilk harekete geçen adamdır.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Endonezya

Muhammed Sukarno
Demokrasi çobanı

Güdümsüzden güdümlüye!.

Endonezya Demokrasisinin güdümcüsü Cumhurbaşkanı Sukarno, geçen haftanın sonunda, Mart ayının ilk günü 100 bin işçinin önünde yeni fikirlerini açıkladı: "Bazı kimseler, Demokrasinin behemahal bir Muhalefete ihtiyacı olduğunu iddia etmektedirler. Fakat benim hükümet anlayışıma göre, Muhalefet zaruri değildir".

Misal mi isteniyordu? Pek âlâ, işte: Herkesin örnek vermeyi sevdiği İngilterede İkinci Dünya Harbi sırasında Muhalefet var mıydı? Nazi Almanyasını yenmek için İktidarla Muhalefet elele vermişlerdi. Endonezya da aynı şekilde hareket etmeliydi. Zira bu 3 bin adalı ve 3 bin dilli memleket "çok kritik" bir durumda bulunuyordu. Rüşvet; hırsızlık almış yürümüştü. Mal ve can emniyeti mevcut değildi. Sumatra, Borneo v.s. adalarında isyanlar, ayaklanmalar birbirini kovalıyordu. Siyaset adamları İktidar mevkilerini mülk sahibi olmanın bir vasıtası olarak görüyorlardı. Parlamento, incir çekirdeğini doldurmayan meseleler hakkında bitmez tükenmez gevezeliklerin yapıldığı bir yer olmaktan ileri gidemiyordu. Hükümet âcizdi.. İşte Cumhurbaşkanı Sukarno'ya, Çin ve Rusya ziyaretinden sonra taktığı yeni gözlükler Endonezyayı böyle gösteriyordu. Bu kritik duruma bir son verilmeliydi. Cumhurbaşkanı suçluyu keşfetmişti: Endonezyânın felaketine "ithal malı demokrasi" sebeb olmuştu. Bu muzır ithal malı piyasadan kaldırılmalıydı. Bununla, beraber Endonezyânın mutedil unsurları, Batı ithal malının yerini, Rus mamulâtı bir Anka kuşunun almasından ciddi surette endişe ediyorlardı. Korkularında da haksız değillerdi. Zira Cumhurbaşkanı siyasî partilerin gömülmesinden ve bir "güdümlü demokrasi" den bahsediyor ve bu yeni cins Demokrasinin modelini Cinde gördüğünü saklamıyordu. Demokrasi belki Avrupa için iyi idi; fakat Endonezya için fenaydı. Sukarno nihayet "Batı sistemini istimal etmenin yanlış olduğu" kanaatına varmıştı. Başkan Komünistlerin de iştirak ettiği; koalisyon kabinesini güdecek bir Milli Konsey kurmak fikrindeydi. Konseyin başkanı Sukarno, yeni demokrasinin çobanlığını yapacaktı. Hükümet ve Parlâmento bir ziynet eşyası olarak muhafaza edileceklerdi. Esasen bu Batı icadı nesneler, ustaca kullanıldıkları takdirde tamamiyle faydasız şeyler değildi. Endonezya dolara ihtiyacı olduğu zaman, Amerikaya boynunda "cici"leri takılı giderse, daha fazla hüsnü kabul görürdü. Sivri akıllı birkaç senatör çıkıp da "Amerika diktatörlere yardım etmemelidir" diyemezdi. "Cici"leri boynunda oldukça Sukarno Tito'dan, Suud'dan ve Nasır'dan farklı gözle görülecekti.

Endonezya Cumhurbaşkanı, doğrusu göründüğünden de kurnazdı! Fakat Batı tarzı Demokrasinin sebeb olduğu felâketleri, Demir Perde gerisi modeli demokrasi tedavi edebilecek miydi?. Sukarno'dan bu sualin cevabını istemek için vakit pek erkendir. Esasen Cumhurbaşkanına göre şimdilik yapılacak iş koyun gibi sıraya girmek ve yeni demokrasinin çobanı Sukarno'nun değneği altında "güdülmek"tir.

Orta Doğu

Kahire tebliği

Kral Suud uzun Amerika seyahatini Kahiredeki son konaklamadan sonra nihayet geçen hafta tamamlıyarak tekrar sarayına, Cadillac'larına ve cariyelerine kavuştu. Kral Suud'un Kahireden ayrılısı hemen hemen Washington'da karşılanışı kadar debdebe ve alayişli oldu. Suudi Arabistan Kralının Kahirede misafir bulunduğu sırada ikametine Kubeh sarayı tahsis edilmişti. Nasır, Suudu Kubeh sarayından alıp merasimle hava alanına götürdü. Hava alanını dolduran binlerce uğurlayıcı arasında Amerikanın Kahiredeki elçisi Raymond Hare de vardı. Suud, Mısırdan ayrılmazdan bir gece evvel Raymond Hare ile konuşmuş, Nasır, Şükrü el Kuvvetli ve Hüseyinle yaptığı konuşmalar hakkında» izahat vermişti. Suud Amerikadan ayrıldıktan sonra, daha Fas'tayken Eisenhower'den gizli bir mesaj almıştı. Amerika ve Nasır, Suuda daha şirin görünmek için adeta yarış ediyorlardı.

Arap devletleri başkanlarının Kahire toplantısı ne netice vermişti? Esas mevzu, Eisenhower doktrinine hüsnükabul gösterilip gösterilmiyeceği idi. Fakat konuşmalardan sonra neşredilen resmî tebliğde Amerikanın Orta Doğu plânı hakkında bir tek kelimeye olsun yer verilmiş değildi. Dört Arap şefi, Arap olmayan memleketlerle pakt yapmayı kat'i surette reddediyorlardı. Yâni Mısır da, Suudî Arabistan da, Suriye de, Ürdün de Bağdat Paktına düşmanlıklarını teyid ediyorlardı. Hele İsraile karşı takip edilecek siyaset bahsinde arala-

Dört Arap devleti lideri son toplantıda
Eisenhoıoer plânından ne haber ?

rından su sızmıyordu. Yemendeki İngiliz "tecavüz"ünü takbih etmekte müttefiktiler. Fakat Eisenhower doktrini hakkında ne, düşündükleri henüz sarih bir şekilde bilinmiyordu. Tebliğdeki unutkanlığı Suud ve Nasır arasındaki bir görüş farkına mı hamletmeliydi, yoksa Dört Arap şefi, plân Kongre tarafından resmen tasvip edilmeden önce vaziyet almayı mevsimsiz mi buluyorlardı? İngiliz yardımı kesildiğinden beri para sıkıntıları içinde bunalan Ürdünün Başbakanı Nebulsî, dört memleketin tam bir görüş birliğine vardığını söylüyordu. Fakat bu varılan görüş birliği Amerikan plânının lehinde miydi, aleyhinde miydi? Bu sualin cevabı henüz meçhuldü. Bilinen şey, Suudun Nasır ve Şükrü el Kuvvetliyi Amerikanın iyi niyetlerine inandırmak için hayli gayret sarfetmiş bulunduğuydu. Amerika Yahudilere taraftar değildi; karşılığında hiçbir taahhüd beklemeden Arap memleketlerine yardım etmeye hazırdı. Rusyaya meyletmemek şartıyla, Mısır ve Suriye istediklerini yapabilirlerdi. Bu durum karşısında Nasırın Eisenhower doktrinini reddetmemesi pek âlâ imkân dahilindeydi.

A.B.D.

Amca ve haşarı yeğenler

Süveyş Seferinin iki yaramaz çocuğundan biri, Fransız Başbakanı Guy Mollet, nihayet geçen haftanın sonunda Eisenhower'le görüşmeye muvaffak oldu. Fransız Başbakanı Washington'da Kral Suud kadar itibar görmediyse de, karşılama gene de sıcak ve samimiydi. Ike, iki haşarıyı daha uzun müddet cezalandırmak arzusunda değildi. Daha Mollet Amerikaya ayak basar basmaz petrol almak için 100 milyon dolarlık bir kredi üzerinde anlaşmaya varılmıştı; Paristeki otomobil sayısı gene artmış ve yollar tıkanmaya başlamıştı. Bütün kabahatlarına rağmen Mollet, ne de olsa aile efradından biriydi. Bütün görüş farklarına rağmen Fransa da tıpkı İngiltere gibi, Amerikanın tabiî müttefikiydi.

Mollet'nin seyahati, en çok İsrail tarafından dikkat ve alâkayla takip ediliyordu. Washington'u Gazze ve Şerm el Şeyh bölgeleri hakkında daha insaflı davranmaya sevk için, Ben-Gurion hükümeti Mollet'nin avukatlığına güveniyordu. Nitekim ancak Mollet'nin Amerikaya gelmesinden sonradır ki İsrail meselesi hal yoluna girmeye yüz tutabildi. İsrail Birleşmiş Milletler kararlarına uyarak bu iki bölgeden çekilmeyi kabullendi. Bu haftanın başında yaşlı fakat enerjik Başbakan Ben-Gurion, İsrail orduları Komutanı General Moshe Dayan'a Gazze ve Akabe bölgelerinden çekilme emrini -verdi. Ben-Gurion bu emri verdiği zaman "çocuklarımıza döğüşmeleri için emri ben , verdim, Şimdi onlardan çekilmelerini istirham eden de gene benim" dedi. Bu esnada yetmişlik başbakan göz yaşlarını zaptedemiyordu.
Vakıa İsrail arzu ettiği kadar sağlam garantiler elde edemiyecekti, ama Amerikaya Şerm el Şeyhten serbest geçit hakkını tanıttı ve Gazze'de fedailerin yeniden faaliyete geçmesinin önlenmesini temin etti.

Mollet ve Eisenhower'in müzakere ettikleri ikinci bir mesele de, şüphesiz Nasırdı. Orta Doğu meselelerinin düğüm noktası Kahireli diktatördü. Fransa, Amerikayı Mısırlı Albaya karşı yumuşak yüz göstermekle itham ediyordu. Gerçi Amerika da Nasıra karşı beslediği itimadı tamamiyle kaybetmişti; Nasırı önüne dikilen bir mania olarak görmeye başlamıştı. Ama madem Kahireli Albay mevcut-tu ve Arap aleminin en nüfuzlu şah siyetiydi, realist bir siyaset onun mevcudiyetini göz önünde bulundurmak zorundaydı. Fransa, Naşirin tehditlerine pek fazla kulak asmadan Kanal ve İsrail meselelerinin hallini daha uygun buluyordu. Fakat her şeye rağmen Nasıra karşı tatbik edilecek muamele hakkındaki Amerikan ve Fransız görüşlerinin müzakerelerden sonra da hiç bir değişiktik göstermemesi kuvvetle muhtemeldi. Fransa Orta Doğuda müşterek bir politika takibi hususunda ısrar ediyordu; Amerika tek başına bir siyaset takibini uygun buluyordu.

Mollet ve Eisenhower görüşmelerinin üçüncü kısmını Avrupa meseleleri teşkil ediyordu. Rusyadaki son değişiklikler, Almanya ve Avrupanın güvenliği meseleleri, silâhsızlanma bahsi müzakerelerin mevzuunu teşkil etti. Mollet, tarafsız ve birleşmiş bir Almanya fikrini müdafaa etti. Bu fikri eskiden olduğu kadar kötü bulmayan Eisenhower, Fransız Başbakanım alâkayla dinledi. Muhtemelen sonbaharda Üç Batılı devlet, Rusyanın karşısına yeni fikirlerle çıkacaklardı. Yalnız şu farkla ki, Fransa ve İngiltere önümüzdeki muhtemel Dörtler Konferansında eskisinden çok daha az tesirli olacaklardı. Talihsiz Süveyş Seferinden sonra Sam Amcanın haşarı yeğenleri, Amcanın sözünü dinlemekten başka çare olmadığını öğrenmişlerdi.

Başkan Eisenhower - Başbakan Mollet
Amca ile haşarı yeğen!.

İngiltere

İşçilerin yeni zaferi

Geçen hafta İngiterede, meşhur Süveyş Seferinden sonraki ikinci araseçimi yapıldı ve bu da tıpkı birincisi gibi İşçi Partisinin galibiyetiyle neticelendi. İşçilerin adayı John Stonehouse 10 bine karşı 22 bin oyla rakibi Muhafazakâr Peter Topseil'i mağlûp etti. Muhafazakârlar ilk ara seçiminden sonra, bir çiçekle bahar olmaz demişlerdi. Fakat işte ikinci çiçek te açmakta gecikmemişti. Bir üçüncü çiçek daha açarsa durum ne olacaktı? Muhafazakâr Partiyi tutan gazeteler, Wednesbury'de yapılan ikinci ara seçiminin mânasını gayet iyi anlamışlardı. Express neticeyi "MacMillan hükümetine karşı verilmiş bir itimatsızlık oyu" olarak tefsir ediyordu. Daily Mail " oy nisbetlerinin memleketteki umumi temayülü gösterdiğini" yazıyordu.

Seçim. hesaplarına aklı eren İşçi Partisi uzmanları, yeni seçimlere gi-

CEZAYİR MESELESİ KARŞISINDA TÜRKİYE

Aydemir KALKAN

Birleşmiş Milletlerdeki son toplantı, Cezayir dâvasında Türkiyenin yeni bir davranış tarzı seçtiğini açıklamıştır: Fransayı takbih eden Afrika ve Asya blokunun beyannamesine Türkiye de katılmıştır. tki tarafın oylarının hemen hemen müsavi olması Birleşmiş Milletlerdeki bu celsenin heyecanlı geçmesine sebeb olmuştu. Birleşmiş Milletlerin oylamaya katılan 34. üyesi oylarını Fransanın lehinde, 33'ü ise aleyhinde kullandılar; 10 memleket çekimser kaldı.

Fransanm lehinde oy veren memleketler Kuzey ve Güney Amerika devletleri ile NATO üyeleri-iki istisnası ile-dir. Aleyhte oy kullananlar ise komünist blokla beraber Afrika -Asya grubu ve Türkiye, Yunanistandır.

Türkiyenin Kuzey Afrika politikası, son yıllarda tıpkı Orta Doğu politikası gibi belirli bir seyir takip etmemiştir. Cezayir gibi yakın bir geçmişimiz, saygılı tür hatırımızın bulunduğu bir bölgede hükümetimiz şimdiye kadar zulüm ve şiddeti kullananlar tarafında oylamayı tercih etmiştir. Birleşmiş Milletlerde Fas, Tunus ve Cezayir görüşmeleri esnasında Fransız zorbalığına karşı Amerika ve Avrupadan dahi sesler yükselirken, Türk hükümeti çekimser oy -kullanmayı bile düşunmiyerek "sadakatle" Fransanın yânında yer almayı tercih etmiştir. Bu sadakat bize ne kazandırmıştır? Kıbrıs dâvasında Fransanın Yunanistanı tutmasını.. Ayrıca bu küçük hesaplar bizi -Bandung fiyaskosuna kadar götürmüştür.

Son Süveyş tecavüziyle Birleşmiş Milletlerdeki oylarımızın tezatları ve davranışımızın garabeti dış politikada amatörlüğümüzü göstermektedir. Orta Doğu krizindeki tutumumuz ve Bağdat Paktının sallanması bu bölgelerdeki sosyal gelişmelere ve politik gerçeklere gözlerimizi kapalı tuttuğumuzun misalleridir. Uzun müddet Dış İşlerimizin "vekâleten" idare edilmesi, politikamızın ana hatlarının açıklanması için, bakanlık memurlarının "izahlarına" ihtiyâç hissedilmesi, bunların da -Anayasaya göre hiçbir icrai ve politik sorumluluğu olmayan- Cumhurbaşkanının Meclis açış nutuklarında "melce" aramaları garabetler zincirini tamamlamıştır... Fas ve Tunusun istiklâl kavgaları uzun müddet bilmezlikten gelinmiş, ismimizin hâlâ saygıyla anıldığı bu memleketlere, garip bir kompleksin tesiriyle, -veya acemice hesaplarla- el uzatılmamıştır. Sebebi ne olursa olsun netice aynı kapıya çıkmaktadır. Bu iki memleket de bağımsızlıklarına kavuşmuşlar, Birleşmiş Milletlerde yerlerini almışlardır. Yarın, öbür gün, bizi alâkadar eden dâvalar görüşüldüğü zaman idarecilerinin bizimkiler kadar zayıf hafızalı olmalarını temenni etmeliyiz!

Cezayir meselesinde de aynı şekilde hareket edilmiştir. Cezayirli vatanseverlerin kahramanca mücadeleleri usun müddet "resmen" inkâr edilmiş, Türk isminin hâlâ derin akisler . yarattığı bu diyarda prestijimiz basiretsiz hesaplarla zedelenmiştir.. Düne kadar bir Osmanlı vilâyeti olan Cezayir ve müşterek bağlarımız bulunan Fransa arasında -mahir liderler ve kuvvetli bir politik cihazla- yürütebileceğimiz "arabuluculuk rolü" heba edilmiş, beynelmilel plânda eşsiz bir fırsat kaçırılmıştır. Cezayir meselesi artık çıkmaza sapmıştır; burada üçüncü bir siyasi unsurun söz sahibi olabilmesi şimdi hayaldir. Ancak eninde sonunda Cezayirli milliyetçiler haklarına kavuşacaklardır, Fransa ne kadar kudretli olursa olsun "bu dönmez yüz"ün karşısında boyun eğecektir ve Hindi Çini'de olduğu gibi, âdil ve beşeri bir hal tarzı arayan bir Mendes-France, Fransada elbet gene çıkacaktır. Ama o zamana kadar daha çok kan ve gözyaşı akacak gibi görünmektedir.

Bu dâvanın memleket efkârına aksettiriliş ve yorumlanış tarzında da Türk basınının sorumluluğu büyüktür. Cezayir 7 yıldır kana ve ateşe bulanmıştır. Fransa iki yıldır kısmî seferberlik yaparak Cezayirde savaşmaktadır. -Fakat Cezayirlilerin istiklâl kavgası uzun müddet Türk basınına intikal etmemiştir. Dünya olayları bakımından basınımız tamamen bir abluka altındadır. Dış haberleri doğru ve eksik -siz verecek bir teşkilâtımız henüz yoktur. Yerli ajanslarımız Ve gazetelerimiz ise büyük ajanslar tarafından "kendilerine verilen" haberlerin tercümesiyle yetinirler. Yabancı ajanslar da ancak kendi işlerine gelen haberleri verdiklerinden halk oyumuz daima karanlıkta kalır. Daha sonraları yabancı ajansları tercüme eden gazetelerimiz, Cezayirli vatanseverlerden Fransızların tabiriyle "tedhişçiler" veya "kanun dışı asîler" , diye bahsetmişlerdir. hele Fransız zorbalığından, ateşe verilen köylerden, sorgusuz sualsiz kurşuna dizilenlerden ses seda yoktur. Amerikan, İskandinav hatta Fransız basım bu zulmü takbih ederken bizim basınımız bunları "yevmi âdi" sütunlarına almış, bu dâvayı, zamanında lâzım gelen ehemmiyet ve dikkatle ele alan ve meslek şuuru ile hareket eden gazetecilerimiz parmakla gösterilecek kadar az olmuştur.

Muhalefet partilerinin de, Kuzey Afrika ve Orta Doğu olayları -bu iki bölge bir çok bakımlardan birbirine sıkı bir şekilde bağlıdır hakkındaki çekingen sükûtları da övünülecek bir şey sayılmamalıdır. Bilhassa C.H.P. nin dış politika bahsinde uzun müddet, pek uzun bir müddet, klâsik ve klişe demeçler gerisine çekilmesi siyasî gelişmemiz bakımından ümit verici işaretler değildir. Derviş kıyafetleriyle seyahatler yapan C.H.P. idarecileri, dış politikada hükümetin davranışını endişeyle takip eden memleket aydınlarına, bu mevzuda şifa olacak tek söz Söylemekten aciz kalmışlardır.. Bu bakandan Muhalefet partilerinin sorumluluğu da en az basınımızınki kadardır.

Netice olarak bu bölgelerde bize sempati besleyen memleketler, kısa görüşlü bir politikayla teker teker kaybedilmiştir. Ne gariptir ki Kıbrıs tezimizin propagandası için Amerikaya yolladığımız üç kişiden ikisi de Kuzey Afrika ve Orta Doğu politikamızı tam manasıyla çıkmaza sokmakta payı olan ihsanlardır.

Cezayir dâvasında davranış tarzımızı, Irakın tazyıkiyle, "onikiye beş kala" değiştirmemiz acaba ne fayda verecektir? Zira artık zaman çok geç ve çok azdır. İşin acı tarafı artık ne Muhammedi, ne de İsa'yı memnun edebilmemiz imkânı kalmamıştır. Radikal bir değişme yapmadıkça Kıbrıs dâvasında da yalnız kalmamız mukadderdir. Bu iki bölge memleketlerinin bizim için ehemmiyeti çok geç ve çok güç anlaşılmıştır.*

Fakat tarih seyrini takip edecektir. Kahraman Cezayirliler "zebun talihlerine" rağmen haklı davalarını kazanacaklar, hür milletlerin masasına birgün elbette oturacaklardır. "Cezayirin mermer sokakları" birgün elbette kanlardan temizlenecektir.

dildiği takdirde 150 koltukluk bir farkla mücadeleyi kazanacaklarını ilân ediyorlardı. İngilterede artık hiç kimse, vakitsiz açan çiçeklerin bahara delalet etmiyeceğini savunmuyordu. Muhafazakâr Parti İngilterenin itimadını kaybetmişti. Muhafazakâr partiye göre dış politikalarını ayarlamakta ısrar eden memleketler, belki çok yakında hiç hoşlanmıyacakları sürprizlerle burun buruna geleceklerdi. İşçi Partisinin iktidara gelmesiyle birçok meseleyle birlikte Kıbrıs dâvasının da yepyeni bir safhaya girivermesi beklenilmiyecek bir hâdise sayılamazdı.

Kıbrıs ve NATO

İngiltere, Kıbrıs meselesine bir an önce yapıcı bir bal çaresi bulmak zorundaydı. Ekseriya Amerikan hükümetinin görüşlerini aksettiren New York Times, geçen hafta çıkan bir başyazısında Adanın Yunanistana verilemiyeceği gibi, statükonun da muhafaza edilemiyeceğini yazıyordu. Dikkata şayan olan, gazetenin Taksim fikrini statükonun muhafazası gayesini güden bir teşebbüs olarak görmesi ve ciddiye almamasıydı. New York Times'a göre Kıbrıs hakkında başlıca üç çeşit hal çaresi düşünülebilirdi:

1) Muhtariyete kavuşturulan Adanın NATO veya Türkiye ile Yunanistanın da katıldığı Batı Avrupa Birliği çerçevesinde Avrupalılaştırılması..

2) Ada üzerinde Yunan hakimiyetini tanımak, fakat Adanın müdafaasını İngiltere veya NATO'ya bırakmak..

3) Kıbnsa Commomvealt içinde veya dışında istiklâl tanınması..

İkinci ve üçüncü hal şeklinin Türkiye tarafından kabul edilmesine imkân bulunmadığını New York Times'ın başyazısı da kabul ediyordu. Adada Yunan hükümranlığını elbette tanıyamazdık. Adanın müstakil bir devlet haline getirilmesi ise Yunanistan tarafından ilhakına doğru bir adım teşkil edebilirdi. NATO veya Batı Avrupa Birliği çerçevesi içinde Adanın Avrupalılaştırılması, Yunanlılara Ümit kapışını tamamiyle kapatıyordu.

Bazı Türk siyasi tefsircileri NATO'nun sadece bir savunma sistemi olduğunu ve hükümranlık haklarına sahip bulunmadığını öne sürüyorlardi. Bu, çok dar bir hukukçu görüşüydü. Zira NATO klâsik bir ittifak değildi. Batı birliğini ifade ediyordu. Yarın askeri faaliyetleri dışında iktisadî ve siyasî mesuliyetler de taşıyabilirdi ve bu zannedildiğinden çok kolay mümkün olabilirdi.

Harold MacMillan
Seçime doğru...

Hindistan

Serbest seçim

Dünya efkârı Şubatın son haftasında başlayan Hindistan umumi seçimlerini, Galatasaray ile bir taşra takımının yaptığı maç ne kadar alâka uyandırabilirse o kadar dikkatla takip etti. Halbuki Dünyanın hiç bir yerinde şimdiye kadar bu kadar çok insanın katıldığı bir serbest seçim yapılmış değildi. 193 milyon seçmen 3100 koltuğun sahibini seçecekti. Seçmenlerin çoğu okuma yazma bilmiyordu. Partiler kendilerini belli etmek için sembollere başvurmak zorunda kalmışlardı. Meselâ Nehrunun partisi sapana koşulu bir çift öküzü alameti farika olarak kabullenmişti. Okur yazar sayısının bu derece düşük okluğu başka biç bir memlekette serbest seçimlerin yapılması görülmüş şey değildi. Bu iki sebeb, Hindistan seçimlerini alâka çekici kılmak için kâfiydi. Fakat alâkayı azaltan bir husus da Nehrunun Kongre Partisinin bu seçimleri rahatça kazanacağının bilinmesiydi. Neticesi önceden belli bir maç, kimseyi heyecana getirmiyordu. Rakip partiler her seçim bölgesinde aday gösteremiyecek kadar zayıf ve birleşemiyecek kadar âcizdiler. Sağcı Jan Sangh ve Hindu Mahasabha partilerinin Programı "öküz kesmenin yasak edilmesini" istemekten ibaretti. Seçimlerin neticesi ancak bir ay sonra resmen ilin edilebilecekti ama bu gibi partilerin hiç bir eyalette ekseriyeti kazanamıyacakları şimdiden belliydi. Komünistler ve Praja Sosyalist Partisi sadece Batı Bengal ve Güney Kerala eyaletinde işbirliği yapıyorlardı. Bu bölgelerde Komünist ve Sosyalistlerin bazı mevzu muvaffakiyetler kazanması mümkündü. Bu partiler yeni Hindistan Parlamentosuna 60-70 milletvekiliyle gelmeyi ümit edebilirlerdi. 500 mevcutlu Parlamentonun diğer koltuklarını Kongre Partisi dolduracaktı. Nehrunun ilk zamanlardaki arzusuna rağmen, Hindistan Parlamentosu ikinci bir Westminster olamıyacaktı. Hintli seçmenler kuvvetli bir Muhalefet grubu seçmiyorlardı. Halka kendilerim seçtirmesini bilmeyen Bazı Muhalefet liderleri, mademki Nehru demokrattır, bir Muhalefet yaratmaya yardım etmelidir,, buyurmaktaydılar. Fakat herhalde Nehru, âciz Muhalefetin arzuladığı kadar demokrat olmaktan çıkmıştı. Rakiplerine koltuklar hediye etmeyi düşünmüyordu. Varsın Parlamento ikinci bir Westminster olmasın. Varsın demokrat lider Nehru kendisini Kongre Partisinin başında bir diktatör kadar kuvvetli hissetsin, ne çıkardı? Nehru'ya halli gereken iktisadî ve sosyal meseleler kuvvetli bir Muhalefete sahip olmaktan daha mühim gözüküyordu. Esasen Muhalefet kendi kendini yaratırdı, yaratılmazdı.

Javvaharlal Nehru
Muhalefeti de mi o kuracak.

Sovyet Rusya

Çıplak kadın

Moskovanın sanatsever halkı birkaç haftadır, ufak bir resim galerisine taşınmaktadır. Bu galeride, Leningrad Güzel Sanatlar Akademisi talebelerinden 26 yaşında İlya Glazonnov'un resimleri teşhir edilmektedir. İlya Glazonnov tanınmamış bir ressamdır ama, bu sergi onu birden bire meşhurlar arasına, katmıştır. Zira bu genç talebe İhtilâlden bu yana, çıplak bir kadın resmi yapmaya cesaret eden ilk ressamdır. Moskovalı resim meraklılarının alâkasını çeken, işte bu çıplak kadın resmidir. Ressamın "Sabah" adım verdiği bu alâka

uyandırıcı tablonun modelliğini bizzat ressamın karısı yapmıştır. Tabloda ilk nazarda yatağına yorgun bir halde uzanmış, çırılçıplak bir kadın görülmektedir. Kadının üzerindeki yorgan kaymış, yere düşmüştür. Bol bir güneş ışığının içeriye hücum ettiği pencereden uyuyan kadının aşığı sevgilisine hayran hayran bakmaktadır.

Sergiyi gezenler derhal iki gruba ayrılmıştır. Bir kısmı "sosyal realizm" e kulak asmayan cesaretli ressamı tasvip etmektedir: İlya Glazonnov, otuz küsur yıldan beri hüküm süren bir "tabu"yu devirmiştir. Diğer gruba mensup olanlar ise - tabiî tabloyu uzun uzun seyrettikten sonra - , bu görülmemiş ahlâksızlıktan iğrenerek gözlerini başka tarafa çevirmektedirler. Utanmadan hiç nasibi olmayan bu "edepsiz" ressam, kendi karısını model seçerek her türlü müsamaha hududunu çiğnemiştir.!

Sanata bile çobanlık etmeyi elden bırakmıyan Komünist Partisi henüz sesini çıkarmış değildir. Maamafih genç ressamın cür'etinin hoş görülmesi mümkündür. Zira sanat münekkidi Tchlenov, İngilizce bir yayında, Guerassimov'un başkanlığındaki küçük bir ressam grubunun vakitlerini Stalini ilâhlaştırmakla geçirmesini ve "nü"yü ortadan kaldırmasını şiddetli bir ifadeyle tenkit etmiştir. Münekkidin makalesi şöyle sona ermektedir: "İnsan ve bilhassa kadın vücudunun güzelliği, realist sanatın bu edebî mevzuu, sosyalist realizmde tekrar yerini bulmuştur".

S A N A T

Sergiler

Katıksız non - figüratif

Geçen haftanın sonunda İstanbuldaki Amerikan Haberler Bürosunda beş sanatkar resim, heykel karma sergisi açıldı. Nuri İyem, Sadi Çalık, Ferruh Başağa, İlhan Koman, Ömer Oluc uzun zamandır tanınan güçlü sanatkârlarımızdandı. Non - Figüratif eserlerini çok gördüğümüz bu beş sanatkâr bu sefer çalışmalarını katıksız bir sergide topladılar. Katıksız, zira sergi tamamen non - figüratif eserlerden meydana gelmişti.

İmkân olsa, yani ekmek parası yakasını koyverse, hep non - figüratif çalışacağını söyleyen Nuri İyem panosunun önünde aydınlık, sağlam eserlerini rahat bir ifadeyle savunuyordu. Ressam Veli bir ağaç resmi yapsaydı bu "ağaç" değildi tabiî resimdi. Üstelik ressam Velinin de bu ağaca bir bakışı ve onu anlayışı yok muydu? Şu halde bu, ressam Velinin ağacıydı, herhangi bir ağaç değil! Ressam Veli ağaç resmi yaparken ne vermek veya ne bulmak istiyordu? Biçimler, renkler, çizgiler ve dolayısiyle bir estetik netice değil mi? O halde ağacı ortadan kaldırsa bile sadece renkler, biçimler kalırdı ki o da aynı neticeyi, güzeli verirdi. Mevzu sadece şekil, renk ve biçim olamaz mıydı? Bunların zaten bizatihi bir formu, bir tesiri.yok muydu? Yalnız başlarına" duygulandırmaya muktedir değiller miydi? Şu halde ressamın güzeli verirken, seyredenin güzeli ararken bir de ağaçla veya adamla veya kayıkla çatışmasına ne lüzum Vardı?, Nuri İyem "Meselâ Van Gogh, diyordu, şu tarlaları, kargaları, güneşiyle tabiattan hareket eden ve figürlü bir ressam değil miydi. Ama eserlerinde hep aynı kişilik, aynı tesir vardı. Ya tarla, karga çizmeseydi de doğrudan doğruya rengi, biçimi kullansaydı ortadaki gene Van Gogh'utt gücü, sanatı ve güzeli olmayacak mıydı? İşte Nuri İyemin varmak ve kabul ettirmek istediği buydu.

Sadi Çalık ise çalışmalarım "en az vasıtayla en çok ifade" diye açıklıyor, hatta buna "minumumizm" diyordu. Nitekim bir çalışması şakuline' duran bir tek tel çubuktan ibaretti.

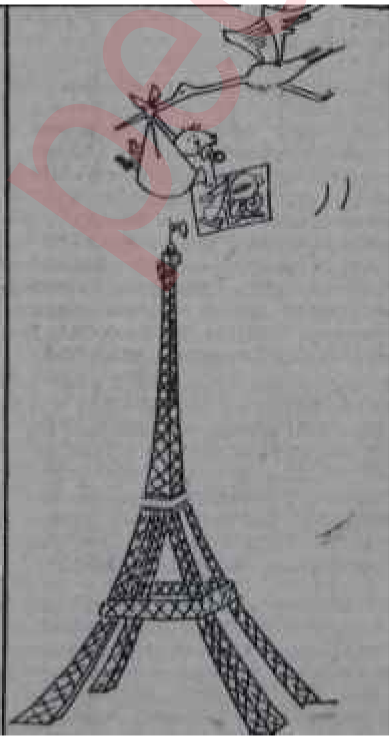
Heykeltraş İlhan Koman çalışmalar rını 1968 Brüksel sergisinde yapılacak Türk pavyonu için hazırlamıştı. Hakiki büyüklükleri 20 ilâ 40 metre boyunda olacaktı. Sanatkâr yolunu ve gayesini şöyle izah ediyordu: Bir kere her sanatkâr gibi o da kendi sevdiği ve seçtiği maddeden hareket etmişti. Heykel sanatının 'evvelce sırtına yüklenmiş olduğu hikâyelerden sıyrılarak sadece maddenin kendi bünyesinde zaten var olan şekil, biçim, renk gibi vasıtaları kullanarak neticeye yani güzele gidilebilirdi. Bütün mesele, bu maddeyi, hususiyetleri soysuzlaştırmadan istenilen neticeuğrunda kullanabilmekteydi. Meselâ sanatkârın malzemesi olan şu demir çubuklar aslında boşlukta hareketsiz duran bir takım hareketsiz çizgilerden ibaretti.

Ferruh Başağa asıl gücünü 1 Mart ta açacağı sergiye saklamış görünüyordu. Mozayık çalışmaları yapan sanatkâr aynı gayeye bir de faydacılık eklemek arzusundaydı.

Erken saatlerde serginin tek tük gezenleri vardı ki içeriye, umulmadık biri girdi. Sanatkârlar ve hazır olanlar şaştılar. İşte bir politikacı, bir parti adamı ihtimal geleceğin iktidar sahiplerinden biri günün sanatına, hem de non - figüratif resme karşı bu kadar ilgiliydi ha!. Gelen C.H.P. Genel Sekreteri Kasım Gülekti. Ressamlarla tanıştı, eserleri uzun uzun inceledi, bilgili ve alâkalı izahat aldı, resim üzerine konuştu.. Memnun ve samimî, ellerini sıkıp tebrik etti. Tekrar tekrar seyretti ve neş'eli, çevik çıkıp gitti. Boya yokluğundan, malzeme sıkıntısından, hepsinin en mühimi sanatlarından edilen -hem de kimler tarafından y a r a b b i ! şu yersiz kaba hücumlardan şikâyet eden sanatkârlar Gülek'e bunları duyurabildikleri için heyecan ve ümit hissettiler. Öyle ya kim bilir belki yakın bir günde bu vesile ile Devlet baba onları da hatırlar, gönüllerini hoş ederdi!.

RESSAMLARIMIZIN ÇİZDİĞİ MODERN RESİMLER MECLİSTE KABUL EDİLMEDİ...

MECLİS KARARIYLA MODERN RESSAM HASAN KAPTAN PARİSE TAHSİLE GÖNDERİLDİ...

K İ T A P L A R

KÖR AYNA

(Ümit Yaşar Oğuzcan'ın şiirleri. Doğuş Matbaası, Ankara - 1957. 96 sayfa, 200 kuruş)

Geçen haftanın sonunda Cumartesi günü Ankaranın Karpiç Lokantasının küçük salonunda, bu lokantanın çok yüklü olan tarihinde hemen hiç benzeri olmayan bir kokteyl parti veriliyordu: Şiirli kokteyl parti!.

Genç bir şair, Ümit Yaşar Oğuzcan yeni bir şiir kitabı daha yayınlamıştı. "Kör Ayna" adlı bu kitap şairin yedinci kitabıydı. Memleketimizde ilk defa olarak bir şair kitabının yayınlanması vesilesiyle bir kokteyl parti tertip ediyordu. Gerçi daha önce musikili şiir geceleri, şiir sergileri falan tertiplenmişti ama şiirli bir kokteyl! İşte bu, bir yenilikti.

Kokteylde, Ankarada bulunan şairlerden, yazarlardan, niünekkitlerden ve sanat çevrelerine mensup şahıslardan çoğu hazır bulunuyordu. Her kokteylde olduğu gibi burada da yenildi, içildi, bol bol çene çalındı. Fazla olarak şair kendi şiirlerinden bîrini ortaya çıkıp okudu. Üst tarafını da muhtelif gruplara, adeta zorla dinletti. Başka şairler de şiirlerini okudular. Hatta bir aralık öyle bir hal oldu ki, hemen herkes kendinden birşeyler okumaya başladı. Neticede, bu gürültü içinde kimse kimsenin ne dediğini anlamaz oldu.

Edebiyat dünyamıza şiirli kokteylle beraber gelen "Kör- Ayna" 96 sayfalık, minicik bir 'kitap. Bu kitaba 73 şiir sığdırılmış. Şiirler de altı bölümde toplanmış. İlk bölümünün adı Saatçi dükkânı. Bu bölümde saat üzerine söylenmiş 13 şiir yer alıyor. Bölümün ve belki kitabın en güzel şiiri "Eşref Saati":

Ali bey fukara
Kullandığı meydan saati
Veli bey zengin
Çifte çifte kol saati duvar saati
Hasan beyinki guguklu
Hüseyin beyinki zilli düdüklü
iyi saatte olsunlar
Mehmet beyefendi cep saati taşır

Ümit Yaşar Oğuzcan
Şiir kuluçka makinası

Altun köstekli
Ahmet beyefendiyi sormayın
Bir saati var ki
Eşi dünyada bulunmaz
Ahmet beyefendi
Eşref saatinden başka saat kullanmaz

Ümit Yaşar Oğuzcan'ın şiirlerini tahlil edebilmek için uzun ve kısa şiirler diye bir sınıflandırmaya tabi tutmak lâzım. Kısa şiirler iki ilâ on mısra arasında oynuyor. Şair bu şiirlerinin hemen tamamında, şiirin temel unsuru olarak espiriyi kabullenmiş gibi görünüyor. Daha doğrusu şiiri, espiri yapmış olmak için yazmışa benziyor. Bu hava Oktay Rifatta, Melih Cevdette, Orhan Velide de zaman zaman kendisini göstermiştir. Ama hiç bir zaman Ümit Yaşarınki kadar ifrata varmamıştır. Ümit Yaşar bilhassa bu nokta üzerinde ısrarla duruyor. Sanki bir şiir, yüzde bin tebessüm uyandırmazsa, şiir olmazmış gibi!. Şairin daha önce yayınlanmış kitaplarında da aynı hava gayet bariz olarak kendisini hissettirir.

Denebilir ki, espirili şiir yazmak şairin hususiyetidir ve bu sebebledirki şair bu nokta üzerinde ısrarla duruyor. Ama bu sakat bir savunma tarzı olur. Zira Ümit Yaşar espiri uğruna çoğu zaman şiiri harcıyor, kaybediyor. Mesela "Aşk Saati" adlı şu şiire bakınız:

Dikkat
Gonga tam saat 23'te varacak
Dudaklarınızı ayar edin

tnsaf edilsin bu şiir midir? Hatta espiri midir? Bu üç mısrada şiir espiri uğruna, espiri de şiir uğruna harcanmıştır. Ama bunun hemen yanı başında ölçüsü iyi tâyin edilmiş, hakini şiirler de mevcuttur. Meselâ "Paydos Saati" :

Artık saatlere minnetiniz kalmıyacak
Orada
Zamanın nasıl geçtiğini bilmiyeceksiniz

Fakat her zaman Ümit, Yaşar Oğuzcan bu ölçüyü elde tutamıyor.

Kısa şiirlerine karşılık, daha uzunca şiirlerinde en uzunu 50 mısra - Ümit Yaşar çok daha başarılı bir şair. Zevkle okunan, insanda ezberlemek arzusu uyandıran dört başı mamur şiirler yazıyor. Meselâ "Ağlama Duvarı", "Afrika", "Van Gogh", "Birinci Ajans Bülteni", "Cinayetten Sonra", İki Nokta", "Suya Bakan Kadın". "Darağacı" ve "Doremifa" böyle şiirler. Bunlarda şaklabanlığın payı çok daha az. Ama şiir kalitesi de o derece yüksek.

Şairin en sağlam tarafı dili. Ümit Yaşarı bu bakandan günümüzün şiir diline hakini olabilmiş nâdir isimler arasında sayabiliriz. Öylesine temiz, öylesine ustaca bir söyleyişi var. Bütün kitabı yukardan aşağı okuyunuz, dilinizin takılacağı tek mısra bulamazsınız. Bir kuyumcu titizliğiyle işlenmiş duru, tertemiz bir dil.

"Kör Ayna" şairin yedinci kitabı olduğuna ve şair hemen her altı ayda bir, bir kitabı piyasaya çıkardığına göre kolayca hesap edilebileceği gibi Ümit Yaşar bir hayli velût!. Adeta bir şiir kuluçka makinası... Tabi! bu da şairin aleyhine kaydedilen bir not oluyor. Çabuk ve çok şiir yazmak da şairi, çok zaman şiirden uzaklaştırıyor, kolaya götürüyor. Kolay ise bir şaşin en çok kaçınması gerekten şey. Üstelik okuyucusunu da yoruyor. Bir kitabı yukardan aşağı okuyorsunuz yetmiş - seksen şiir arasından şiir olarak ancak beş on şiir bulabiliyorsunuz. Hani bir nevi keçi boynuzu yemek gibi birşey. Bir gram şeker için bir kilo odun çiğniyorsunuz. Maamafif gene de "Kor Ayna" Ümit Yaşardın en dolu, en kendini bulduğu kitabı. Bu kitapta, daima severek, zevkle okuyabileceğiniz 5-10 şiir bulabilirsiniz ki bu da az şey değildir.

İŞÇİ SEMİNERLERİ

Adil AŞÇIOĞLU

Memleketimizde sanayi hareketlerinin ve bunlarla birlikte işçi sınıfının doğum tarihi geçen asrın sonlarına rastlamakla beraber, işçilerimizin yeni bir anlayışla teşkilâtlanmaları ancak bundan 10 yıl evvel mümkün olabilmiştir. Gerek endüstri faaliyetlerindeki gerilik ve işçi sayısının azlığı, gerek "işçi hareketiynin deyamlı ve çeşitli müşküllerle karşılaşması, işçilerimizin hem teşkilâtlanmalarına hem de kendi meseleleri hakkında pratik ve teorik bilgiler edinmelerine engel olmuştur. Batıda, .meselâ Fransız, İngiliz ve Alman işçi sınıfının geniş tarihi tecrübeleri vardı. XVIII. ve XIX. Asırda kapitalizmin gelişmesiyle beliren sınıf, servet ve hayat seviyesi farklarına karşı bir takım çareler bulmak zarureti doğuyordu. Bu zaruret karşısında bir taraftan yeni yeni İktisadî ve siyasî doktrinler ortaya atılırken diğer taraftan da Avrupa işçi sınıfı, kurtuluşu uğrunda bir takım mücadeleler yapıyordu. Bütün bu fikir cereyanları ve sosyal mücadeleler içinde Batı memleketleri işçisi şuurlanıyor, kendi teşkilâtını kuruyor ve cemiyet içinde ekonomik, sosyal ve politik mevkiini yavaş yavaş kazanıyordu.

Batıdaki fikir cereyanlarından ve mücadeleden Türk işçisinin pek azı haberdardı. Haberdar olanlar da memleketimizdeki işçi sayısının azlığı ve şartların müsaadesizliği sebebi ile bunlardan faydalanamıyorlardı. İşçi hareketi sahasındaysa dar bir çerçeve içinde ve az sayıda yapılan grevlere rağmen, Türk işçisinin derlenip toplandığını iddia etmeğe imkan yoktu. Fakat son 10 yıl içinde dünyada ve bizde bir çok şeyler değişmişti. Türk işçisinin sayısı, ihtiyaçları ve ehemmiyeti artmıştı. Memleketin hayatında mühim yeri olan bir vatandaş zümresinin hem harekete, hem de bu hareket için gerekli teorik bilgilere ihtiyacı vardı. Halbuki, ne biri, ne diğeri sağlandı. Hakikaten, işçilerin yalnız meslekî teşekküller . sendikalar, kurmaları ile iş bitmiyordu. Sendikaların birer mektep olduğu doğruydu. Fakat bu mektepte onlara yeni hayat mücadelesi için gerekli bilgiler verilmiyor ve bu mücadelenin en kuvvetli silâhı olan greve müsaade olunmuyordu. Sendikasızı grev olabilirdi. Batıda işçiler sendika kurmadan çok önce grevler yapabilmişlerdi. Fakat grevsiz sendika, ancak bazı memleketlerde görülen acayip bir teşekküldü..

Türk işçisi bu durumu asla kabul etmedi ve grev yasağının kaldırılması için durmadan mücadele etti. Bununla beraber yalnız grev yasağının kaldırılması ile mesele bitmiyordu. İşçilerin, içinde mühim bir yer işgal ettikleri ekonomik ve politik düzenin menşei, yapısı ve işlemesi hakkında bilgi sahibi olmaları şarttı. Bundan bir takım neticeler çıkarmaları ve başkalarının çıkardığı neticeleri, bilmeleri lâzımdı. Gene işçilerimizin bilmesi icabediyordu ki cemiyet içindeki ekonomik faaliyetler ve münasebetler düzeninin doğurduğu bir takım haksızlıklar ve çeşitli meseleler vardı. Bunların giderilmesi ve çözülmesi için ileri sürülen çeşitli fikirler, Batıda işçi hareketinin istikamet almasında faydalı olmuştu. İşte bütün bunlardan mahrum olarak ekonomik ve politik mücadeleye girişmek fayda sağlayamazdı. Bunu bilen işçilerimiz bir taraftan grev yasağının kaldırılması yolunda mücadele ederken, diğer taraftan da İstanbulda bir "İşçi Enstitüsü" kurulması için bundan 5 yıl önce teşebbüse geçmişlerdi. Bu teşebbüs İstanbul Üniversitesince ve Çalışma Bakanlığınca evvelâ müsbet karşılanmış; fakat sonra meşhur "tahsisat" mazereti ile reddedilmişti. Batıda ve bilhassa İngilterede bu çeşit enstitüler geçen asırda işçi dosta avamlarla birlikte işçiler tarafından kurulmuş ve büyük favdalar sağlanmıştı. Bizde ise birçok "aydın" ile "işçi" arasında "gece" ile "gündüz" kadar fark vardı. Aydınlarımızın çoğu için işçi meseleleri 'basit' meselelerdi. İşçilerimiz de kendi imkânları ile bu enstitüyü kurabilecekleri halde nedense bu yola sapmadılar.

Nihayet Marshall plânı yardıma koştu ve oradan sağlanan bir fonla Çalışma Bakanlığı, İşçi Seminerleri açtı. Türkiye değilse bile yabancı memleketler, Türk İşçisine ehemmiyet veriyorlardı. Basıp ve kültür ataşeleri yanında Türkiyeye iş ataşeleri de gönderiyorlardı, Bu şartların tesiri ile 1955 yılında İstanbul, Ankara, Adana ve Zonguldakta "işçi seminerleri" kurulabildi. Bu seminerlerde -Çalışma Bakanlığının tesbit ettiği çerçeve içinde- dünya sendika hareketleri, Türk işçi hareketi, iş hukuku ve işçi sigortaları mevzuatı, iş uyuşmazlıklarının çözülmesi gibi teorik ve pratik bilgiler veriliyordu. İşçilerimiz gerek kendi gayretleri, gerek bu seminerlerdeki iyi niyet sahibi öğretmenler sayesinde birçok faydalı bilgiler ediniyor ve bunları diğer arkadaşlarına verebilecek hale geliyorlardı. Türk sendikalizmi, elemanlarının fikri gelişmesini böylece sağlıyor ve bilgili sendikalistler çoğalıyordu. Bu durumdan Çalışma Bakanı dahi iftiharla' bahsedecek kadar memnundu. Kendisine grev yasağının ne zaman kaldırılacağını soranlara, "işçilerimizin bilgi ile teçhiz edilmekte" olduklarından söz açıyordu. Fakat daha bu sözlerin üzerinden bir ay geçmeden "İşçi seminerleri" -İstanbulda- tatil ediliyordu. Anlaşılan grev hakkında yıllarca süren "grev edebiyatı" nasıl grev yasağının kaldırılmasına tercih edilmişse, dört dönemlik seminer gösterisi de "işçilerimizin bilgi ile teçhizi" için kâfi görülmüştü.

Fakat işçiler boş durmanın bir faydası olmadığını biliyorlardı. Eskişehir İşçi Sendikaları, son günlerde bu seminerlere üyelerini göndermeği reddetmişti. Bunda şaşılacak bir taraf yoktu. İşçiler grev yapmak hakkından mahrum iken sendikaların ne faydası vardı? İşçi birlik ve federasyonları kapatıldıktan sonra ise, Çalışma Bakanlığının sendikacı yetiştirmesinin ne mânası olabilirdi? Fakat ne yapalım ki Türkiye tezatlar memleketiydi. Grevsiz sendika kuruluyor, sonra sendika birlikleri kapatıldığı halde sendikacı yetiştiriliyordu. Biz bunu böyle yapmıştık ve pek âlâ da olmuştu. Ama mesele burada bitmiyordu; Çalışma Bakanını pek sevdiklerinden Eskişehire her gelişinde kalabalık bir halde onu karşılamağa giden işçilerin bir teki olsun Sakarya Bölgesi İşçi Sendikaları Birliğinin kapatılmasından sonra Eskişehire gelen Bakana karşıcı çıkmamıştı. Çalışma Bakanı bu hareketin veya hareketsizliğin ne demek olduğunu iyi bilirdi. Onun için Sakarya Bölgesi İşçi Sendikaları Birliğinin kapatılmasından haberi olmadığım söylemek zorunda kaldı ve Birliğin faaliyetine yeniden müsaade edildi. Kapatılmayan birlik ve federasyonların da defterleri aylardır "yetkililer" tarafından alıkonulduğu halde faaliyetten menedilmemişlerdi.

Bütün bunlar gösteriyor ki, Türk işçisi her türlü haklarını almak hususunda azimlidir ve bu yolda Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının kendisine tanıdığı bütün hak ve imkânlardan faydalanarak mücadele edecektir. Bu arada, "İşçi seminerieri"-nin tatili karşısında, işçilerimizin "İşçi Enstitüsü" fikrini yakın bir gelecekte gerçekleştirdiklerini görürsek, buna hayret etmemeliyiz.

T I B

Tabibler

Mutlu bir pazar

Bu haftanın başında, Pazar günü sabahın erken saatlarında Ankarada Kızılay Merkezi binasının önünde birçok hususî otomobilin toplanması, gelip geçenlerin merak ve alakasını uyandırdı. Acaba Kızılay Binasında neler oluyordu? O gün Kızılay Umumi Merkezi konferans salonunda Ankara Tabib Odasının Genel Kurul toplantısı yapılıyordu ve binanın önündeki hususî otomobiller, bu imkâna sahip olabilen ender ve bahtiyar doktorlarımıza ait bulunuyordu.

"Ankara Tabib Odası bu toplantısında müddetini dolduran İdare Heyeti, Haysiyet Divanı ve Murakıpların yerine yenilerini seçecek ve Türkiye Tabib Odaları Birliği Büyük Kongresinde Odayı temsil edecek delegeleri tâyin edecekti.

Bu seneki Genel Kurul toplantısına beklenenin çok üstünde bir hekim kitlesi iştirak etmişti. O kadar ki gelen meslekdaşlardan çoğu konferans salonuna girememiş, hoparlör tertibatı da olmadığından salonun dışında hiçbir şey duymadan ve dinlemeden beklemek zorunda kalmışlardı. İçerde yarım kaidelik bir yer bulabilenler de yorgunluktan bitkin bir hale gelmişlerdi. Daha önceki toplantılarda ekseriyetin teşkili için kapılarda saate bakarak 3-5 kişinin daha gelmesini beklemekle vakit geçirenler, bu olağanüstü alâkadan aşırı bir sevinç duymakla beraber bu toplantının artık daha geniş ve müsait salonda yapılmasını temenni etmekten de kendilerini alamamışlardı. Hele bir çoğunun içinde şöyle bir arzu kımıldanmıştı: Tabib odası artık kendi öz binasının husuŝi konferans salonunda bu gibi toplantıları tertiplemelidir. Bu ideal artık ne zaman tahakkuk eder? Bunu Allah bilir. Ancak başarılması güç bir iş de değildir. Hali vakti müsait olan arkadaşlardan bu maksat için büyük yardımlar istenebilir. Balolar ve kokteyller tertibi mümkündür; zenginlerin yardımı sağlanabilir. Kanser Enstitüsüne hayırsever bir vatandaş az mı yardım etmiştir? Nihayet Devletin de alâkası çekilebilir. Bütün bunların başarılması ümidi ile ve ısrarla beklemek lâzımdır. Ne olursa olsun Pazar günkü toplantı olağanüstü alâka çekmiştir. Büyük bir hekim kitlesi dinamik bir atmosfer içinde toplanmıştır. 3 Mart 1957 tarihi şimdiye kadar ölü ve durgun geçen toplantıların artık sona erdiğini gösteren mutlu bir dönüm noktasıdır.

Bir başka nokta

Bu seneki Genel Kurul toplantısına birçok hekim milletvekilinin de katılmış bulunması hekimlerin mücadele gücünü ve heyecanını bir kat daha arttırmıştır. Şimdiye kadar milletvekili meslekdaşlarımızın birçok davetlere rağmen toplantılarımıza şeref verdiklerini görmüş değildik. Bu olay bütün hekimleri cidden üzmekteydi. Onların aramızda ve sıralarımızda oturarak müzakereleri takip, yapılan ve başarılan işleri tetkik etmelerinden, nihayet dilekleri ve dertleri dinlemelerinden, dâvalarımızın hayırlı yollara yöneltilmesi için büyük faideler umduğumuz muhakkaktır. Şimdi bu mevzuları bizimle beraber incelemek gibi yakınlık göstermiş olmaları hepimizde unutulmaz tesirler bırakmış bulunmaktadır. Çankırı milletvekili Kenan Çığman, Balıkesir milletvekili Muharrem Tuncay, Denizli milletvekili Baha Akşit, Artvin milletvekili Mecit Bumin Gümüşhane milletvekili Zeki Başağa ve Malatya miletvekili Tevfik Ünsalan.. Bu arada emekli Tümgeneral Ekrem Sadi Kavur'la, eski milletvekillerinden Ali Rıza Sağlar'ı ve emekli Albay Ruhi'yi "de aralarında görmek, Oda mensuplarını son derece memnun etti.

Dr. Zeki Başağa
En çok alkışlanan hatip

Divan seçimi

Kongre divanı başkanlığına Belediye Hastahanesi Dahiliye Mütehassısı Fikret Pamir, ikinci başkanlığa Röntgen öğretim görevlisi Bekir Sıtkı İzmirli, kâtipliklere de Gülhane eski dahiliye baş asistanı Ragıp Akdilli ve Fakülte asistanlarından Talat Hakyemez seçildiler. Sonradan elden ele gezen bir listeden bu " seçimin kulis arkası faaliyetleri ile daha önceden ayarlandığı, kongre başkanlığına Dr. Şuphi Baykam'ın getirilmesi düşünülürken serbest kalmayı temin maksadı ile bu meslekdaşın hakkından feragat ettiği ve böylece Dr. Pamir'in divan başkanlığına seçildiği anlaşıldı. Bu sırada kulis faaliyeti devam etmiş, hatta matbu ve makine ile yazılmış bir iki liste sıralarda dolaşmaya başlamıştı. Ancak divan başkanlığına getirilen değerli meslekdaş Fikret Pamir, bütün iyi niyetlerine rağmen hâdiselere mâni olamadı. Zaman zaman münakaşalar sert bir tempo aldı; sıralardan müdahaleler ve gürültüler oldu, hatta dilekler görüşülmeden kongre dağılmak zorunda kaldı. Bütün perde arkası faaliyetler bir tarafa bırakılarak divan başkanlığına bu gibi işlerde daha otoriter ve

Ankara Tabib Odası Genel Kurulu toplantısı
İçi dolu delegeler

tecrübeli kimselerin getirilmesi, müzakerelerin selameti bakımından herhalde çok yerinde bir hareket olurdu.

Nihayet eski idare heyetinin çalışma raporu okundu.

Rapor

Bu raporda eski idare kurulu iki senelik faaliyetlerinden bahsediyordu. Bu çalışmalar cidden verimli olmuştu, önce Tabib Odasına bir yer aranmış. Verem Savaş Derneğinin temin ettiği mahal birbuçuk yıl kirasız olarak işgal edilmiş, sonra da Tabib Odası halen Tıp Klübünün bulunduğu binaya taşınmıştı. Tabib Odasının eski eşyaları tasfiye edilmiş, köhne evrak imha edilmiş, yeni büro malzemesi temin edilmişti. Nihayet Tıb Klübü kurulmuştu. Ancak bu klüp lâyık olduğu rağbeti görmediğinden zor durumlara düşmüştü. Klübün kalkınabilmesi için meslekdaşların alâkası bekleniyordu. Tabib Odası eski mevzuatı da gözden geçirerek 1219 sayılı tababet ve şuabatı sanatlarının tarz ve icrasına dair kanun üzerinde gerekli tadilleri yapmak *üzere* Büyük Millet Meclisinin ilgili encümenleri ile temasa girmişti. 6023 sayılı Türk Tabibleri Birliği Kanununda da değişiklik zarureti hasıl olmuş ve Gümüşhane Milletvekili meslekdaş Zeki Başağanın da müzahareti ile 6023 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadili için bir tasan hazırlanmıştı. Gerekli formalitelerin ikmalinden sonra Meclis umumî heyetinde de kabul edilen bu tadil kanunu 6999 sayı ile mer'iyete girmiş bulunuyordu. Ayrıca eski idare kurulu mesleki sigorta ihdası vs Tabibler Bankası tesisi için tasarılar hazırlamış ve bunları Büyük Kongrenin tasvibine sunulmak üzere Merkez Konseyine göndermişti. Gene eski idare kurulunun raporunda .ihtisas sürelerinin uzatılmasından önce asistanlığa başlamış olan meslekdaşlara bu nizamnamenin tatbik edilmemesinin temin edildiği, fahri asistanların hariçte alacakları ek görevler için tabib odalarınca takibata uğramamaları hususunun vaki müracaatlar üzerine Merkez Konseyince kabul edildiği, asistan maaşlarının müktesep haklar üzerinde ödenmesi ve asistanlık devresinde geçen hizmetlerin terfi müddetlerine sayılması hususunun da Denizli Milletvekili meslekdaş Baha Akşitin hazırladığı kanun tasarısının mer'iyete girmesi ile hallolunduğu yazılı bulunmaktaydı. Eski idare kurulunun başardığı önemli islerden birisi de hekimlerin Milli Korunma Kanunu hükümleri dışında bırakılmış olmasıydı. İdare kurulu bu iş için büyük emekler sarf etmişti. Raporda yazılı bulunan hizmetleri saymakla bitirmek ve bütün tafsilâtı ile nakletmek imkânsızdı.

Raporun okunmasından sonra biçok meslekdaş söz alarak kimi idare kurulunun çalışmalarım övdü, kimi yerdi. Ancak burada da münakaşaların 3 dakika gibi kısa bir zamana inhisar ettirilmiş olması, fikirlerin gereği gibi savunulmasına imkân bırakmadı. Bazı hatiplerin arzuları boğazlarında kaldı, gönüllerinde tıkandı. Bizce daha usun konuşmalara müsaade etmek, meslekdaşların yıllardan ben boğazlarında düğümlenin şeyleri söylemelerini büyük bir toleransla beklemek, nihayet bir kifayeti müzakere takriri ile işi halletmek daha doğru bir hareket olurdu. Maalesef bu yapılmamış, arkadaşlar heyecanlarını yenemiyerek tam bir yarış atı gibi açılmaya başladıkları sırada başkanın çam fikirlerin akışını durdurmuş, heyecanları söndürmüş ve dondurmuştu. Nihayet eski idare kurulu başkam Prof. Dr. Nusret Karasu tenkitleri yerli yerinde ve etraflı şekilde cevaplandırdı. Nusret Karasudan sonra hekimlik ailesine gösterilen yakınlık ve dâvalarımıza karşı beslediği sempati ile şükran kazanmış olan Gümüşhane Milletvekili Zeki Başağa söz alarak "Mecliste haklarımızı savunacak meslekdaşların bölündüğünü, bu hakların yavaş yavaş alınabileceğini, Meclisin bir azınlığın değil bütün memleketin dertleri ile meşgul olduğunu, çıkacak kanunların ana dâvalar üzerinde hal çareleri araması gerektiğini, hekimlerin kendi dâvalarını ye kanaatlerim mektuplarla, yakın şahıslarla meclise ulaştırmalarının faydalarını, hekimlik camiasını herkesin zengin ve müreffeh bildiğini ve onun ipin bu dâvaların kolay halledilmediğini, meslekdaşlann muayenehanelerini kapadıktan zaman veya mahrumiyet bölgelerinde çalıştıkları takdirde tazminat vermek, şimdiye kadar terfi imkânını bulamayanlara da terfilerini temin etmek için birtakım yeni kanun tasarılarının Meclisin gerekli encümenlerinde bulunduğunu" söyledi. Türk hekiminin sosyal durumunun ıslahı lâzımdı. Hekim, hekim oluncaya, kadar ömrünün yarısını, hekim öldükten sonra hastaların hizmetine de ömrünün öbür yansını harcayan adamdı. Böyle bir insanı lâyık olduğu hayat seviyesine ulaştırmak gerekti. Hademe ücreti ile hekimlik yapılamazdı. Hekimlik şerefi ile mütenasip olmayan ödevler için tabib odaları muvafakat vermemeliydi. İşte Zeki Başağanın fikirleri bunlardı ve çok alkış topladı.

Denizli Milletvekili Baha Akşit de "dâvalarınızın nerelere kadar gittiklerini arzetmek için söz aldım. Milletvekili olan meslekdaşlarınız hekimliğe ait meselelerin hallinde büyük merhaleler kâtettiler" dedikten sonra hekimlik dâvaları ile ilgili kanun tekliflerinden bahsetti. Bunların arasında tüberkülozla ilgili vazifelerde çalışan arkadaşlara tazminat verilmesi, ihtisas yapanlara 3 yıl, başasistanlara bir yıl, doçentlere bir yıl kıdem verilmesi, muayenehanesi olmayan hekimlere bir maaş nisbetinde tazminat verilmesi gibi mühim tasarılar vardı.

Kızılay Genel Merkezinin dışardan görünüşü
Doktorlar fırtınayı içerde kopardilar

Bundan sonra bilanço tetkik, kabul ve eski idare kurulu ibra edildi. Bütçe tasdik edildi, idare heyeti, haysiyet divanı, büyük kongre temsilcileri ve murakıplar seçildi:

İdare kurulu başkanlığına 236 oyla Suphi Baykam, idare kurulu üyeliklerine de Nusret Mutlu, Emin Mumcuoğlu, Mahir Teksin, Feyzi Ceylan, Nusret Karasu ve Diş tabibi Ferhan Erkin getirildi. Haysiyet divanına Cihat Borçbakan, Hüsrev Polat, Ömer Yiğitbaşı, Cihat Abuşoğlu seçildiler. Bu seçimlere 350 yi mütecaviz hekim iştirak etti. Dr. E.E.

Terbiye

Annelerin toplantısı

Mrs. Ardis Smith Ankaradaki Amerikalılardan biridir ve Amerikada cemiyet için nasıl çalışmışsa, Ankarada da aynı şekilde çalışmayı aklına koymuştur. İşte 25 Şubat günü Mrs. Smith'in açık yeşil otomobilinde kocaman film makinelerini taşımasının sebebi buydu,

Otomobil Mithatpaşa caddesinde, 35 numaralı binanın önünde durdu. Mrs. Smith'in film makinalarından başka taşınacak dosyaları ve ağırca bir de çantası vardı. Çünkü Mrs. Smith o gün 35 numaralı binada buluşacağı Türk hanımlarına hem çotuk terbiyesine ait enteresan bir film gösterecek, hem de bu film hakkında onlarla hasbıhalde bulunacaktı. Mrs. Smith Amerikada okul-aile birliklerinde senelerce çalışmış, başkanlık etmişti. Mrs. Smith Mithatpaşa Caddesindeki 35 numaralı binadan içeriye girdiği zaman kendisini ancak beşaltı Türk hanımı karşıladı. Çocuk terbiyesi mevzuu, her nedense Ankarada henüz lâyık olduğu rağbeti görmüyordu. Fakat Mrs. Smith gene de neş'esini kaybetmedi. Çerçevesi taşlarla süslü gözlüklerini taktı ve derhal faaliyete geçerek filmin gösterilmesine yardım etti.

"Adam olma" yolunda ilk adım

Okul çağı

Film okula başlayan bir çocuğun geçirdiği ruh haletini gösteriyordu. En ufak teferruat üzerinde durulmuş ve zaman geçtikten sonra insana gayet basit gibi görünen bu ilk dış hayat temasında çocukların ne gibi hislerin tesiri altında kalabileceklerini, ufak hâdiselerin onlar için ne derece mühim olabileceğini tebarüz ettirmişti. İlk defa okula giden bir çocuğun sakin duruşunun altında ne büyük heyecanlar gizliydi! Anne bunu hissediyor ve daha çocuk evden çıkarken bakışları ile bize bunu hissettiriyordu. Fakat gayet tabiî hareket ediyor, çocuğu ne nasihata boğuyor, ne ona bir takımı tenbihlerde bulunuyordu. Yalnızca ona anlayış gösteriyor, onun bağlayamadığı ayakkabısını bağlıyor, yardım, ediyor ve ona bir büyük adammış gibi tatlı, fakat ciddi bir şekilde muamele ediyordu. Öğretmen de zeki ve anlayışlı bir öğretmendi. Çocukları hiç ürkütmeden, hiç sıkmadan, en ufak bir tazyike maruz bırakmadan idare ediyor, eğlendirerek ve bilhassa daima alâkalarını cezbederek bir şeyler öğretmeğe çalışıyordu. Öğretirken hiçbir zaman tam bir otorite kullanmıyor, daima bir yardımcı vaziyetinde kalıyordu. Filmin kahramanı olan küçük çocuk okuldaki ilk gününü fevkalâde iyi geçirmişti. Eve dönüyor ve aile sofrasına oturuyordu.. Elbette ki biraz ciddi, herzamandan biraz değişikti. Baba bunu anlıyamıyor ve yersiz bir sual soruyordu: "Yoksa mektebi sevmedin mi?".

Anne vaziyeti idare ediyor ve çocuğu yatmaya gönderiyordu.

İkinci günü okulda çocuğu üzen küçük bir hâdise oluyordu. Fakat bu küçük hâdise onun için çok büyük bir hâdiseydi. Çocuk teneffüste bisikletleri üzerinde marifetlerini gösteren daha büyük çocukları taklit etmek istiyor ve üç tekerlekli bisiklet ile meydana çıkıyordu. Fakat onun çıkması ile alaya alınması bir oluyordu. Büyükler haince hareket ediyorlar ve* "0u vumurcafı Çekin!" dîye bağırtıyorlardı.

Küçük kahramanın ıstırabı görülecek şeydi. Uç tekerlekli bisikletini alıyor, uzaklaşarak onu yere çarpıyordu. Dış hayatta çocuklarla yaptığı bu ilk temas onun Üzerinde silinmez kötü tesirler yapmıştı ve bu tesirler derste derhal kendisini gösterecekti: Küçük kahraman dalgındı. İlk gündeki gibi resim yapmıyor, birşeyler öğrenmek istemiyordu, öğretmen onU uzun uzun süzüyor ve sırrını keşfetmeğe uğraşıyordu. Nitekim bu sırrı çok geçmeden keşfetti de.. Çünkü hep beraber çarşı ve pazara çıkıldığı zaman, çocuk bir bisikletçinin önünde duruyor oradaki iki tekerlekli bisikletlerin önünde birden neş'esine kavuşuyordu. Madem onun üç tekerlekli bisikleti ile alay etmişlerdi, o da bir iki tekerlekli bisiklet alacak, yumurcak olmadığını herkese ispat edecekti. Derdine bir hal çaresi bulmuştu. Birkaç gün sonra öğretmen onlara şu yazıyı yazdırıyordu: Çarşıya gideriz, oradan istediklerimizi satın alırız, satın almak için bize para lâzımdır. Bu yazıdan sonra öğretmen çocukların hepsine ne satmak istediklerini soruyor, bu kelimeleri kara tahtaya yazarak, çarşı-pazar oyunu oynamalarına müsaade ediyordu. Küçük kahraman o akşam eve yaptığı bisiklet resmini götürüyor ve babasına iki tekerlekli bir bisiklet almak istediğini söylüyordu.. Baba anlayışsızdı. Gazetesinden kafasını kaldırıyor ve "İki tekerlekli bisiklet için çok para lâzım, alamam" diyordu.

Çocuk tekrar ümitsizlik içine düşmek üzereydi. Çünkü bu bisiklet meselesi onun okuldaki muvaffakiyetinin adeta bir sembolü olmuştu. Fakat anne, bütün meseleyi anlamıştı. Babayı kırmadan, çocuğu üzmeden, bilhassa onun önünde hiçbir münakaşa yapmadan meselenin hal çaresini buluyor, kocasına dönerek:

"— Biliyor musun, diyor, artık bizim oğlan kocaman bir delikanlı oldu. Ona bir harçlık verelim. İsterse harcasın, isterse biriktirip istediğini alsın".

Bundan sonra küçük kahramanı, mesut, kumbarasını sallarken görüyoruz. Sınıfta gayet iyi çalışmaktadır. Çünkü artık bir gayesi vardır ve öğretmeni ile annesi ona bu gayeye erişmek imkânını bağışlamışlardır. Kısa. bir zaman için onu bedbaht eden bir hâdise, müsbet yola çevrildiği anda, onun daha iyi çalışmasına bir vesile olmuştur..

Filmin sonunda çocuk kumbarasında biriktirdiği paralarla kullanılmış bir eski bisiklet alıyor ve şu kelimeleri defterine yazıyor: "Ben artık büyüdüm, benim iki tekerlekli bir bisikletim var".

Film bitmişti. Mrs. Smith süslü güzel gözlüklerini çıkardı, dosyalarını açtı ye Türk hanımlarla film hakkında düşündüklerinin münakaşasını yapmaya başladı. Bilon Gürayman ince ince tenkitler yapıyor ve filmin en can alıcı noktalarına parmak basıyordu. İstanbuldan misafir olarak

Mrs. Ardis Smith
Annelere ders

gelen ve çocuk psikolojisine çok meraklı olan Nur Sabuncu filmdeki serbest tedris usulünü pek çok beğeniyordu. Fakat toplantıda en enteresan fikri ortaya atan Zeynep Ustay oldu: Bundan böyle çocuk psikolojisine ait filmlerin gece gösterilmesini teklif ediyordu: Böylece babalar da bu filmlerden istifade edebileceklerdi ve hep beraber tartışmalar yapılabilecekti. Teklif büyük bir hararetle desteklendi. Anneler şu fikirde müttefiktiler: Babaların da bu mevzuda öğrenebilecekleri çok şey vardı. Zaten biraz evvel görülen film de bunu ispat etmiyor muydu?

Moda

Erkeklere dair

Çok meşhur ve eski bir söz erkek şıklığının göze çarpmayan bir şıklık olması icap ettiğini ifade eder. Hakikaten öyle tiril tiril giyinmiş erkekler vardır ki insan bunları görünce daha ziyade vitrinlerdeki mankenleri hatırlar. Sanki terziden bir saniye evvel çıkmışlardır, şapkaları yeni kalıplanmıştır, ayakkabıları henüz satın alınmıştır. Gömleklerinde, kravatlarında ve hatta çoraplarında hoşa gitmeyen bir özenti vardır. Buna mukabil bazı erkekler son moda yeleklerine rağmen hiç de özentili durmaz, bazıları da eski ceketlerine rağmen şıklıkları ile göze çarparlar. Dikkat edilecek nokta erkeğin yerine göre temiz, itinalı fakat mütevazi ve göz kamaştırmaya çalışmadan giyinmesidir. Meselâ bir erkek son moda ve hatta göz alıcı bir yelek giyinebilir. Meselâ bu yelekle giyineceği çorapların yeleğin desenlerine uydurul-

Büyükler ve Küçükler

Jale CANDAN

Hâdise Ankarada bir kolejde cereyan etti. Okul müdürlüğü bir müddetten beri muayyen günlerde talebe velileri ile öğretmenlerin iştirakıyla toplantılar tertip etmekteydi. Bu güzel usul sayesinde aile ve okul arasında, talebeler hakkınca fikir teatisinde bulunmak mümkün o!uvordu.

O gün gene koridorlar, ellerinde hocaların listesi kapı kapı dolaşan gürültücü büyüklerle dolmuştu. Veli olarak ben de bu gürültücülerin arasında bulunuyordum. Birkaç dakika içinde şahit olduğum birkaç küçük hâdise bana son zamanlarda çocuk psikolojisi ve çocuk yetiştirme problemleri hakkında dinlediğim bazı konferans ve hasbıhalleri hatırlattı: Hakikaten biz büyükle?, bu mevzularda henüz çok, ama pek çok bilgiye muhtaçtık:

Birinci hâdise bir yabancı hocayla konuşmak üzere kuyruk yaptığımız sırada cereyan etti. Bir baba, kendisine gönüllü olarak tercümanlık yapan nazik bir hanımdan çok tuhaf bir ricada bulunmuştu: Tembel olan çocuğunun yola gelmesi için hocasının onu dövmesini istiyordu! Tercümanlık yapan hanım bir an duraklamış, rahatsız bir şekilde gülümsemiş ve : '"Affedersiniz, fakat bunun tercümesi pek zor olacak. Malûm ya dayak, bizim okullarda yasaktır" demişti. Fakat baba ısrar ediyordu: Çocuğu adam olmaz bir haylazdı. Dayak Cennetten çıkmıştı ve madem çocuk onundu, kimsenin karışmaya hakkı olamazdı. Tercüman nihayet babanın arzusunu yarı şaka, yarı ciddi ecnebi hocaya nakletti. Hoca güldü ve : "Merak etmesin, zaten onu zaman zaman okşuyorum" dedi. Tüylerim diken diken olmuştu. Elbette hocanın "oksamak"tan maksadı çocuğa cetvelle dokunmak, hafifçe saçını çekmek gibi zararsız cezalardı. Fakat dayakla çocuğunun "adam" olacağına inanan babaya ve onun yetiştirdiği çocuğa acımamak, cidden imkânsızdı. O babaya sadece şunu hatırlatmak isterim: Acaba dayakla canı acıtılarak veya herkesin önünde İzzetinefsi kırılarak terbiye edilmiş bedbaht bir çocuğun hattı hareketini değiştirdiği, çalışkan olduğu hiç görülmüş müdür? Hayır Bu ne falaka devrinde görülmüştür, ne de çocukların ağaçlara bağlanarak kırbaçlandığı devirlerde.. Halbuki aksi varittir. Geçenlerde bir anne bana tembel olan çocuğunun nasıl birdenbire sınıfının en parlak talebeleri arasına girdiğini anlattı. Bu mucize dayak sayesinde yaratılmamıştı. Anne fazla durgun olan çocuğunun durumunu merak etmiş ve bir pedagoga başvurmuştu. Onunla yaptığı istişareler üzerin© evdeki hattı hareketini tamamiyle değiştirmiş ve ancak bunun neticesinde çocukta müsbet bir gelişme görülmeye başlamıştı.

İkinci hâdise bir Türkçe öğretmeniyle bir anne arasında cereyan etti. Anne ve baba çocuklarından gayet memnundular. Öğretmen de çocuktan çok memnundu. Fakat anne ile baba çocuğun muhakkak sınıfın en parlak talebesi, birincisi olmasını istiyorlardı. Öğretmen sabırlı, anlayışlı ve hakiki bir öğretmendi. "Çocuğunuz çalışıyor, dedi. Ondan memnunum. Eğer derece usulü olsaydı, belki sınıfın birincisi, ikincisi olamazdı; hatta belki ilk dörtler arasında da derece alamazdı. Çünkü ondan daha büyük, bu mevzuda daha istidatlı, daha kuvvetli çocuklar var. Fakat elinden geleni yapan bir çocuktan daha fazlasını beklemek, onu zorlamak faydalı bir hareket değildir"..

Fakat bu anne ve babanın çocuklarının saadetinden ziyade, kendi ihtiraslarını tatmin etmek peşinde koştukları muhakkaktı. Ama bunun farkında bile değillerdi.

Üçüncü hâdise gene aynı Türkçe öğretmeninin karşısında geçti. Çocuğunun ilkokulda çok parlak talebe olduğunu iddia eden veli, onun ortaokulun ilk senesinde birdenbire bu derece geriliyemiyeceğini, taktir vazifelerinden böyle kifayetsiz notlar alamıyacağını söylüyor ve mesuliyeti adeta hocaya yüklüyordu. Hatta kendisinin "yazar" olduğunu söyleyen ve bunu ispat için imzalı yazılarını da gösteren bu veli, "benim çocuğum elbette bana çekecektir" gibi acayip bir faraziye ile iddiasını bildirdi. Öğretmen büyük bir sabırla dinliyordu. Mesele münferit değildi. Birçok veli, çocuklarının aldıkları fena notlardan hocaları mesul tutuyorlardı. İş böyle olunca öğretmenle ailenin birlikte çalışmasından çocuk için iyi neticeler meydana çıkmasını beklemek nafileydi.

Bu hususta elbette yapılacak bir çok şeyler vardır. Meselâ Ankarada bu mevzuda gerek aileleri, gerek öğretmenleri aydınlatabilecek çok kıymetli terbiyecilerimiz mevcuttur. Ama ne olursa olsun, ailelerin hareket noktası şu olmalıdır: Çocuklara verilen sevgi, ilim ışığı ile aydınlatılmadıkça, ekseriya kifayetsiz ve bazan da zararlı olur.

Son moda gündelik elbise
Erkekler de sıraya giriyor

ması o erkeğin giyimine fazla ehemmiyet verdiğine delildir. Erkek süsüne düşkün olsa da bu kafiyen hissedilmemelidir. Tabii bu, erkeğin gelişigüzel ve zevksiz giyinmesi demek değildir. Her yerin bir kıyafeti vardır. Bir erkek gardrobunda her saate göre elbise bulunması bir lüks addedilmemelidir. Son senelerin cereyanına göre erkek kostümleri daha ziyade iki düğmeli açık ceketler ve oldukça dar paçalı pantalonlardan müteşekkildir. Pantalonlar "röver"li veya "röver"siz olabilir.

Sabah için

Sabah için en güzel kıyafet "tweed" kumaşlardan yapılan kostümlerdir. Meselâ, siyahlı beyazlı bir tweed kostüm, açık renk bir süed yelek ve koyu renkli süed ayakkabılarla hem sık, hem de çok kibar durur.

Şehir için

Şehir için prens dö gal kumaşlar biçilmiş kaftandır. Bu kostümün içinden koyu renkli bir sveter giyinmek gayet hoş durur. Cepte mendil taşımak da bu kıyafete yakışır, şehirde şapka şarttır.

Büro kıyafeti

Flanel kumaşlar büro için ideal kumaşlardır. Bunları yelekleri ile beraber üç parçalı kostüm halinde diktirmek lâzımdır. Meselâ koyu gri bir flanel kostüm siyah çizgili bir beyaz gömlek, koyu renk düz kravat ve deri ayakkabılarla gayet şık durur.

Akşam yemeği için

âcivert serjlerden yapılan yelekli kostümler erkekler için çok ya-

Çift; dikişli manto
İlham kaynağı: Blucin.'.

sak savan kostümlerdir. Bunlar akşam yemeğinde, merasimlerde ve geceleri devamlı surette lâzım olacaktır. Kumaş düz veya çizgili olabilir. Düz beyaz gömlek, ağır bir kravat, yumuşak deriden yapılmış çok sade ayakkabılar bu kostümü derhal giydirir. Yaz için de, hafif kumaşlardan yapılmış, açık lacivert kostümler gayet pratiktir ve şık saatlerde erkeğin daima rabıtalı giyinmesini sağlar. Kısacası kadın için siyah elbise ne ise erkek için de lâcivert kostüm odur.

Erkek modasından ilham

Güzel giyinmiş erkekler kadınların yalnızca hoşuna gitmekle kaimi - yacaktır. Giyime doymak bilmeyen kadınlar oldum olası erkeklerin modasından birşeyler aşırmışlardır. Bu ilkbahar ve yaz modasında da erkek kostümlerinden ilham almış birçok modeller nazarı dikkati celbedecektır. Çok sade, erkek yakalı, bele oturmayan ve bol bir kemerle hafifçe beli gösteren prens dö gal tayyörler erkek modasından ilham alan kıyafetlerdir. Bu tayyörlerin etekleri erkek pantalonları gibi düz hatlıdır ve iki yandan birer küçük yırtmaçları vardır. Bu çok sade klâsik tayyörler dümdüz beyaz sveterlerin üzerine giyilmektedir.

Erkek kıyafetlerinden ve bilhassa meşhur "blucin"lerden ilhamını alan bir ilkbahar modeli de gece mavisi yünlülerden yapılan erkek yakalı, gizli düğmeli dümdüz pardösülerdir. Bu pardösülerin yegâne süsü "blucin" lerdeki gibi, çift sıra beyaz makina dikişidir. Yaka ve cep kenarları böylece neşelendirilmiştir. Bu klâsik pardösülerle lacivertli beyazlı klâsik ayakkabılar giyilecektir ve erkek şapkalarını taklit eden beyaz kloş şapkalar kıyafeti tamamlıyacaktır.

Bir bahar sabahı sokağa çıkacak olan bir genç kız beyaz flanel etekliğinin üzerine, bele oturmayan düz hatlı, parlak düğmeli, çizgili bir ceket giyindiği zaman insan gayriihtiyari İngiliz kolej talebelerini hatırlıyacaktır. Bu kıyafeti ile genç kız beyaz sveter, beyaz bere, beyaz eldivenleri unutmıyacak ve uzun zamandır görünmeyen, yüksek erkek topuklu atkılı ayakkabıları tekrar piyasaya sürecektir.

Erkek modasının tesiri, bu yaz şömizye elbiselerde bilhassa kendisini hissettirecektir. Gene yaz modasında erkeklerden ilhamını alan bir teferruat ta puanlı kemerlerle beraber takılan ouanlı kravatlar olacaktır.

Şömizye biçimi rop
Erkeğe benzeme merakı

C E M İ Y E T

Cemil Sait Barlas
Temizlik merakı

Hür: P. Ankara İl teşkilâtı geçen haftanın sonunda, Cuma günü Bulvar Palas salonlarında bir yemekli toplantı tertip etti. Maksat, teşkilâta gelir teminiydi. Maksadın hasıl **olup** olmadığı anlaşılamadı ama, toplantının alaka çekici olduğu muhakkaktı. Hür. P. Genel Merkezi mensuplarından başka, Üniversiteden istif aen ayrılan profesör; doçent ve asistanlar ile Ankarada bulunan gazeteciler tam kadrolarıyla toplantıda hazır bulundular. Eşya piyangosundan kazanılan hediyeler, herkeste işin içinde bir iş olduğu kanaatini uyandırdı. Zira Cemil Sait Barlas'a bir şişe en iyi cinsten çamaşır suyu, Mustafa Ekinci'ye de bir **kutu** yulaf unu çıktı.

Hemen bütün komşularla arayı açmamızdan sonra, Türkiye civar memleketler halkından kendi hükümetleriyle uyuşamayanlar için en tabu sığınak olmağa başladı. Geçenlerde de Suriyeden iltica eden idama mahkûm eski Diş İşleri Bakanı Mikail hızını alamayıp bir de Hilton'a iltica etti. Hem de öyle bir iltica ediş ki odasından çıkarmanın imkânı yok! O katı dolduran sivil polislerin himayesinde, 729 numaralı kapının ardında oturup duruyor, gazetecilere merhaba bile demeği şiddetle, reddediyor. Yalnız bir tek kere beyanat verdi: "Kendime geleyim de öyle konuşayım," dedi. Sabık bakan Hilto'nun bütün konforuna rağmen birkaç hafta daha kendine gelmemekte ısrar ederse tarihin en uzun kendinden geçiş rekorunu tesis etmiş olacak.

*

Geçen hafta İstanbul Şehir Meclisi, helalar meselesi ve mezarlık fiatlarının ayarlanması gibi işlerden ayırabildiği hemen bütün vaktini Skoda otobüslerinin müzakeresine hasretti. Alâkalı memurların verdikleri teknik ve istatistik izahata rağmen bazı üyeler otobüsleri beğenmemek hususunda ayak dirediler. Bunlardan biri böbrek ağrısından mustarip olduğunu, doktorun kendisine sarsılmak için ata binmesini tavsiye ettiğini fakat Skoda otobüslerinin arkasında durmakla daha çabuk şifa bulduğunu açıkladı. Lâkin bu mesut tedavi hâdisesinde İstanbul'un çiçek bozuğu yollarının rolünü kimse belirtmedi .

●

Dış siyasetimizin mühim dayanaklarından biri olan Milliyetçi Çinden bir temsilci daha geldi. Parmağında muazzam bir pırlanta yüzükle Park Otelde basın toplantısı yapan Mr. Chow'un anlattığına göre ziyaret sebebi hem ticaret, hem siyaset. Asıl işi Amerikaya halı ve kumaş ihracı olan muhterem misafir spor kabilinden ikinci derecede bir faaliyet olarak da Çin haricindeki Çinlileri komünizme karşı teşkilâtlandırmakla meşgul. Türkiyede de aynı vazifeyi ifaya çalışacağım söyleyen Mr. Chosv, pek yakında Kızıl Çini istilâ edeceklerini açıkladı. Bu arada memleketimizde bulunan Çinli adedinin de 52 olduğunu öğrendik

●

İstanbul belediye meclisi şehir içinde dolaşan atlı arabaların kaldırılıp yerlerine ikişer tonluk kamyonetler satın alınmasına karar vermişti. Piyasada ikişer tonluk kamyonet bulunamadığını bildiren İktisat müdürlüğü geçen hafta şu teklifi ileri sürdü: "ikişer tonluk kamyonetlerden vazgeçilsin, yerine halen piyasada bulunabilen üçer tonluk kamyonlar kullanılsın... Her nekadar ekonomik bir hal çaresi değilse de şimdilik böyle idare edilebilir". Bu pek pratik düşünce tarzı kabul edildiği takdirde birçok sıkıntılara çare bulunacağı tahmin olunabilir. Meselâ kurşun kalem sıkıntısı çeken her ilk okul öğrencisine birer yazı makinesi, traktör isteyen .her köylüye birer lokomotif verilse fena mı.?

Son hafta zarfında Beyoğlu Caddesi, birkaç gün üstüste kalabalıktan yarı yarıya tıkandı. Tehacüme sebeb, bir mağazanın normal fiatla tabak sattığının öğrenilmesiydi. Son gün oradan geçmekte olan biri halkın telâşına bakıp yanındakine, "vatandaşların miskinliğine seviniyorum birader; inşallah, bütün bu tabakları her zaman dolduracak kadar yiyecek bulurlar" dedi.

●

İktisadî sahada milletçe seferber olmanın en yeni örneği İstanbul'da verildi: Eli ayağı tutan dilencilerin toplanıp imar işlerinde çalıştırılacağı Havadis gazetesi tarafından ilân edildi. Gönül eli ayağı tutmayan dilencilere de bir iş bulunmasını arzu ediyor. Meselâ İstanbulun imarıyla alâkalı finansman meselelerinde fikir işçisi olarak kullanılamazlar mı? Belki istikraz tahvillerine alıcı bulunmayan belediyeden daha çok muvaffak olurlar.

●

Yanağında bir dudak boyası izi ve prenslik payesi.. İşte dört aylık gurbetten -ve dedikodudan- sonra tngiltereye dönen Prens Albert -sabık Edinbourg Dükü-in karşılanış hikâyesi kısaca budur.

Her halde diğer kraliçe kocalarında da gurbete gönderilmek arzusu uyandıracak kadar cazip bir hoşgeldin hediyesi,..

Prens Alberf
*Dükü tanıdınız **mı?***

Ankara

Başkana zam

Geçen haftanın sonunda gazetelerde otobüs fiatlarına zam yapılacağını okuyan Ankaralılar ay hapının ilk günlerinde olduklarına doğrusu şükrettiler. Zira, zâten mahdut olan gelirlerinden bir de otobüs bilet farklarını aile bütçelerine ilâve etmeleri icap ediyordu. Bu fark, bilhassa kalabalık ailelerde bir dert halinde kendini gösteriyordu. Aslında Ankaralılar çok hesabı kimselerdi. Bu " ayarlama" da, yalnız otobüslerle iktifa edileceğine pek ihtimal veremiyorlar, otobüsleri gene Belediyenin elinde bulunan elektrik, su ve havagazının takip edeceğim tahmin ediyorlar ve mahdut bütçelerinde tahsisat bulmanın çarelerini araştırıyorlardı. İşin aslına bakılırsa o günlerde her Ankaralı aile işin içinden çıkmak için bir Hasan Polatkan aramakla meşguldü.

Gazetelerde otobüslere zam yapılacağını okuyanlar bir an düşünmekten kendilerini alamıyorlardı. Belediye hangi eebeble zam talebinde bulunuyordu? Fakat aynı günlerde Belediye Başkanı Orhan Erenin maaşına 1000 liralık bâr ilâve yapıldığı açıklanınca işin aslı anlaşıldı. Senelerden bu yana Ankarada otobüs derdine bir çâre bulunamamıştı. Halk, bir semtten diğerine gidebilmek için binbir müşkülâtla karşılaşıyordu. Uzun zaman otobüs beklemek, bu arada gelen otcfbüse binebilmek artık bir maharet işi olmuştu. Her ne kadar otobüsler için bir hareket saati tesbit edilmiş ise de vaktinde hareket eden ve gelen otobüs nâdir görülen blrşey olmuştu. Bilhassa şehrin kalabalık semtlerinde oturanlar, saatlarca kuyrukta beklerken mektep sıralarında jimnastik dersinde yapılan yerinde sayma hareketini hatırlayarak bir parça olsun soğuğa karşı bir çare bulabilmiş olmaktan dolayı kendilerine bir iftihar payı çıkarıyorlardı.

Bütün bunların yanında Belediye, vatandaşları bir semtten diğerine hiç olmazsa bir parça daha rahat nakletmenin çarelerini araştırmak lüzumunu hissetmiyordu. Zaten otobüslere zam yapılması hususunda Belediye Başkanlığının Belediye Encümenine yaptığı teklifte bunların hiç biri üzerinde durulmuyor, yalnız sebeb olarak da son çıkan ithal mallarından vergi alınması hususundaki kanunun otobüs idaresine büyük bir mali külfet yükliyeceği öne sürülüyor ve otobüs fiâtlârının 5 kuruş arttırılması isteniyordu. Zira Belediye Otobüs idaresinin elinde bulunan otobüslerin _büyük bir miktarı garajda yatmaktaydı. Bunların servise girebilmesi içirt yedek parçaların memlekete ithali hâlinde son çıkan ithal mallarından vergi alınması hususundaki kânun zaten başka şeylerde olduğu gibi malî bakımdan da kendim kurtaramayan idare için bir yıkım olacaktı. Bunun için fiatlar 5 kuruş arttırılmalıydı. Belediye Encümenine Başkanlık tarafından verilen bu teklif hiçbir tartışmaca sebeb olmaksızın tasvip edildi ve tasdik için Vilâyete sevk edildi.

Meselenin enteresan tarafı burada başlıyordu. Zira bundan birkaç ay önce İstanbulda otobüs ve tramvaylara yapılmak istenilen zam, Başbakanın müdahalesiyle derhal kaldırılmıştı. Bu arada daha önce Denizcilik Bankası da Şehir Hatları vapurları için zam yapma kararlaştırmış, fakât halkın imdadına, gene Başbakan yetişmişti. Şimdi Vilayet bu zam teklifini tasdik edecek miydi? O günlerde en müşkül durumda olan -şüphesiz Ankara Valisi Cemal Göktandı. Belediye bu teklifin tasdiki için ısrar ediyordu. Ama Cemal Göktan bunun biraz beklemesinde fayda gördü. Çünkü ne olur ne olmaz, bir işaret gelebilirdi. Nitekim bu işaret de gelmekte gecikmedi. İstânbuİ, Belediyesinin otobüs ve tramvaylara, Denızcilik Bankasının Şehir Hatları vapurlarına zara yapılmaması hususunda ısrar eden Başbakan Ankaralıların da imdadına vaktinde yetişmiş ve Belediyenin teklifi reddedilmişti.

Bütün bunlara karşılık- Belediye,

Orhan Eren
Ayda 3.000 T.L.

Ankaralıların otobüs dâvasını halletmek yolunda Hiçbir müsbet tasarı üzerinde çalışmıyor, yalnız bazı tasavvurlar üzerinde duruyordu. Bu arada bir İtalyan şirketiyle troleybüs meselesinde anlaşmak tasavvurunda bulunuyordu. Fakat henüz ortada hiçbir şey yoktu. Bu takdirde troleybüs şebekesi Yenimahalleye ve Tandoğan Meydanından Kızılaya kadar genişletilecekti. Fakat henüz ortada bir tasarı bile mevcut olmadığı için Belediye Başkanlığı bunu Encümende bile kesin olarak söyliyememiş ve niyetinden bahsetmekle iktifa etmişti. Bu bakımdan da Encümenin böyle bir zam teklifini hiçbir tartışmaya sebeb görmeksizin tasdik edişi de hayret uyandırmıştı.

Otobüslere yapılmak istenilen zam teklifinin Encümende tasdik edildiği günlerde Orhan Erenin maaşının 2000 liradan 3000 liraya çıkarılması hususundaki başkanlık teklifi de münakaşa edilmeksizin bütün azaların tasvibiyle karşılandı. Zira son aylarda Adana ve Konya gibi bazı şehirlerin Belediye başkanlarının maaşları 3000 liraya çıkarılmıştı. Ankara gibi Türkiyenin ikinci büyük şehrinin belediye başkanının maaşı doğrusu 2000 lira üzerinde kalamazdı. Bu şehrin binbir türlü derdi vardı, Belediye Başkanının çok ama çok çalışması lâzımca. Bu bakımdan da herşeyden önce maaşının arttırılması icap ederdi. Küçücük Anadolu belediye başkanlarının maaşları 2000 liranın üzerinde dururken doğrusu Orhan Erenin maaşı bu vaziyette kalamazdı. Zira Türkjyede nüfus bakımından ikinci gelen bir şehrin belediye başkanıydı. Ankara Belediyesinden 2000 lira alan ilk başkan Orhan Erendi. Atıf Benderoğlu, Belediye Başkanlığı yaptığı 1950 - 1954 yılları arasında ayda sadece 1250 lira almıştı.

T İ Y A T R O

Dertli seyirci

Büyük Tiyatroda "Çöpçatan" piyesinin temsil edildiği ilk gece seyircilerden biri, perde arasında, seçilen piyeslerin isabetsizliğinden acı acı dert yanıyordu. Sanki "Çöpçatan", Devlet Tiyatrosunda temsil edilen bütün piyesleri büyük bir alakayla ve adım adım takip eden bu seyircinin, sabrını taşıran son damla olmuştu. Okumuş, kültürlü bir vatandaştı. İki yabancı dil biliyordu. Uzunca bir müddet Amerikada bulunmuş, Paris ve Londrayı sık sık ziyaret etmişti. Şimdi de elinden geldiği ve imkanları nisbetinde yabancı memleketlerdeki tiyatro faaliyetlerini yakından takibe gayret ediyordu. Hepsi bir tarafa, tiyatroyu gerçekten seven bir seyirciydi. O, gece, tiyatroya ne büyük bir arzuyla geldiğini, fakat Devlet Tiyatrosunun bu arzusunu bir kere daha kırdığını söyliyecek kadar dertliydi. Bütün şikâyeti Edebî Heyettendi. Devlet Tiyatrosu Edebi Heyetinin Devlet Tiyatrosu sahnelerinde temsil edilen ve edilecek olan eserlerin seçiminde ne gibi bir yol tuttuğunu, kıstasın ne olduğunu bir türlü anlayamamıştı. Ankarada Tiyatro faaliyeti henüz sadece Devlet Tiyatrosunun faaliyetine inhisar ettiğine göre, yepyeni bir telif eserin yanı sıra yabancı bir klâsik esere, yabancı bir klâsik eserin yanısıra modern bir yabancı esere, modern bir yabancı eserin yanısıra -şayet mevcutsa- eski tiyatro eserlerimize yer verilmek istenmesine bir diyeceği yoktu. Anlayamadığı şey, yeni telif eser namı altında neden "Son Durak"-ın, neden "Bu Gece Başka Gece"nin sahneye konulduğu, yabancı klâsik eserler namı altında, asılları dururken neden "Meraki" ve "Zor Nikâh" gibi adaptasyonların, hem de dili artık anlayamıyacağımız kadar eskimiş adaptasyonların temsil edildiği, modern yabancı eser namı altında ise neden Anouilh'un o kadar eseri arasından "Şatova Davet" inin ve bilhassa neden şu "Çöpçatan"ın seçildiği idi. Yabancı memleketlerde "Şatoya Davet" yahut "Çöpçatan" temsil edilmiyor muydu? Ediliyordu. Ama bunların yanısıra oralarda Ionesco da temsil ediliyordu, Breeht de, Adamov da... Yığınla tiyatrosu olan her memleket sahnelerinden birinde de "Çöpçatan"ı temsilde hiçbir mahzur görmeyebilirdi. Ama bizim elimizde topu topu Devlet Tiyatrosunun dört sahnesi varken Edebi Heyetin sahneleri uluorta harcamağa hakkı yoktu. Hele son zamanlarda bu Edebi Heyetin "Türk Klasikleri" namı altında tiyatroyla yakından uzaktan hiçbir ilşiği bulunmayan ve sadece meydana çıktıkları bir devrin psikolojisi içinde değerlendirilebilecek olan bir takım eski piyeslere merak salmış olmasındaki maksat anlaşılır gibi değildi. Edebi Heyet üyeleri vakitlerini bu piyesleri restore etmekle geçirecekleri yerde temsil edilecek, eserlerin seçiminde çok daha titiz bir gayret sarfetseler Türk seyircisine faydaları daha fazla olmaz mıydı?

Çalışkan üyeler

Bu seyirci vatandaş Edebi Heyete kızmakta tamamen haksızdı. Devlet Tiyatrosu Edebi Heyeti gerektiği kadar çalışmıyor, eser seçiminde gereği kadar titiz davranmıyor muydu? Ne münâsebet! Bir defa Edebi Heyet haftada en çok üç defa toplanıyordu. Edebi Heyet üyelerinden bazıları bu toplantılara her defasında gelmeseler bile vakitlerini hiç de boşa ge girmiyorlar, gene tiyatro namına çalışıyor, evlerinde pipolarını yakıp piyesler tercüme ediyor, Piyesler yazıyor, piyesler restore ediyorlar ve yazıp çizdikleri de akabinde Devlet Tiyatrosu sahnelerinden birinde mutlaka temsil ediliyordu. Bu mevsim oynanan ve oynıyacak olan eserlerden dördü bu heyet üyelerine, aitti. Bu üyelerden biri "Finten"i temsil edilebilecek hale getirmişti. Zira üyelerin hepsi de esasta "Finten"in sahnede temsili imkânsız bir piyes olduğunda mutabıktılar. Sonra aynı üye, vaktiyle de boş durmamış, "Ondine"i "Su Kızı" namı altında tercüme etmişti. Önümüzdeki ay, o da temsil edilecek ve bu üyenin tiyatro namına giriştiği eski gayretleri de boşa gitmiyecekti. Öte yandan "The Glass Menagerie" mütercimine, tercüme ettiği eserin bu mevsim temsil edileceğine dair söz. verilmişse de Edebi Heyetin her verdiği sözu mutlak yerine getirmesi gerekmezdi. Bol durmuyorlardı ya! üyelerden biri de "Yağmurcu"yu tercüme etmişti. Bu üye pek mütevazı olsa gerekti. Zira eserin mütercimi olarak kendi adını kullanamâmış, karısının kızlık ismini tercih etmişti. Üyelerden herbiri bu kadar hararetle çalışırken bir diğerinin ellerini kollarım bağlayıp boş oturması gerekmezdi. Bu üye de derhal faaliyete geçti ve Marcel Achard'ın bir piyesini "Aşk Acısı" adı altında tercüme ediverdi. Ankara seyircisi bu eseri de önümüzdeki ay seyretmek imkanına kavuşacaktır.

Devlet Tiyatrosu

Gayretli kimseler yurdu

Edebi Heyetin yaptıkları sadece bunlardan ibaret değildi. Telif eser seçiminde de şaşmaz bir dikkat ve titizlik gösteriyordu. Bunun için Cevat Fehmi Başkut'un son yazmış olduğu "Kleopatranın Mezarı"nı okumadan repertuvarına aldı. Ama bir boş vakit bulup piyesi okuduğu zaman eserin umduğu kadar iyi olmadığını görüp şaştı. Halbuki eserinin oynanacağına dair müellife de söz verilmişti. Neyse ki Cevat Fehmi Başkut pek müşkülpesent bir yazar değildi. Edebi Heyete saygısı vardı. Tetkik ettiği her eser hakkında değişiklik istemek bu heyetin en tabii hakkıydı. Eserinin son perdesinde istenilen değişikliği seve seve yaptı ve Edebi Heyeti büyük bir müşkülden kurtardı. Ankaralı seyircinin önümüzdeki ay göreceği eserlerden biri de işte bu "Kleopatranın Mezarı" olacaktır.

Düşünemeyenler

Edebi Heyetin bu kadar meşgale arasında bilerek ve istiyerek dışardan bazı kimselere yaptırttığı tercümeleri değil bir kere alıp okumağa, düşünmeğe bile pek tabiidir ki vakti yoktu. Eserlerinin oynanmasını bekleyen bazı telif piyes yazarlarına da elbet günün. birinde sıra gelecektir. Bu yazarlardan bazıları zorlu çıkıyor ve Heyetin arzusu hilafına eserlerini sahneye koyacak bir rejisör bulmağa muvaffak oluyorlardı; ama bir kısmı daha insaflı davranıp sezon sonu bir onbeş gün piyesini sahnede görmeğe razı oluyor, bir kısmı da işi Allaha terkedecek kadar halden anlıyordu. Zira Edebi Heyet hakikaten pek meşguldü, Restore ettiği "Türk Klâsikleri" hakkında bilhassa gençlerin ne düşündüğünü bilmekte fayda varken maalesef bunu dahi öğrenmek imkânını bulamamıştı: Ankara Fikir Klübü geçen ay "Eski Türk Klasikleri namı altında eski piyeslerimizin restore edilmek suretiyle temsilinde bir fayda var mıdır?" mevzuu üzerine açtığı bir münakaşaya bu suale en selahiyetli cevap verebilecek olan Edebi Heyet üyelerini de davet etmiş, fakat -hernekadar Zafer gazetesi Devlet Tiyatrosu mensuplarının da bu toplantıya katıldığını yazmışsa da- toplantıya ne bir tek Edebi Heyet üyesi, ne de bir tek Devlet Tiyatrosunun selahiyetli mensubu gelmiştir. Edebi "Heyetin, elbetteki böyle faydasız; münakaşalarla geçirecek vakti yoktur. Gençlerin bunu iyice kafalarına sokmaları lazımdır.

M U S İ K İ

Sanatkârlar

Şöhretin son merhalesi

Amerikadaki sanatkâr acentalıklarının en büyüğü Columbia Artists Management, Inc. gazete ve dergilere verdiği ilânlarda, temsil ettiği sanatkârların isimlerini bir liste halinde vermekten bilhassa sevk duyar. Bunda da haklıdır. Çünkü günümüzün ileri gelen icracı musikişinaslarından birçoğu bu kumpanyanın kanatları altında çalışır.

Columbia Artists Management'in son neşredilen ilânında gene uzun bir liste vardı ve bu listede ilk defa bir Türk ismi yer alıyordu. Heifetz'lerin, Tabaldilerin, Schwarzkopf'ların ara---a yerleşmiş bu isim, Leylâ Gencer'-di; Soprano Gencer birkaç ay önce Amerika'da -San Francisco'da- verdiği ilk opera temsillerinde kazandığı başarı üzerine adı geçen kumpanyadan aldığı teklifi kabul etmiş ve Amerikan musiki piyasasım elinde tutan bu şirketle bir mukavele imzalamıştı. Hâdise "Musical America" mecmuasının en ehemmiyetli musiki haberlerine tahsis edilen sayfalarında yet alacak kadar dikkati çekti.

Kotrat gereğince Leylâ Gencer önümüzdeki mevsim Kasım ve Aralık aylarında ilk defa olarak Amerikada bir konser turnesine çıkacaktır. Fakat bundan önce sanatkâr, San Francisco operasında 11 temsil verecektir.

"Musical America" mecmuası haberinde, Leylâ Gencerden şöyle bahsetmektedir:

"Bundan önce Avrupa'nın ileri gelen operalarında şarkı söyleyen Leylâ Gencer İstanbul'da doğmuş ve orada konservatuvara devam etmiştir. Daha sonra hususi hocalarla operaya hazırlanmış ve ilk defa olarak 1950 yılında Ankara Devlet Operası'nda, Cavalleria Rusticana'da Santuzza rolüne çıkmıştır. Ertesi mevsim Napoli'deki San Carlo operasına katılmış ve La Traviata'da Violetta rolünde dikkat çekmiştir. Konser repertuarı Gluck, Faure, Duparc ve Rayel'in eserlerini ihtiva eder. Oynadığı opera rolleri arasında Tosca, Francesca da Rimini , Der Freischütz'de Agâthe ve La Traviata'da Violetta sayılabilir"

Bugün hiçbir sanatkâr, musiki hayatı en ziyade gelişmiş memleket olan Amerikada başarı kazanmadan ve ismini duyuramadan dünyayı saran bir şöhrete erişmiş sayılamaz. Bu bakımdan Leylâ Gencer, cihanşümul şöhretinin son merhalesine varmış bulunmaktadır.

Leylâ Gencer
Şöhretin evci balâsı

Toscanini'ye veda

Evvelki hafta bir gün, Roma'nın Ciampino hava meydanında 1.000'-den fazla insan Ne w York'tan gelecek bir Pan American uçağını bekliyordu. Aralarında İtalyan Başbakan Yardımcısı Giuseppe Saragat da vardı. Uçak, ebediyen yurduna dönen bir İtalyanı getiriyordu. Bir müddet sonra, 500 kilo ağırlığında bir tabut uçaktan indirildi ve o gece trenle Milano'ya yollandı. Tabutta, Arturo Toscanini'nin naşı vardı.

Ertesi gün puslu bir havada cenaze, La Scala operasına götürüldü ve fuayede, büyük kristal avizenin altına yerleştirildi. La Seala'da 20 binkişi cenazeyi bekliyordu. İki saat müddetle ev kadınları, işçiler, mektep çocukları, yaşlı musikişinaslar tabudun önünden ihtiram geçidi yaptılar. Sonra ziyaretçiler dışarı çıktılar ve oparlörlerin etrafında sessizce yerlerini aldılar.

Maestro Arturo Toscanini
Akıbet: Bir avuç kül!.

Daha sonra tabut Milano'nun muhteşem Gotik katedraline götürüldü ve orada mumların ve televizyonun ark lâmbalarının ışığıyla aydınlandı. Ayinden sonra, halen La Scala'nin başorkestra şefi olan Victor de Sabata, Katedral ve La Scala korolarını idare etti; Verdi'nin "Requiem"inden soprano solo ve koro için bir kısım teganni edildi. Verdi bu eseri, İtalyan romancısı, Alessandro Manzoni'nin ölümü üzerine yazmıştı. Eser ilk defa olarak bundan 83 sene kadar önce Verdi'nin idaresinde aynı yerde icra edilmişti. O zamandan beri nadiren kiliselerde teganni edilmişti; çünkü eser fazla teatral sayılırdı. Fakat İtalyanlar, Arturo Toscanini için başka bir "Requiem" tanımıyorlardı. Bu mühim hadisede soprano solo partisi için, gerek La Scala idarecileri, gerek Victor de Sabata, o sırada Milano'da bulunan Leylâ Gencer'i uygun gördüler.

Nihayet tabut, Milano'nun Monumentale Mezarlığına götürüldü. Hava yağmurluydu. Orada bir koro, Verdi nin "Nabucco" operasından, "Düşüncelerimiz altın kanatlar üstünde gidiyor" korosunu söyledi.. Aynı koroyu Toscanini, 56 yıl önce, gözlerinden yaşlar boşanarak, Verdi'nin cenaze merasiminde idare etmişti. Sonra, nutuk filân söylemeden, Maestro, mezarlığın 7 numaralı kısmında, 184 numaralı mezara, karısı Clara'nın ve oğlunun yanına yerleştirildi.

Ertesi gün "II Giorno" gazetesi, "Milano ve musiki dünyası, onun mezarında diz çöktü" diyordu.

A S K E R L İ K

Subaylar

Kıyafet

Geçen yılın son, bu yılın da ilk gecesinde saatların akrep ve yelkovanları 12 rakkamının üzerinde buluşacakları bir sırada salona bir yüzbaşı girdi. Yıldızları düğmeleri kadar parlaktı ve elbisesinin iyi bir terzinin elinden çıktığı ilk nazarda anlaşılıyordu.

Yılbaşı balosunun ilk saatlerini, koskoca 1956 nın son saatleri ile birleştiren kalabalık, cazın temposuna şimdilik iltifat etmiyor, gruplar mevzii konuşmalarla pistteki birkaç çifti seyretmekte iktifa ediyorlardı. Meraklı ve mütecessis gözler, günlerden beri yapılan balo hazırlıklarına ait hemen herşey üzerinde gene merak ve alaka ile dolaşıyorlardı. Oturanlar yeni gelen yüzbaşıya; bir de, daha evvel gelmiş olan subaylara bakmaktan kendilerini alamadılar. Hâdise geride bıraktığımız yılbaşı gecesi bazı vilayetlerimizi hatırlatacak kadar geniş ve iş merkezi olan bir Ege kazasında geçiyordu. Herkes temiz, şık ve bilhassa o gece için güzeldi.

Daha önce gelmiş olan subaylar da yeni gelen yüzbaşıya merakla baktılar. Çünkü bu yüzbaşı onların bej gömlek ve haki kravatlı kıyafetlerine tamamen tezat teşkil eden ve gecenin havasına daha uygun olan beyaz gömlek ve siyah papyon kravatla gelmişti. Asker olmayanlar olanları düşündüler. Askerlik bir tesanüt mesleği değil miydi? Ama daha yaşlı ve daha büyük rütbeli olanlar günlük kıyafetle geldikleri halde bu genç yüzbaşı neden onlardan değişikti? Belki gençlik ve güzel giyinmek arzusu onu bu türlü giyinmeye sevketmişti. Çarşıda, pazarda vazife aşkı ile didinen inzibat subaylarının bilhassa gençlerde sık sık rastlayıp muakeze ettikleri gayri kanuni giyiniş tarzları nadir görülen bir hadise değildi. Hem bu yüzbaşı muhitin tanımadığı, iznini o kazada geçirmeğe gelmiş birisiydi.

Hakikatte Genel Kurmay Başkanlığı 26 Ekim 1956 tarihli emirle yarı resmi ve hususi ziyaretlerle balolarda beyaz gömlek giyileceğini ve siyah papyon kravat takılacağını tamim etmiş bulunuyordu.

O gece genç yüzbaşı emsaline uymayan bir kıyafetle geldiğine, diğer subaylar da yüzbaşının gayri kanuni giyindiğine üzüldüler.

Aynı fasla uygun başka bir olay da Amerikan okullarından birinde başka bir tarzda cereyan etmişti.

Birkaç Türk subayı Amerikan Askeri okullarından Fort Monmouthda katıldıktan bir kurs sırasında, aynı Amerikan askeri okulunda bulunan diğer müttefik subaylarla birlikte okul kumandanının tanışma için tertip edilen kokteyline davet edilmişlerdi. Yüksek rütbeli Amerikan subaylarıyla okulda kurs gören İran, Irak, Suriye, Yugoslavya, Fransız, Alman, Thailland, Güney Kore, Japon subaylarının katıldıkları bu kokteyle beyaz gömleğe siyah papyon takarak gitmeyi uzun uzun münakaşa ettikten sonra verilmiş böyle bir emri hatırlamadıklarını düşünerek gündelik elbiseleri ile gittiler. Muhtelif milletlere mensup subayların bayrakları salonun sütunlarını süslüyordu. Merak ve heyecanla önce kendi bayraklarını aradılar. Orta büyüklükte bir Türk bayrağı köşedeki bir sütunda sessiz, sakin ve hatta sanki küskün duruyordu. Kırmızı yün kumaş üzerine beyazdan kesilerek dikilmiş ayyıldız taşıyan bu bayrak onları *üzen* ilk hâdise oldu. Üzüldüler, etraftaki renkli üniformaların pırıltıları içinde muhtelif müttefik bayrakları da bunun misaliydi.

Subaylarımızı üzen ikinci husus ta konsolosluğumuza yapılan bu davete ait müracaata, işlerin çokluğu öne sürülerek bu toplantıda Türk konsolosluğunu temsil edecek bir şahsın bulunamıyarak kendilerinin yalnız bırakılmış olmaları idi. Halbuki okul, New York Konsolosluğuna 49 mil mesafede bulunuyordu.

Okul kumandanı General Homlin müttefik subayları alfabetik bir sıra ile kabul ediyor, konsolosluk temsilcileri ile görüşüyor ve tanışıyordu. Alman konsolosu, mavi yeni üniformalarını giymiş üç Alman subayı arasında zarif ve güzel eşiyle beraber okul kumandanı ile birlikte foto muhabirlerinin yanıp sönen flaşlarına tebessüm ile bakıyordu. Bu resimler ertesi günkü mahalli gazetelerde yayınlanacak ve devlet hesabına para sarfedilmeden

Yabancı subaylarla kurs, gören subaylarımız

Üzüntü mevzuu çok...

"keşke daha başka türlü bir elbisemiz olsaydı" diye düşündüler.

Onları böyle bir günde bedbin eden başka bir nokta da kokteylin bir diğer hususiyeti idi.

Amerikalı okul kumandanı her müttefik subaya ayrı ayrı gönderdiği davetiyede bu kokteyle, subayların mensup oldukları milletlerin Elçilik erkânı yahut konsolosluk temsilcilerinin de ve varsa basın mensuplarının davetli olduklarını belirtmiş ve bu toplantının kumandana takdimden daha çok müttefikler arası samimi bir havanın teessüsünü temin etmek gayesi güttüğünü belirtmek istemişti. Ünlü bir Amerikan generalinin ismine izafeten adlandırılan bu salonun sütunlarına renk ye çeşni veren ve kaynaşmış vaziyette duran kolayca temin edilmiş bir propaganda olacaktı.

Nihayet sıra Türk subaylarına gelmişti. Foto muhabirleri, kollarında Ayyıldızı görerek tanıdıkları ve Korede Birleşmiş Milletler ideali uğruna destanlar yaratmış bir ordunun bu üç temsilcisini, 'kumandan ve konsolosluk erkânı ile birlikte resim çekeriz diye boş yere beklediler.

Toplantı sona ererken üç Türk subayı daha da güzel giyinmiş ve temsilcileriyle kaynaşmış bir vaziyette Vatandan bir parça olarak bulunabilecekleri bu toplantıdan, yurda döndükleri zaman bu okulun aynı sütununda bundan sonraki toplantılarda kendilerinden, sonra gelecek olanları aynı üzüntüye düşürmemek üzere nizami bir Türk bayrağı göndermek düşüncesi ile ayrıldılar.

A T Ç I L I K

Yarışlar

Bolluk içinde kıtlık

Birkaç haftadan beri sabahın çok erken saatlarında İzmirin Kızılçullu semtindeki yarış yerine gelen meraklılar, ellerinde kronometreler ve not defterleri, atların son durumlarını tesbite uğraşmaktadırlar. Zira gelecek Pazar günü - 17 Mart - 1957 at yarışları mevsimi, İzmirde yapılacak koşularla açılmış olacak. Atçılar da şu sıralarda meraklılardan daha farklı bir telâş ve heyecan içinde bulunuyorlar. Zira her atçının, her sabah koşu yerine geldiği zaman yarışların yapılacağı piste endişeyle baktığı kimsenin gözünden kaçmıyor. Şirinyer koşu yerinin çamlar arasındaki, zümrüt gibi sahasındaki iki pist te - idman ye yarış pistleri - adeta birer şantiyeye dönmüş bulunuyor. Buldozerler, traktörler ve kamyonlar akşamın geç saatlarına kadar karıncalar gibi sağa sola koşuşuyor. Ama ne var ki yumurta gelip kapıya dayanmış bulunuyor. Bu şartlar altında yarış pistinin mevsimin ilk yarış gününde, üstünde geniş yürekle at koşturulacak hale getirileceğine inanmak çok güçtür. Zaten idman pisti için de vaziyet aynen böyleydi. 1957 nin ilk günlerinde, müsait ikliminden faydalanarak atlarını bir an önce idman etmek isteyen atçılar, İzmire gelmişlerdi. Fakat pist, üzerinde at çalıştırmanın delilik sayılacağı kadar bozuktu. Çaresiz erken hazırlanma projelerini rafa kaldırarak, uzun gezintilerle iktifa mecburiyetinde kalındı.

Diğer taraftan bu sene İzmir yarışları programının 18 yarış gününe çıkarılması ve ikramiyelerde kifayetsiz, de olsa arttırma yapılması atçıların İzmire rağbetini celbetmişti. Bu sene İzmirde toplanan at sayısı şimdiye kadar görülmemiş bir rekora yükselmişti. Meselâ İzmirde sadece üç yaşlı safkan arap tayı olarak mevsimin basında bulunan at sayısı 30'u geçiyordu. Hele üç ve daha yukarı yarıştaki safkan İngilizlerin sayısı akla durgunluk verecek seviyedeydi. Hemen hemen Türkiye nin kalbur üstü bütün safkanları İzmirde toplanmıştı. Ama bu rağbetten mücadeleli yarışlar seyretmek suretiyle faydalanacaklarını uman İzmirli yarışseverlerin bir sukutu hayalle karşılaşmaları mukadderdi. Zira pistlerin vaziyetini gören antrenörler, atlarını sakat etme tehlikesini görünce idmanlarına hız verememişlerdi. Bu vaziyet karşısında en kıymetli yarış atlarının İzmir yarışlarına katılmasını beklememek lâzımdı. Şirinyer koşu yerinde sabahları idman için toplanan 200 den fâzla kıymetli safkandan, yarışlara iştirak edecekler 100'deh fazla olmıyacaktı. Antrenörler gayet haklı olarak atlarını pistin daha *düzgün* ve İkramiyelerin daha kabarık olduğu Ankara ilkbahar yarışlarına saklıyacaklardı.

Jokeyler

Sıkıntının sebebi

İzmir yarışlarının yaklaştığı ve pistin perişanlıktan kurtarılması için son gayretlerin sarf edildiği bir sırada, iki kişi Londra yolculuğu için bavullarını hazırlamakla meşgul bulunuyorlardı. Bunlar, memleketimizde yarışların tertip ve idaresiyle vazifeli Jokey Klübünün en selâhiyetli iki azasıydı: Umumi Katip Sadık Giz ve idare Heyeti üyesi Sait Akson.. Seyahatin gayesi yarışçılığımızı "kalkındırmak"tı. Zira Jokey Klübünün bu çok değerli iki mensubu, İngiltereye at mübayaası için gidiyorlardı. At mubayaası, yarış mütehassısı temini ve kabil olduğu takdirde bir kaç Jokeyin memlekete getirilmesi.. İşte Sadık Giz ve Sait Akson'un yarışçılığımızı "kalkındırma" yolunda lüzumlu gördükleri işler bundan ibaretti. At mubayaası, yıllardır süren bir meseleydi. İçinde bulunduğumuz döviz zorlukları yüzünden tahakkuku bir türlü mümkün olmuyordu. Sonra döviz bulunsa bile, yarışçılık hırsı, kudretleri tecrübe edilmiş kıymetli damızlıklar yerine ekseriya yearling'-lerin mubayaasına yol açıyordu. Döviz güçlüğünü yenen Sadık Giz'in de tecrübe edilmiş damızlıklar almak yerine yearling'leri tercih etmesi mümkündü. Mütehassıs meselesine gelince bunun da evveliyatı vardı. Geçen yıl gene Londraya kadar giden Sadık Giz, İngiliz Jokey Klübünün delaletiyle bir mütehassısla angajman yapmaya muvaffak olmuştu. Ama bu mütehassıs tam Türkiyeye geleceği sırada oluvermişti.. Hatta bu yüzden, adamcağıza yarışçılığımızın halini acaba kim anlattı da yüreğine indirdi diye yârı şaka, yatı ciddi latifeler yapılmıştı. Bu seyahatin yeniliği, jokey getirme teşebbüsüydü. Hakikaten memleketimizde jokey sıkıntısı vardı. Bindikleri atı hakkıyla dizgin edenlerin sayısı, iki eldeki parmakların sayısını geçmiyordu. Ekrem Kurt, Kâzım Yıldız, M. Emin Özdekli, Burhan Şehemgen ve Ahmet Uslu gibi, cezalı olmadıkları vakit ata binmek fırsatını bulan yüksek kabiliyette jokeylerimiz vardı. Bunların kazançları da memleketimizin hayat seviyesine göre cidden çok yüksekti. Ama gerisi?. At sahipleri çok zaman iyi bir jokey bulamamak yüzünden yarışlardan atlarını çekmek zorunda kalıyorlardı. Bu durumu müşahede eden Jokey Klübü mensupları çare olarak hariçten jokey getirmeyi bulmuşlardı. Teşhis doğru, tedavi çok yanlıştı. Hariçten getirilen jokeyler kısa vadede ihtiyacı karşılıyacaklardı. Ama diğer taraftan yeni yetişen jokeylerin kazanına şanslarını azaltarak onların inkişaf yollarını tıkayacaklardı. Bu sebeble hariçten jokey getirmek gibi kısa vadede ve palyatif tedbirler yerine, jokey mektebi açmak, apranti yetiştirmek gibi uzun vadeli fakat sağlam çareler aranması çok daha uygun olacaktı. Bundan başka jokeyliği itibarlı ve rağbet gören bir meslek haline getirmek şarttı. Jokeyi yarışların "vur abalıya"sı haline getiren bir zihniyette ısrar edildikçe, jokey bulmakta sıkıntı çekilmesi çok, ama çok tabiiydi.

Jokey Burhan Şenemgen ve Ekrem Kurt

S P O R

Sporcular

Selim Sırrının arkasından

Geçen haftanın sonunda 83 yaşındaki bir sporcu delikanlıyı daha toprağa verdik. Selim Sırrı Tarcan yaşı 83'e ulaştığı zamanlarda bile delikanlı vasfına hakkıyla lâyık, hakiki bir sportmendi. Yalnız sportmen değil, aynı zamanda iyi bir terbiyeci, mükemmel bir hatip ve en mühimi örnek bir insandı.

Memleketimizde taassubun bütün kuvvetiyle hüküm sürdüğü, büyük şehirlerimizde bile kadınlarımızın kara çarşaflarla dolaştığı devirlerde Selim Sırrı kadınlarımıza - hem de evvelâ kendi annesinden başlamak üzere - ruh ve vücut sağlığının temeli olan beden hareketleri yaptırabilen bir insandı. O, bu zihniyeti bütün memlekete yaymak için en çetin mücadelelerden yılmamış, konferanslar vermiş, kitaplar, risaleler yazmış, ideallerini devam ettirecek talebeler yetiştirmiştir. Ne mutlu Selim Surrı Tarcana ki, her derecedeki bütün okulların müfredat programlarında beden terbiyesi derslerinin lüzumlu yerini aldığını gördükten sonra gözlerini kapamıştır. Bugün okullar içinde ve dışında modern beden terbiyesi anlayışına uygun ne varsa, hepsinin başlangıcında Selim Sırrı Tarcanın İsmine rastlamak mümkündür. Türk sporu, kendisine çok şeyler borçlu olduğu Selim Sırrı Tarcanın ardından ne kadar göz yaşı dökse, ne kadar üzülse azdır.

Futbol

Rötar sırası liglerde

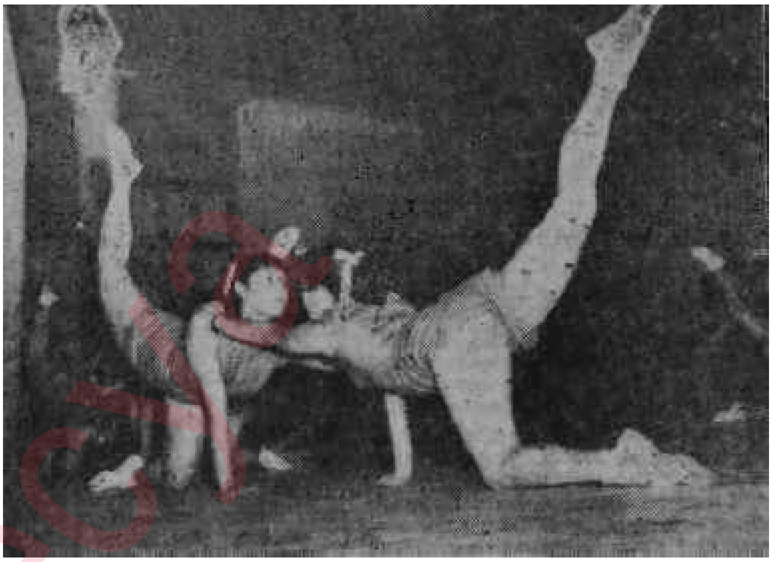
Geçen haftanın sonunda, sayfalarını spora cömertçe ayıran gazeteler, maçtan evvel çeşitli iddialar ortaya atıyorlar ve sahadan kimin galip ayrılacağı, daha doğrusu ayrılması icâp ettiğini izaha çalışıyorlardı. Galibiyet, mağlûbiyet ve beraberlik gibi bütün ihtimaller üzerinde durulmuş ve fikir yürütülmüştü.. Hakikaten nihayet bu 3 ihtimalden birisi doğru olacaktı. Vakıa bir yazar "maç yarıda kalabilir" diye kehanette bulunmuştu, ama işin aslı aranırsa onun dediği bile çıkmamıştı. Çünkü maç yarıda kalmamış, tehir edilmişti. Hiç kimsenin aklına gelmeyen azizliği Cumartesiyi Pazara bağlayan gece, lapa lapa yağan kar yaptı. Tîpi Pazar günü de öğleye kadar devam etti. Mithatpaşa stadı, kış sporları yapılan bir meydana dönmüştü. Bu şartlarda top oynanamaz ancak kayak yapılabilirdi. Fakat hakemin Yugoslav oluşu bir kısım seyircileri ümitlendirmiş ve onlara Mithatpaşa stadının yolunu tutturmuştu. Yugoslavyada daha kötü şartlar altında futbol oynanıyor o halde hakem Markeviç müsabakayı tehir etmez" diye düşünüyorlardı. Bu düşünceye sahip olanlar, daha açık bir değişle *Galatasaray* - Beşiktaş maçını seyretmek arzusu içinde bulunanlar, sabahın erken saatlerinden itibaren kapı önlerinde bekleşmişlerdi. Tehir haberini ilk duyanlar, onlar oldu. Daha sonra İstanbul Radyosu maçın oynanamıyacağını ilan etti.

Tehirden memnun olanlar

İşin garip tarafı maçın tehir edilmesinden herkesin üzüntü duymuş gözükmesiydi. Daha doğrusu konuşmalardan anlaşılan buydu. İdareciler, futbolcular Federasyon azaları ve hakem tehir kararı verildikten sonra acıklı lâflar etmekteydiler. Fakat çoğunun için için sevindikleri muhakkaktı. Hakem, üzülmüş olabilirdi. Çünkü Yugoslavyadan İstanbula kadar gelmiş ve hiç bir iş yapamadan geriye dönmek mecburiyetinde kalmıştı. Ama idarecilere ve futbolculara ne oluyordu? En ufak fırsattan istifade eden günlük güneşlik havalarda, kuvvet ölçülerinde daha hafif kalan rakiplere karşı oynamak istemeyen sanki onlar değil miydi? Ordu maçları sebebiyle iki haftadan beri ligler neden tehir edilmişti? Verdikleri bir iki oyuncu hakikaten takımlarını sarsar mıydı? Bu mülahazalara iştirak etmek doğrusu güçtü. Hakiki maksadın takımdaki bazı sakatların iyileşmesi için zaman kazanmak olduğu gözlerden kaçmamıştı. İdareciler herhalde bu tutumlarından efkârı umumiyenin haberi olmadığına kani idiler. Yahut hafızalara itimat etmiyorlardı. Herşey, evet herşey zamanla unutulmaya mahkûmdur düşüncesiyle iş görüyorlardı. Hava müsait olsaydı sahadan kimin galip, kimin mağlûp çıkacağı belli olacaktı. Yalnız herşeye rağmen kabul etmek gerekirdi ki Galatasaray bu müsabakada daha şanslı durumdaydı.Çünkü Beşiktaş sahaya Recepsiz çıkacaktı. Hücum hattında nazım rolü oynayan bu futbolcunun yokluğu elbette Siyah-Beyazlı takım için bir talihsizlikti. Fakat bunun yanı sıra haftalar ilerledikçe Beşiktaş takımında bir toparlanma ve bir düzelme de müşahede ediliyordu. İşte bu sebeble müsabakanın ileri tarihlere atılması Galatasarayın aleyhine oldu.

Arap saçına dönen ligler

Lig maçlarının programı, Beşiktaş - Galatasaray ve Adalet - Kasımpaşa maçlarının tehiri ile arap saçına dönmüştü. Bu hafta Ordu maçlan sebebiyle yeniden bir tehir mevzuubahistir. Bütün bu aksaklıkları Futbol Federasyonunun nasıl gidereceği ve normal yolu bulacağı merakla beklenmektedir. Bu durumda federasyon başkam Hasan Polat'ın "Maçları her ne pahasına olursa olsun tehir ettirmiyeceğiz" şeklindeki beyanlarını hatırlamamak imkânsızdır. Alınan prensip kararlarını Bir türlü tatbik etmek fırsatı bulamayan federasyon başkanı gittikçe müşkül duruma düşmektedir. Hâdiseler icraatlarını nakzetmektedir. Doğrusu dünyanın hiç bir yerinde lig maçları milli maçlar sebebiyle dahi tehire uğratılmamaktadır. Halbuki bizde bunun tamamen aksi oluyor, Değil milli maçlar resmi sayılmayan Ordu maçları yükünden bile lig maçları tehir ediliyor. Boylesine intizamsız bir teşkilâtın başta bulunduğu bir memlekette futbolumuzun kalkınacağına inanmak

İstanbul Atatürk Kız Lisesinde bir gösteri

Üstad Selim Sırrının ruhu şâd olsun!

Demiryolları Şampiyonasında tuş
Türk gibi kuvvetli!.

haddinden fazla iyimserlik değil de nedir?

Millî takım antrenörü

Yerli antrenörlerden millî takımı çalıştırmaya talipli olanlar yoktu. Nedense çoğu mazeret beyan ediyor ve kendilerine tevdi edilen vazifeyi yapmaktan çekmiyorlardı. Bunun elbette bir sebebi vardı. Acaba bu sebeb, Federasyonun sadece iki millî maç için veyahut üç millî maç için gibi kısa bir vade ileriye sürmesi miydi? Eğer böyleyse gerçekten vazife kabul etmeyenlere hak vermek icap ederdi. Öyle ya, millî takım kazanırsa "çocuklar babadan görme oyunları ile rakibini yendiler, Antrenör falan veya filân bu kadar kısa bir zaman içerisinde ne öğretebilirdi onlara" denilmiyeeek miydi? Ya mağlûbiyet, maazallah! Bu takdirde "zaten bu memleket futbolüne yerli antrenör ne kadar hizmet etmiştir ki! Avrupayı tanımaz. Avrupa futbolunu bilmez Mahdut olan kabiliyetini ilerletmek için neşriyatı dahi takip etmez, bu şahıslardan ne fayda temin edilir? Klübün iç siyasetini biliyor falan takımı çalıştırıyor o kadar. İşte o kadar azizim. Herkes haddini bilmelidir" denecekti. İşte bir .insan bozuk para gibi böyle harcanabilirdi. Bunu anlayan ve tehlikeyi sezen yerli hocaların vazifeyi kabul etmeyişlerini bu durumda hoş karşılamak icap ediyordu. Milli takıma antrenör bulma dâvasının oldukça eski bir tarihi vardı. Hasan Polat Futbol Federasyonu Başkanlığına getirildiği zaman ilk yaptığı toplantıda mili takımı daimi şekilde çalıştıracak bir antrenörün Avrupadan getirileceğini bildirmişti. Aradan tam 3 sene gibi bir zaman geçti. O günden bu yana köprünün altından pek çok su akmış, fakat milli takımı çalıştıracak antrenör bir türlü temin edilememişti. Geride bıraktığımız hafta içinde tek seçici Eşfak Aykaç ile Fenerbahçe takımı antrenörü Szekelly'mn sık sık temas ettikleri, birbirlerinin kulaklarına bir şeyler fısıldadıkları gözlerden kaçmamıştı. Her hadiseyi bir sebebe bağlayan şahıslar, tamam dediler, Szekelly Milli takım antrenörü olacak! Tahminler doğru çıktı. Aykaç'ın birşey bilmiyorum demesine rağmen.. Federasyon Başkanı Hasan Polat İstanbula geldikten sonra milli takım antrenörlüğü davası şimdilik kaydı ile bir neticeye bağlandı. Evet şimdilik kaydı ile, çünkü Szekelly'ye. milli takım, sadece iki maç için teslim ediliyordu: 7 Nisanda Doğu Almanya, 19 Mayısta Polonya... Ondan sonrası hakkında ilerde karar verilecekti. Fenerbahçe antrenörünün bu vazifeyi kabul edişi efkârıumumiyede memnunluk yarattı. Bakalım Macar antrenör nasıl bir yol takip edecekti,? Daha doğrusu millî takıma uğur getirecek miydi?

Güreş

Demiryolları şampiyonası

Geçen haftanın en mühim spor hâdiselerinden biri de Spor ve Sergi Sarayında yapılan Demiryolları Dünya Güreş Şampiyonasıydı. Kendi çapında büyük sayılabilecek bir alâkaya mazhar olan bu müsabakalar Cuma, Cumartesi ve Pazar günü devam etti. Üç günlük karşılaşmalar neticesinde aradaki mesafe diğer milletlerle açılmış ve güreşçilerimiz Pazar gecesi yedi sıklette finale kalmışlardı. Finaller büyük bir alâka görmüştü. Sergi Sarayı hınca hınç doluydu. Türk takımı halk tarafından teşci ve teşvik ediliyordu. Bu hava içerisinde güreşen Demiryolu güreşçileri 6 birincilik ve 57 kiloda bir de dünya ikinciliği aldılar. Puan tasnifindi ise Türkiye 43 puanla birinci, 36,5 puanla İran ikinci ve 31 puanla Macaristan üçüncü oldu. Turnuvadan sonuncu çıkan Belçika olmuştu. Demiryolu müsabakaları, kış uykusuna yatmış bulunan Güreş Federasyonunu harekete getirmişe benziyordu. Federasyon başkanının bu münasebetle sesi duyulabildi. Haziran ayı içerisinde İstanbulda yapılacak olan Dünya Güreş Şampiyonasına, hazırlanıldığı hakikati ancak bu, şekilde anlaşılmış oluyor. Bakalım vazife başına yeni getirilenler tenkit edilip uzaklaştırılanlardan farklı olarak ne yapabilecekler? N.S.

Şampiyonada kritik an
Federasyonu yerinden oynattı

Ayda
1000
lira daimî
irat
50000
liralık
sermaye
ikramiyesi
İRATLI SİGORTALI İKRAMİYELİ
TASARRUF HESAPLARI
Her hesap
sahibine
6000
lira hayat
sigortası
Her hesap
sahibine
6000
lira kaza
sigortası
Bu hesaplar
aynı zamanda bankanın
diğer PARA ve APARTIMAN
DAİRELERİ İKRAMİYELERİNE
iştirak eder, paranıza normal faiz getirir.
İrat ödemeleri derhâl başlar.
TÜRKİYE KREDİ
BANKASI
3
İSTANBUL ANKARA ADANA İZMİR
GENEL SİGORTA